

Länsstyrelsen
Värmland

Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 med förlängningsåren 2021-2022

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska
havs- och fiskerifonden

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Publ nr 2016:09
ISSN 0284-6845

Uppdaterad av Länsstyrelsen inför 2022
Godkänd av Jordbruksverket 24 januari 2022
Träder ikraft den 24 januari 2022

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad
010-224 70 00, www.lansstyrelsen.se/varmland

Sammanfattning

Handlingsplanen beskriver Värmlands läns arbete och prioriteringar inom landsbygdsprogrammet. Den ger en översikt över de möjligheter som finns för företag och enskilda att söka stöd, beskriver de villkor som måste uppfyllas och visar hur prioriteringar kommer göras vid tilldelning av medel. Vidare skildras bakgrunden till prioriteringarna samt målbilder för syftet med de olika åtgärderna. De arbetssätt Länsstyrelsen kommer tillämpa för att samordna insatser med andra aktörer och finansieringskällor beskrivs också. En strategi för kommunikation är en del av handlingsplanen, för att säkerställa att information når ut till målgrupperna.

Partnerskapet, som består av representanter för olika intressen i länet, har en viktig roll i arbetet med handlingsplanen. De bidrar till att nå målen med programmet bland annat genom att ge underlag till prioriteringarna, att sprida information och att mobilisera länet. Partnerskapet har stor betydelse som ett forum där man kan se helheten i de olika insatser som görs för landsbygdens utveckling. En central del av arbetet är att få ut information om programmet till de som kan söka stöd och till andra som berörs. Det är viktigt att visa hur programmet bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

Handlingsplanen finns att läsa på Länsstyrelsens webbplats.

www.lansstyrelsen.se/varmland

Innehållsförteckning

1	Syftet med handlingsplanen	7
2	EU:s mål styr innehållet i programmen.....	7
2.1	Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020.....	8
2.2	Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020	9
2.3	Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet	10
2.4	Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet.....	14
3	Partnerskapet	17
3.1	Partnerskapets utformning	17
3.2	Partnerskapets roll och ansvar	17
3.3	Partnerskapets roll i olika programfaser	18
4	Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet	19
4.1	Urvalskriterier.....	19
4.2	Indikatorer och målvärde	20
4.3	Beslutsomgångar och utlysningar.....	21
5	Kompetensutveckling och rådgivning (åtgärd 1 och 2)	22
5.1	Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, och 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd)	22
5.2	Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a)	33
5.3	Stöd till rådgivning för kommersiell service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)	40
	<i>Budgeten inom insatsområdet är slut.</i>	40
6	Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring (åtgärd 4).....	46
6.1	Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)	46
6.2	Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)	58
6.3	Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)	64
6.4	Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)	69
6.5	Förädlingsstöd för att skapa nya jobb	75

7	Miljöinvesteringar (delåtgärd 4.4 och 7.6).....	81
7.1	Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a).....	81
7.2	Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a).....	83
7.3	Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc) ...	87
7.4	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc).....	92
7.5	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	99
7.6	Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	106
7.7	Reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)	111
8	Jordbruks- och affärsutveckling (åtgärd 6).....	114
8.1	Startstöd	114
8.2	Investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5 bc).....	119
8.3	Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)	125
8.4	Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)	129
9	Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd (åtgärd 7).....	135
9.1	Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)	135
9.2	Stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)	140
9.3	Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)	147
9.4	Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b).....	156
9.5	Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b) .	162
10	Samarbete (åtgärd 16)	170
10.1	Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärder 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6.a)	170
10.2	Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (delåtgärd 16.4 inom fokusområde 3.a).....	177
11	Kommunikation.....	181
11.1	Kommunikationsplan.....	181
12	Arbete med andra mål och lokal utveckling.....	185
12.1	Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål.....	185
12.2	Arbete med lokal utveckling.....	186
13	Revidering av handlingsplan	188
14	Bilagor	189

14.1	Bilaga 1: SWOT-analys	189
14.2	Bilaga 2: Stödprocent för bredband	210
14.3	Bilaga 3: Miljö	212
14.4	Bilaga 4. Prioriterade områden	217

1 Syftet med handlingsplanen

Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet ska användas för att styra vårt arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Stöden till landsbygdsutveckling som finns i landsbygdsprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[1], landsbygdsförordningen^[2] och forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar^[3]. Handlingsplanen är ett komplement till dessa bestämmelser och används för att vi ska kunna anpassa våra prioriteringar efter våra förutsättningar. I den regionala handlingsplanen ingår också att ange sådana uppgifter som vi har beslutat om för vissa stöd, som högsta stödbelopp, stödnivå och regionala urvalskriterier.

Det är Jordbruksverket som godkänner handlingsplanen. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för landsbygdsprogrammet.

Den regionala handlingsplanen gäller även för havs- och fiskeriprogrammet. Men vi gör inte några egna prioriteringar för havs- och fiskeriprogrammet i handlingsplanen. Stöden i havs- och fiskeriprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[4], fiskeförordningen^[5] samt forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. För havs- och fiskeriprogrammet finns en nationell handlingsplan.

När vi fattar ett beslut om stöd, ska den handlingsplan som gällde när ansökan kom in ligga till grund för stödnivåer och högsta stödbelopp. I övriga fall ska den senast gällande handlingsplanen ligga till grund för beslutet.

2 EU:s mål styr innehållet i programmen

Alla landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets prioriteringar bidrar till EU:s övergripande mål, EU 2020. EU 2020 är EU:s tillväxtstrategi för en smart och hållbar ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning.

I Sverige ska landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, de regionala strukturfondsprogrammen och socialfondsprogrammet gemensamt bidra till de fondgemensamma tematiska målen, se bilderna nedan. Dessa mål bidrar i sin tur alla till EU 2020.

^[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005

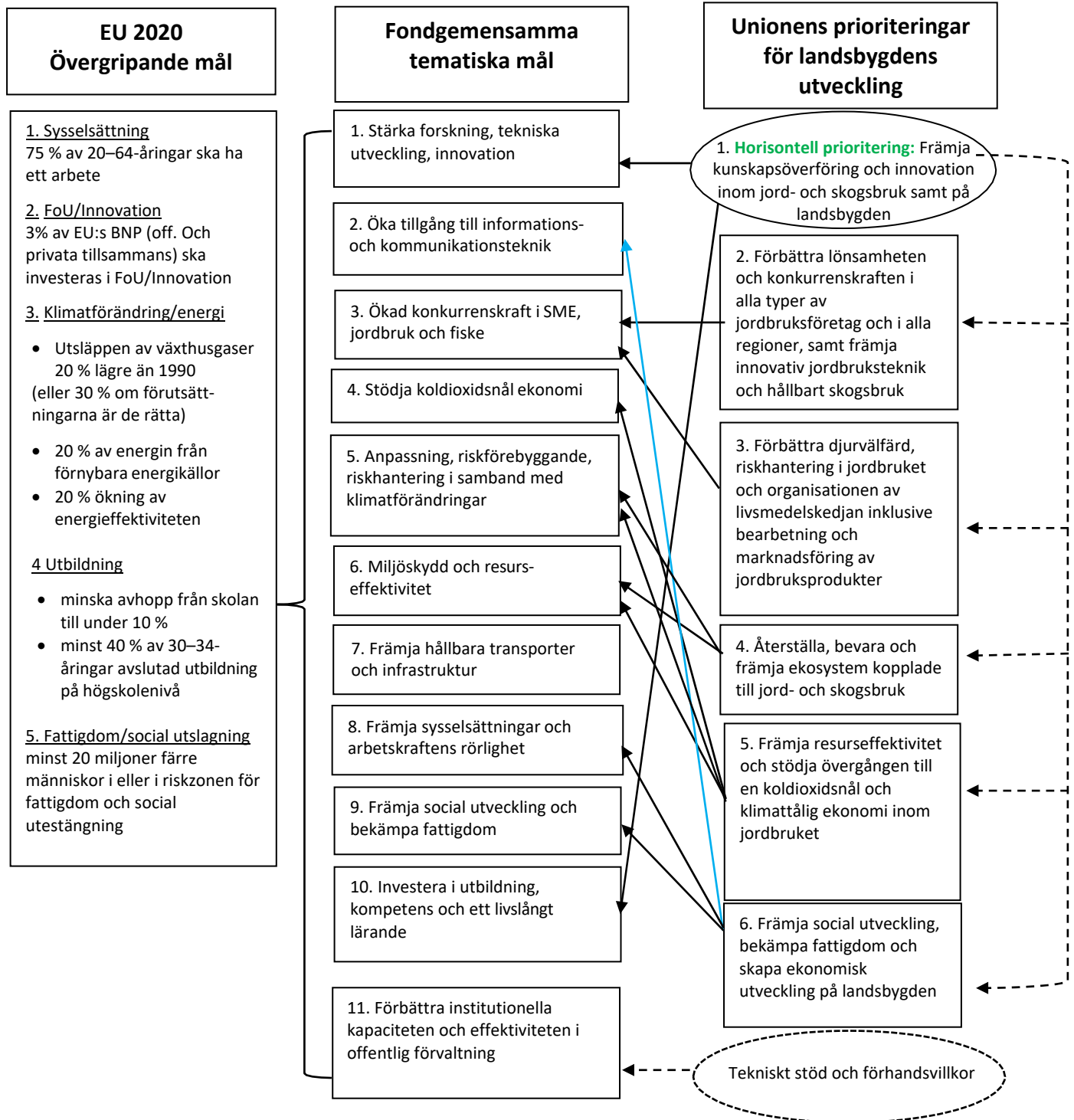
^[2] Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

^[3] Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2016:19) om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling

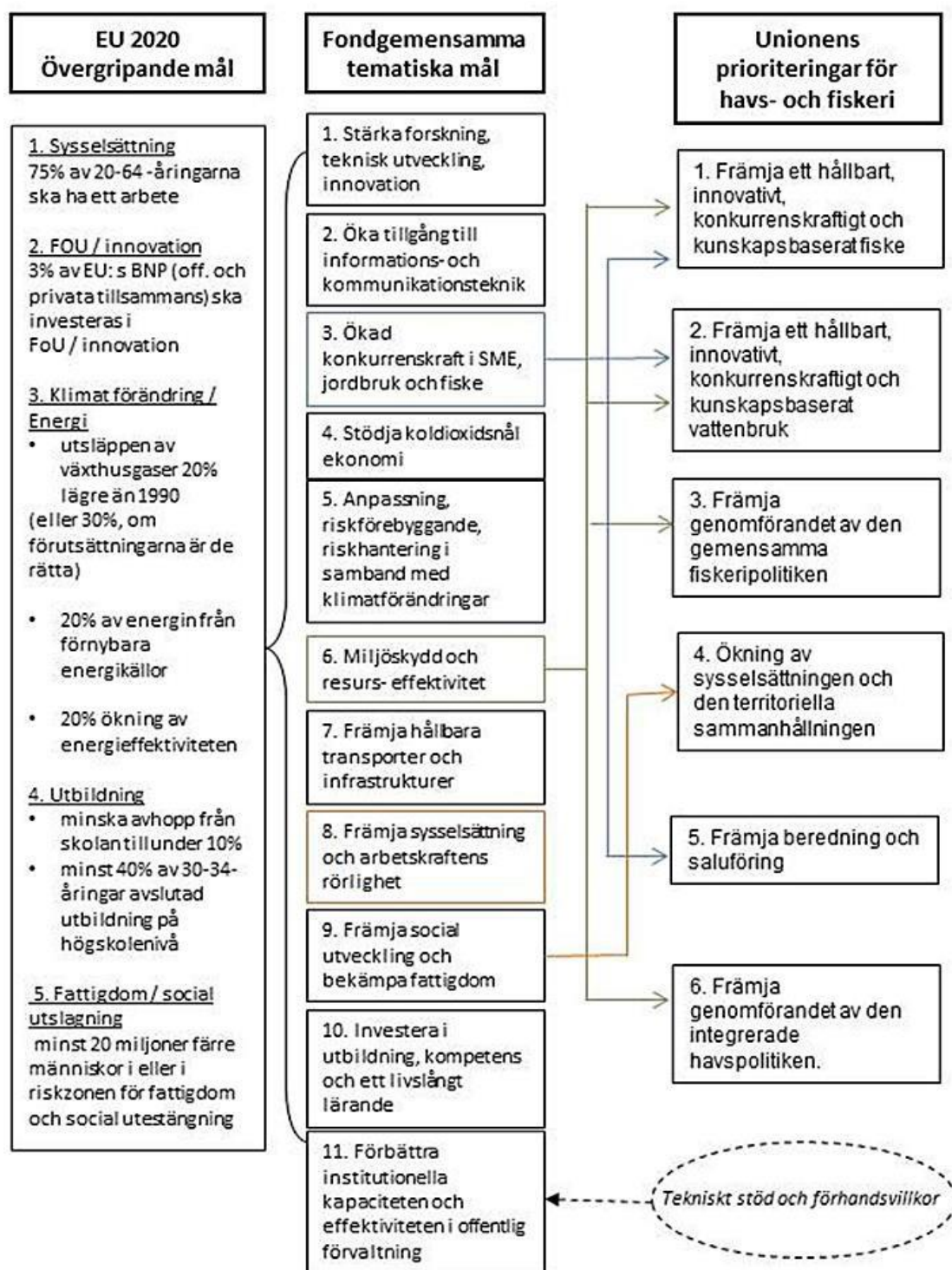
^[4] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006, och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011

^[5] Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

2.1 Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.2 Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.3 Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet

Det svenska landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Regeringen har beslutat hur programmets pengar ska fördelas på fokusområden och delåtgärder. Fokusområdena 1abc ska genomsyra samtliga åtgärder och finns därför inte med i tabellen "landsbygdsprogrammet 2014–2020". 1 abc handlar om kunskapsöverföring och innovation.

Följande prioriteringar och fokusområden används inom det svenska landsbygdsprogrammet:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk samt på landsbygden.
 - a) främja innovation, samarbete och kompetensutveckling på landsbygden
 - b) stärka banden mellan jordbruk och livsmedelsproduktion samt forskning och innovation, även i syfte att utveckla miljöledning och miljökvalitet
 - c) främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
2. Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk
 - a) konkurrenskraft, omstrukturering, diversifiering inom jordbruk, trädgård, rennäring och skog
 - b) underlätta för unga med rätt kompetens att starta företag inom jordbruk-, trädgård- samt rennäring
3. Förbättra djurvelfärd och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter
 - a) förbättra konkurrenskraften genom kort livsmedelskedja samt bättre djurvelfärd.
4. Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord- och skogsbruk
 - a) återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden
 - b) förbättra vattenförvaltningen och hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel
 - c) förebygga markerosion och förbättra markskötseln
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruket
 - b) effektivisera energianvändningen inom jordbruket
Gränsdragningen mellan fokusområdena 5b och 5c är ofta svår att göra, varför dessa insatser av förenklingsskäl hanteras under fokusområde 5c, på så sätt kan en resursmässig splittring på flera fokusområden undvikas (från programmet).
 - c) främja tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och andra förnybara biologiska resurser som inte är avsedda till livsmedel
 - d) minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak

6. Främja social utveckling och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden

- a) främja diversifiering, skapande och utveckling av nya små företag och arbetstillfällen
- b) främja lokal utveckling på landsbygden
- c) anläggning och projektering av passiv bredbandsstruktur

Här ser du de åtgärder som finns i landsbygdsprogrammet och hur dessa ska bidra till olika fokusområden. Länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket är andra myndigheter som handlägger stöd och ersättningar i landsbygdsprogrammet.

I handlingsplanen kapitel 5–10 finns de åtgärder som Länsstyrelsen handlägger.

Landsbygdsprogrammet 2014–2020									
Kod för åtgärd och delåtgärd	Fokusområde								
	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
	Konkurrenskraft och lönsamhet	Unga	Korta leveranskedjor och djurvälstånd	Miljö i jordbruket	Energieffektivisering och förnybar energi	Minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak	Nya jobb och diversifiering	Lokal utveckling	Bredband
1 Kompetensutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
1.1 Stöd till kompetensutveckling	X		x	x			x	x	
1.2 Stöd till demonstrationer och information	X		x	x			x	x	
2 Rådgivning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
2.1 Stöd till rådgivningstjänster	X		x	x			x	x	
2.3 Stöd till fortbildning av rådgivare	X		x	x			x		
4 Investeringar till jordbruk, trädgård och rennäring	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
4.1 Investeringstöd inom jordbruk, trädgård och rennäring	X				x	x			
4.2 Förädlingsstöd			x				x		
4.4 Miljöinvesteringar									
4.4 Stängsel mot rovdjur				x					
4.4 Engångsröjning av betesmark				x					
4.4 Reglerbar dränering				x					
6 Jordbruks- och affärsutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
6.1 Startstöd		x							
6.4 Investeringstöd för jobb och klimat					x	x	x		

2.3.1 Landsbygdsprogrammets landsbygdsdefinition

Landsbyggsdefinitionen i landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar; jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition.

Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCB:s befolkningsstatistik för år 2015. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län.

2.3.1.1 Länsstyrelsens landsbygdsdefinition

Värmlands län har en befolkningstäthet om endast 15,6 invånare per kvadratkilometer. Länsstyrelsen väljer ändå att arbeta efter definitionen av landsbygd enligt ovan, med undantag för hembygdsgårdar inom Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd - Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer. Hembygdsgårdar har en stark och tydlig koppling till landsbygden och ansökningar för hembygdsgårdar godtas därför även för hembygdsgårdar som ligger inom tätort med mer än 3000 invånare.

2.3.2 Länsstyrelsens definition på fäbod

Länsstyrelsen har inga särskilda kriterier för en godkänd fäbod utan följer de krav som ska vara uppfyllda enligt den senast gällande versionen av "Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsbidrag", under miljöersättning för fäbodlar."

Länsstyrelsen har inte heller länsspecifika kriterier för komplementet särskild skötsel av fäbodbete.

2.4 Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet

Det svenska havs- och fiskeriprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 16 fokusområden. Följande prioriteringar och fokusområden finns inom programmet.

1. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) minskad påverkan av havsmiljön, bland annat genom att oönskade fångster så långt som möjligt undviks och minskas
- b) skyddad och återställd biologisk mångfald i vattenmiljöer och i de akvatiska ekosystemen
- c) säkerställd balans mellan fiskekapaciteten och tillgängliga fiskemöjligheter
- d) ökad konkurrenskraft och lönsamhet för företag inom fisket, bland annat för det småskaliga kustfisket, samt förbättrad säkerhets- och arbetsförhållandena
- e) stärkt teknisk utveckling och innovation, här ingår ökad energieffektivitet och kunskapsöverföring.
- f) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

2. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) stärkt teknisk utveckling, innovation och kunskapsöverföring
- b) stärkt konkurrenskraft och ökad lönsamhet för vattenbruket, här ingår förbättrad säkerhet och förbättrade arbetsförhållanden, särskilt för små och medelstora företag
- c) skyddad och återställd biologisk mångfalden i vattenmiljöer samt förbättrade ekosystem som är anslutna till vattenbruket samt främja ett resurseffektivt vattenbruk
- d) ett vattenbruk som kan säkerställa en hög nivå av miljöskydd, främja djurhälsa och välbefinnande samt folkhälsa och allmän säkerhet
- e) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

3. Främja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) förbättrade vetenskapliga rön som fler kan ta del av samt förbättrad insamling och hantering av data
- b) bättre övervakning, kontroll och tillsyn, förbättrad institutionell kapacitet och en effektiv offentlig förvaltning utan att den administrativa bördan ökar

4. Öka sysselsättningen och den territoriella sammanhållningen genom att sträva efter följande specifika mål:

- ekonomisk tillväxt
- social delaktighet

- ökad sysselsättning genom att fler går att anställa och arbetskraftsrörligheten i de kust- och inlandssamhällen som är beroende av fiske och vattenbruk ökar, här ingår diversifiering av verksamheten inom fisket och inom andra sektorer av den maritima ekonomin

5. Främja saluföring och beredning genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) bättre organisation av marknaderna för fiskeri- och vattenbruksprodukter
- b) fler investeringar i berednings- och saluföringssektorerna.

6. Främja genomförandet av den integrerade havspolitik.

Här ser du de åtgärder som finns i havs- och fiskeriprogrammet och hur dessa ska bidra till de olika fokusområdena.

Artikel ¹	Specifikt mål	Åtgärd
38, 44.1c	1a	Investeringar inom fiske
37	1a	Utveckling av bevarandeåtgärder och regionalt samarbete
39, 44.1c	1a	Nya tekniska lösningar inom fiske
39, 44.1c	1a	Nya former av förvaltning och organisation inom fiske
40.1a	1a	Samla in förlorade fiskeredskap eller marint skräp
40.1b, c, i, 44.6a-b	1b	Bevarandeprojekt för att återställa akvatisk mångfald
40.1d-g, 44.6a	1b	Bevarandeprojekt för skyddade områden
36	1c	System för tilldelning av fiskemöjligheter
42, 44.1e	1d	Investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad Fisk
43.1, 44.1f	1d	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
43.2	1a	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
30, 44.4	1d	Diversifiering inom fiske
26, 44.3	1e	Utveckling av produkter och processer inom fiske
28, 44.3	1e	Partnerskap mellan forskare och fiskare
29.1–2, 44.1a	1f	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom fiske
47	2a	Innovationsprojekt inom vattenbruk

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden

48.1a, d, g-h	2b	Produktiva investeringar i vattenbruk
48.1e, j	2c	Miljöinvesteringar i vattenbruk
52	2b	Startstöd för hållbara vattenbruksföretag
51.1a	2c	Kommunal planering av vattenbruk
56.1a-b	2d	Djurs hälsa och välbefinnande
50	2e	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom Vattenbruk
77	3a	Datainsamling
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske -stöd till ansvarsmyndigheter
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske - stöd till privata aktörer
63	4	Genomförande av lokala utvecklingsstrategier – lokalt ledd Utveckling
64	4	Samarbetsåtgärder – lokalt ledd utveckling
62.1a	4	Förberedande stöd – lokalt ledd utveckling
62.1d	4	Löpande kostnader och ledning – lokalt ledd utveckling
68.1a	5a	Bilda producent- eller branschorganisationer
68.1b-e	5a	Saluföringsåtgärder
66	5a	Produktions- och saluföringsplaner
69.1c-d, f	5b	Beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter
80.1b	6a	Skydd av havsmiljön
80.1c	6a	Öka kunskapen om havsmiljön

Det är Jordbruksverket, länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten som handlägger de olika åtgärderna. Följande åtgärder handlägger länsstyrelsen:

- investeringar inom fiske
- investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
- diversifiering inom fiske
- produktiva investeringar i vattenbruk
- miljöinvesteringar i vattenbruk
- startstöd för hållbara vattenbruksföretag
- beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter

Det finns mer information om respektive åtgärd i den nationella handlingsplanen för havs- och fiskeriprogrammet. Här finns också information om budget. Handlingsplanen kommer att finnas på Jordbruksverkets webbplats.

3 Partnerskapet

3.1 Partnerskapets utformning

I det initiala arbetet med landsbygds- och fiskeprogrammen 2014–2020 har ett fyrtiotal organisationer deltagit främst i framtagandet av SWOT-analyser för båda programmen. Dessa organisationer har utgjort det initiala *Partnerskapet för SWOT-framtagning*. De kommer framgent att benämnas Programintressenter. De har under framtagningen av handlingsplanen beretts tillfällen att ge synpunkter på utkast till handlingsplan. Medverkande organisationer var:

Konsum Värmland, Värmlands Bygdegårdsdistrikt, Westra Wermlands Sparbank, Skogsstyrelsen, Visit Värmland, Karlstads Stift, SISU Idrottsbildarna - Värmlands Idrottsförbund, Leader Närheten, Värmlandskooperativen (Coompanion), Region Värmland, Leader Värmlands BergsLAG, Storfors kommun, Arvika kommun, Säffle kommun, Leader Växtlust, Alkvetterns herrgård, Skogsägarna Mellanskog, Företagarna, Västra Värmland och Dals skogsägareförening, Hela Sverige ska Leva/Värmland, Sverige Nötköttsproducenter, Fryksdalens Sparbank, LRF, Nordic Food Innovation Arena(NIFA), Hushållningssällskapet, ALMI, Jägareförbundet, V Värmland och Dals skogsägareförening, SJF Torsby Jaktvårdskrets, Föreningen Värmlandsmat, Småbrukarna, Jäverö Gård - bo på lantgård, OK Värmland, Handelskammaren, Hammarö kommun, Fortum, Sportfiske i Värmland, Forshaga kommun, Karlstads kommun, Gustavalax.

Länsstyrelsen har bjudit in följande organisationer till deltagande i det permanenta ”*Regionala Partnerskapet för Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020*”. Samtliga inbjudna har tackat ja till deltagande:

Bygdegårdarnas Riksförbund, Centrum för forskning om Regional Utveckling (Cerut) på Karlstads Universitet, Företagarna, Hela Sverige Ska Leva, Värmlands läns Hushållningssällskap, Konsum Värmland, Lantmäteriet, LRF, Region Värmland, Skogsstyrelsen, Visit Värmland, Värmlands Bygdegårdsdistrikt, Värmlands Hembygdsförbund, Värmlands Idrottsförbund, Leader Närheten, Leader Växtlust och FOG Vänern.

3.2 Partnerskapets roll och ansvar

Det regionala partnerskapet kommer att ha en viktig roll i genomförandet av Landsbygds- och Havs- och fiskeprogrammen. Deras roll blir:

- Lära och förstå programmets mål, medel och möjligheter
- Sprida information tillbaka till sina organisationer och nätverk
- Föra tillbaka synpunkter från sina organisationer
- Delta i insamlandet av synpunkter inför programrevideringar och programutvärderingar samt eventuella omfördelningar av budgetposter.

Länsstyrelsens mål är att partnerskapet ska ha en tydlig bild av målen för landsbygds- och fiskeprogrammen och den regionala handlingsplanen. Vidare att partnerskapet ska ha en god förståelse för de behov och möjligheter som ligger till grund för programmen och den regionala handlingsplanen. Partnerskapet kommer att vara en viktig länk till de målgrupper som bidrar till att målen för landsbygdsprogrammet och havs-och fiskeriprogrammet uppfylls.

Länsstyrelsen är sammankallande för partnerskapet till möten en till två gånger om året. Vid dessa möten kommer genomförandet av landsbygds- och fiskeprogrammen att redovisas. Partnerskapet kommer att utifrån sina kompetensområden bidra med en helhetssyn för länet. Varje deltagare i partnerskapet ska ha ett tydligt mandat från respektive organisation att föra organisationens talan vid möten.

Partnerskapet kommer att vara delaktigt i revideringar och förändringar av programmen. Sådana ändringar kommer att förankras vid partnerskapsmötena.

För den bredare gruppen programintressenter planeras återkommande möten om landsbygds- och fiskeprogrammets genomförande och resultat.

3.3 Partnerskapets roll i olika programfaser

Vid den successiva implementeringen av landsbygds-, havs- och fiskeprogrammen blir Partnerskapets viktigaste roll att vidareförmedla information om programmets struktur och form samt vilka medel som finns för olika åtgärder.

När programmen är i gång är rollen att följa programmets genomförande utifrån målen och kopplingen mellan partnerskapsöverenskommelsen, nationella programmet, den regionala handlingsplanen samt den regionala utvecklingsstrategin (Värmlandsstrategin). Här kan partnerskapet ha en roll i att mobilisera länet för att få ett ökat ansökningstryck och budgetutnyttjande för de åtgärder där det finns ett behov. Även utfallet av bifall och avslag på ansökningar under perioden kommer att stämmas av, samt eventuella justeringar av urvalskriterier, i samband med revidering av handlingsplanen.

I slutet av programperioden blir rollen att förmedla synpunkter på avslutsperioden, till exempel om det blir aktuellt med budgetomföringar mellan åtgärder.

Under hela programperioden kommer partnerskapet att vara aktivt när det gäller uppföljning av resultat, till exempel budgetutnyttjande, handläggningstider, måluppfyllelse samt effekter.

4 Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet

Alla stöd i landsbygdsprogrammet ska bidra till EU:s prioriteringar i programmet. I kapitel 5 till och med 10 visas de övergripande prioriteringarna för de projekt- och företagsstöd samt de miljöinvesteringar som länsstyrelsen ska handlägga. Här visas också de regionala prioriteringar som görs utifrån den SWOT-analys som finns i bilaga 1.

För att välja ut de ansökningar som effektivast leder till programmets prioriteringar finns det urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna är samma i hela landet. De regionala urvalskriterierna har länsstyrelsen tagit fram med hjälp av sitt partnerskap. De speglar prioriteringarna i länet och bygger på SWOT-analysen.

Det finns inte några urvalskriterier som utgår från diskrimineringsgrunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning med mera. Det beror på att kriterier inom det här området riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning och rättspraxis.

Vi kommer att ta hänsyn till jämställdhet genom att jämställdhetsintegrera handlingsplanen. Arbetet kommer att ske successivt under programperioden.

4.1 Urvalskriterier

Urvalskriterierna avgör hur en ansökan prioriteras.

4.1.1 Poängsättning

För varje urvalskriterium finns det poängsättningar. Om det står plustecken för poängsättningen betyder det att den poängsättningen kan räknas tillsammans med andra. Om det inte finns något plustecken räknas enbart den högsta poängnivån som uppfylls. Det totala antalet poäng är alltid mellan 0 och 5 poäng, vilket gör att eventuella poäng över 5 inte räknas.

Alla urvalskriterier och poängsättningar har en bedömningsgrund knuten till sig, dessa finns i handlingsplanens bilagor. Bedömningsgrunderna förklarar hur poängsättningen sker och på vilka grunder ansökan poängsätts.

4.1.2 Viktning

När ett urvalskriterium är färdigbedömt multipliceras poängen med viktningen. Detta leder till att urvalskriterier som bedöms vara viktigare har en större effekt på hur ansökan ska prioriteras

4.1.3 Krav på poäng avgör om ansökan prioriteras

För att en ansökan ska prioriteras krävs följande:

- Den viktade summan för urvalskriterier är minst lika hög som minimipoängen som gäller för insatsområdet. Det kan gälla både nationella och regionala urvalskriterier.

- Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

Om båda av dessa krav uppfylls kommer ansökan att prioriteras på det sätt som anges i insatsområdet.

4.1.4 Rangordning av ansökningar med lika många poäng

Huvudregeln är att om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna i följande ordning:

1. den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
2. avgörs via lottning

4.1.4.1 Rangordning av ansökningar om stöd till bredband

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna enligt följande:

1. den beräknade anslutningsgraden (faktiskt procenttal)
2. den ansökan som har flest antal möjliga anslutningar
3. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.2 Indikatorer och målvärde

För att kunna följa hur det går med landsbygdsprogrammet finns det obligatoriska indikatorer som EU har tagit fram för varje insatsområde. Målvärdena har beräknats av Jordbruksverket utifrån bland annat tidigare erfarenheter. Målvärdena har sedan fördelats enligt samma fördelningsnycklar som budgeten.

Miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc

Budget och målvärde för följande fyra miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområdena 4abc slagits samman, i en gemensam budget och ett gemensamt målvärde:

- anlägga våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet
- anlägga våtmarker och dammar för biologisk mångfald
- miljöinvesteringar – förbättrad vattenkvalitet
- anlägga tvåstegdiken

Reglerbar dränering

För miljöinvesteringen reglerbar dränering har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket. Den totala budgeten för stödet är 5 miljoner kronor. Det finns ett mål Antal insatser som fått stöd, med målvärde 15 stycken.

Investeringsstöd till gödselbaserad biogas

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket. Den totala budgeten för stödet är 279,3 miljoner kronor. Det finns två mål Antal djurenheter, med målvärde 46 000 stycken samt Total investering, med målvärde 698,3 miljoner kronor.

4.3 Beslutsomgångar och utlysningar

För de stöd där beslutsomgångar eller utlysningar tillämpas publicerar vi tider för dessa på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/varmland.

4.3.1 När pengarna i en beslutsomgång inte räcker

Ansökningar som uppfyller alla villkor men som inte ryms inom budgeten i en beslutsomgång för vi över till nästa beslutsomgång om den som söker stöd vill det. Vi för över en ansökan högst en gång därefter avslås ansökan.

4.3.2 När pengarna i en beslutsomgång eller en utlysning inte räcker till hela sista ansökan

Om pengarna i beslutsomgången inte räcker till hela sista ansökan för vi över ansökan till nästa beslutsomgång om den som söker stöd vill det. Vi för över en ansökan högst en gång därefter avslås ansökan. Om pengarna i en utlysning inte räcker till samtliga ansökningar avslås de ansökningar som inte kan prioriteras.

4.3.3 När det blir pengar över i en beslutsomgång eller en utlysning

Pengar som inte används i en beslutsomgång återför vi till den tilldelade budgeten. Vi kan då fördela de pengarna igen vid ett senare tillfälle under programperioden.

4.3.4 När sista pengarna i budgeten inte räcker till hela sista ansökan.

När budgeten för ett insatsområde är slut för åtgärd 1, 2, 4, 6, 7 och 16 och hela sista ärendet inte ryms sänks stödsatsen. Detta gäller det ärende som rangordnas högst av de ärenden som inte ryms inom budgeten. För åtgärd 1, 2 sänks inte stödsatsen. För åtgärd 4 sänks stödsatsen till 20 % som lägst. För åtgärd 6 sänks stödsatsen till 20 % som lägst. För åtgärd 7 sänks stödsatsen till 20 % som lägst. För åtgärd 16 sänks stödsatsen till 20 % som lägst.

5 Kompetensutveckling och rådgivning (åtgärd 1 och 2)

Syftet med kompetensutvecklingen och rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska de två åtgärderna bidra till en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan. Jordbruksverket är den enda myndigheten som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning inom följande områden: ökad konkurrenskraft, djurvelfärd samt kort livsmedelskedja och lokala marknader.

5.1 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, och 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd)

5.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Dessa stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd) och syftar till att

- återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden och de europeiska landskapens karaktär (fokusområde 4a)
- förbättra vattenförvaltningen, inklusive hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel (fokusområde 4b)
- förebygga markerosion och förbättra markskötseln (fokusområde 4c)
- effektivisera energianvändningen inom jordbruk och livsmedelsförädling (fokusområde 5b som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)
- minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

5.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

En stor del av länets jordbruk finns i slättbygderna runt Väneren. Här har jordbruksmarken i regel bra arrondering och gårdarna är relativt stora och rationella. Liknande förhållanden finns även i andra delar av länet men här finns också en större andel jordbruksmark med sämre arrondering och fler mindre gårdar. Under en längre tid har jordbruket alltmer koncentrerats till slättbygderna och gårdar med djur får en allt större besättningsstorlek.

5.1.2.1 Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)

Bristen på betesdjur är påtaglig i många delar av länet vilket medför igenväxning av natur- och kulturmiljöer och försvårad skötsel av den hävdberoende biologiska mångfalden. Även andra förändringar av odlingsmetoder och markanvändning gör att odlingslandskapets variationsrikedom minskar och den biologiska mångfalden försämras. Kompetensutveckling och rådgivning är viktiga komponenter i ambitionen att bevara och stärka hotade värden kopplade till odlingslandskapet, samt för att ge ökad kunskap om landskapets ekosystemtjänster.

Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder

Målet är att höja kunskapen om olika skötselmetoder i områden där brist på betesdjur är en sannolik orsak till att marker riskerar utebliven skötsel. För att kunna bevara och utveckla ängs- och betesmarker samtidigt som antalet betande djur minskar kan det krävas olika typer av skötselmetoder. Det kan handla om mer extensivt bete, att betesdjuren flyttas från vall till naturbete, kompletterande skötsel som bränning och slåtter, olika skötselmetoder över tid (till exempel att marken betas vartannat år och slåss vartannat), alternativa metoder och teknik för slåtter med mera. I arbetet ingår även att skapa lokala nätverk mellan olika aktörer som kan ha nytta av att samarbeta med varandra, till exempel djurhållare, fastighetsägare utan djur och maskinstallar.

5.1.2.2 Greppa Näringen (fokusområdena 4bc och 5cd)

Lantbrukets koncentration till slättbygderna medför en ökad risk för läckage av växtnäring och kemiska bekämpningsmedel och bidrar till att vissa vattendrag uppvisar dålig ekologisk status. Mycket av länets jordbruksareal har en eftersatt dränering och avvattning. Detta leder till mer svårbrukade marker, sämre skördar och ökad risk för växtnäringssläckage. Rådgivning i avsikt att förbättra vattendragens status är ett prioriterat område inom Greppa Näringen.

En stor del av länets åkerareal har ett betydande inslag av mjäla. Det innebär att jordarna ofta är relativt struktursvaga och packningskänsliga, speciellt vid låga mullhalter. Inom Greppa Näringen ingår rådgivningsmoduler om hur grödor och odlingsteknik påverkar markens struktur samt lämpliga åtgärder som upprätthåller eller förbättrar bördigheten.

Användningen av energi i jordbruk och livsmedelsförädling är relativt hög och därmed kostsam. Det finns ett behov av att öka kunskapsnivån kring energifrågor och att kartlägga och effektivisera företagens energianvändning.

Klimatmålen har hög prioritet och information, kompetensutveckling och rådgivning kan bedrivas inom ramen för Greppa Näringen. I länet finns många gårdar med djurproduktion där det är risk för avgång av metangas och lustgas vid gödselhanteringen. Det finns också organogena jordar med risk för koldioxidavgång samt områden med mer täta jordarter där det kan vara problem med avgång av lustgas.

5.1.2.3 Ekologisk produktion (fokusområde 4c)

Länet har en betydande andel gårdar med ekologisk produktion. Även om många gårdar bedrivit ekologisk produktion under flera år finns ett fortsatt stort behov av kompetensutveckling och rådgivning för att utveckla produktionen och därmed miljönyttan. Det finns också ett behov av kompetensutveckling och rådgivning till gårdar som är intresserade av, eller håller på, att ställa om till ekologisk produktion.

5.1.3 Upphandling, utlysning och länsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

Länsstyrelsen ämnar genomföra aktiviteter både i egen regi och genom upphandling av andra aktörer.

Inom det landsomfattande kompetensutvecklingsprojektet Greppa Näringen avser Länsstyrelsen att till största delen upphandla rådgivningen. Inom Greppa Näringen finns rådgivningsmoduler som berör samtliga prioriterade områden utom biologisk mångfald. När det gäller kompetensutveckling inom Greppa näringen kommer vi upphandla kurser och andra aktiviteter. I de fall det anses mest lämpligt kommer vi att arrangera dem i egen regi med externa föreläsare.

För rådgivning och kompetensutveckling inom ekologisk produktion avser Länsstyrelsen att till stor del upphandla olika aktiviteter, men även att genomföra en del i egen regi.

Inom biologisk mångfald har Länsstyrelsen många närliggande verksamheter och därmed personal med stor kunskap och förmåga att bedöma behov och mål inom området. Länsstyrelsen avser därför att till stor del utföra rådgivning och kompetensutvecklingsaktiviteter i egen regi. Externa föreläsare kommer dock att köpas in till kurser och andra aktiviteter. Rådgivning kommer att upphandlas i de fall då det krävs specialkompetens, till exempel inom byggnadsvård.

Länsstyrelsen avser också att ge ut någon eller några informationsblad/tidningar med innehåll, helt eller delvis, inom de prioriterade områdena samt att medverka på mässor och liknande arrangemang. Till informationsblad/skrifter kan extern specialkompetens komma att upphandlas.

5.1.3.1 Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)

Upphandlingar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra upphandlingar rörande aktiviteter som höjer kunskapen om odlingslandskapets natur- och kulturvärden, och som ger kunskap om hur värdena kan återställas, bevaras och förbättras.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att göra upphandlingar rörande informations- och demonstrationsinsatser för målgruppen för att höja kunskapen om odlingslandskapets natur- och kulturvärden och

motivera till och ge kunskap om hur värdena kan återställas, bevaras och förbättras.

Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder

Vi planerar att göra mindre upphandlingar av expertkunskap i samband med informationsinsatser inom området och provtagning av ängshö.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra upphandlingar rörande aktiviteter som höjer kunskapen om odlingslandskapets natur- och kulturvärden, och som ger kunskap om hur värdena kan återställas, bevaras och förbättras.

Utlysningar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Länsstyrelsens eget arbete under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra eget arbete rörande aktiviteter som höjer kunskapen om odlingslandskapets natur- och kulturvärden, och som ger kunskap om hur värdena kan återställas, bevaras och förbättras.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att skriva artiklar i Länsstyrelsens tidskrift Utsikt samt att medverka på mässor, utställningar, fältvandringar och liknande arrangemang.

Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder

Under 2022 planerar vi att fortsätta arbetet med att till exempel samla underlag om intresse hos målgrupperna, prioriterade områden och förutsättningar beträffande djurhållande lantbrukare, lämpliga maskiner, ökad användning av ängshö etc.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra eget arbete rörande rådgivning som höjer kunskapen om odlingslandskapets natur- och kulturvärden, och som ger kunskap om hur värdena kan återställas, bevaras och förbättras.

5.1.3.2 Greppa Näringen (fokusområdena 4bc och 5cd)

Upphandlingar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra upphandlingar av kurser, webinarier och gårds- eller fältvandringar för att målgruppen, med bibehållen eller ökad lönsamhet, ska kunna minska utsläpp av klimatgaser, minska övergödning och ha en säker användning av växtskyddsmedel på gården.

Demonstrationer och information (1.2)

Eventuellt kommer vi att göra upphandlingar rörande informations- och demonstrationsinsatser för att målgruppen, med bibehållen eller ökad lönsamhet, ska kunna minska utsläpp av klimatgaser, minska övergödning och ha en säker användning av växtskyddsmedel på gården.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra upphandlingar av rådgivningsmoduler i enlighet med den nationella projektplanen för Greppa Näringen.

Utlysningar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2022.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2022.

Länsstyrelsens eget arbete under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi kommer eventuellt att anordna egna aktiviteter för att målgruppen, med bibehållen eller ökad lönsamhet, ska kunna minska utsläpp av klimatgaser, minska övergödning och ha en säker användning av växtskyddsmedel på gården.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att skriva artiklar i Länsstyrelsens tidskrift Utsikt, och i den mån det är möjligt medverka på mässor, utställningar etc. Vi planerar även att genomföra andra informations- och demonstrationsinsatser för att målgruppen, med bibehållen eller ökad lönsamhet, ska kunna minska utsläpp av klimatgaser, minska övergödning och ha en säker användning av växtskyddsmedel på gården.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra eget arbete rörande rådgivningsmoduler för att målgruppen, med bibehållen eller ökad lönsamhet, ska kunna minska utsläpp av klimatgaser, minska övergödning och ha en säker användning av växtskyddsmedel på gården.

5.1.3.3 Ekologisk produktion (fokusområde 4c)

Upphandlingar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att genomföra upphandlingar av kurser, webinarier och gårds- eller fältvandringar som rör omställning till ekologisk produktion eller utveckling av befintlig ekologisk produktion.

Demonstrationer och information (1.2)

Under 2022 planerar vi eventuellt att direktupphandla föreläsare och annat som behövs för att genomföra informations- och demonstrationsaktiviteter.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att genomföra upphandlingar av rådgivningstjänster som rör omställning till ekologisk produktion eller utveckling av befintlig ekologisk produktion.

Utlysningar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2022.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2022.

Länsstyrelsens eget arbete under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra eget arbete som rör omställning till ekologisk produktion eller utveckling av den befintliga ekologiska produktionen.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att göra eget arbete som rör omställning till ekologisk produktion eller utveckling av den befintliga ekologiska produktionen.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra eget arbete som rör omställning till ekologisk produktion eller utveckling av den befintliga ekologiska produktionen.

5.1.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

(Delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 fokusområdena 4abc, 5cd)

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälfaerden.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.

2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet

+2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen.

2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen.

3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp.

4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler.

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen.

En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.

2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.

+ 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.

+1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen

+ 1 poäng: Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvelfärden.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvelfärd ges poäng.

5. Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp.

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalité etc.) finns angivna.

+ 2 poäng: Effektmål finns beskrivna.

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan till exempel utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

5.1.4.1 Det här gäller för urval av ansökningar

Den lägsta nivån för att en ansökan ska kunna prioriteras är 200 poäng.

5.1.5 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse². Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

² Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.1.5.1 Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen kan i vissa fall betala en avgift.

Kompetensutveckling inom miljö och klimat (delåtgärd 1.1 fokusområdena 4abc, 5cd)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Demonstrationer och information, (delåtgärd 1.2 fokusområdena 4abc, 5cd)

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

Rådgivning för energieffektivisering (delåtgärd 2.1 fokusområde 5b, som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Övrig miljö- och klimatrådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområdena 4abc 5cd)

Inget villkor att ta ut avgift.

5.2 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a)

5.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområden 6a) och syftar till att

- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom informationsinsatser och kurser inom andra näringar än jordbruk, men också genom att utveckla och ta tillvara kulturarv och traditionell kunskap
- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom rådgivning och företagsledningstjänster inom andra näringar än jordbruk.

5.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Det finns en stor potential att utveckla småföretag i länet och att därigenom skapa fler arbetstillfällen på landsbygden.

Ett viktigt område är utveckling av småföretag inom livsmedelsförädlingen där Länsstyrelsen inom arbetet med den regionala livsmedelsstrategin identifierat ett flertal högt prioriterade utvecklingsbehov. För kompetensutvecklingsinsatser till livsmedelsförädlare ser Länsstyrelsen stora möjligheter att använda den befintliga webbplattformen mativarmland.se.

Ett annat prioriterat område är får- och ullnäringen. I Värmland finns relativt många små och medelstora fårföretag och efterfrågan på svensk ull och ullprodukter ökar. Idag är det en mindre del av den ull som produceras i länet som används och förädlas. Genom att öka kunskapen hos företagarna om hantering och förädling av ull skulle utnyttjandet av ull som resurs kunna öka väsentligt och företagen utvecklas både ekonomiskt och personellt.

5.2.3 Upphandling, utlysning och länsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

Länsstyrelsen avser att genomföra kompetensutveckling samt demonstration och information i egen regi. Upphandling kan eventuellt bli aktuellt inom Länsstyrelsens egna projekt. Aktiviteterna kommer främst att vara kurser, studiebesök samt arbete med informationsmaterial och webbsidor.

5.2.3.1 Upphandlingar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi kommer eventuellt att göra upphandlingar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi kommer eventuellt att göra upphandlingar.

Rådgivning (2.1)

Budgeten i insatsområdet är slut.

5.2.3.2 Utlysningar under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi kommer inte att genomföra utlysningar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi kommer inte att genomföra utlysningar.

Rådgivning (2.1)

Budgeten i insatsområdet är slut.

5.2.3.3 Länsstyrelsens eget arbete under 2022

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra eget arbete.

Demonstrationer och information (1.2)

Eventuellt kommer upphandling göras.

Rådgivning (2.1)

Budgeten i insatsområdet är slut.

5.2.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälfaerden.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.

2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet.

+2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag.

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning,

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet

3 poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen

2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen

3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp

4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen.

En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.

2 poäng: Behovet är stort ~~eller akut~~ då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.

+ 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.

+1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen.

+ 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvelfärden.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvelfärd ges poäng.

5. Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp.

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalité etc.) finns angivna.

+ 2 poäng: Effektmål finns beskrivna.

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan till exempel utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

5.2.4.1 Det här gäller för urval av ansökningar

Den lägsta nivån för att en ansökan ska kunna prioriteras är 200 poäng.

5.2.5 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse³. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

³ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom, utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.2.5.1 Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift.

Kompetensutveckling, (delåtgärd 1.1 fokusområde 6a)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Demonstrationer och information (delåtgärd 1.2, fokusområde 6a)

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6a)

Budgeten inom insatsområdet är slut. Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

5.3 Stöd till rådgivning för kommersiell service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)

Budgeten inom insatsområdet är slut.

5.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service. Syftet är att öka kompetensen om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas, bland annat genom affärsutveckling, energikartläggning och energirådgivning hos företagare och verksamma inom lokal service, som dagligvarubutiker, drivmedelsstationer eller annan prioriterad serviceverksamhet (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b).

5.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I det regionala serviceprogrammet redovisas bakgrund och faktorer som ökar risken för nedläggning av den kommersiella servicen på landsbygden. Lönsamhetsproblem är en viktig orsak. Erfarenheten visar att till exempel förlusten av en lanthandel inte bara medför att nödvändig service upphör utan också att ortsbefolkningen tappar sin naturliga mötesplats. Det blir tomt och tyst när lanthandeln försvinner och incitamenten för att bo kvar minskar ytterligare. Kompetenshöjande utbildningsinsatser för kvinnor och män som är butiksägare eller anställda inom dagligvaruförsörjning och drivmedelsbranschen är därför av central betydelse för att öka förutsättningar för långsiktig överlevnad för den kommersiella servicen på landsbygden. Länsstyrelsen avser att samarbeta med omkringliggande län för att tillsammans kunna tillhandahålla en rådgivning med stor bredd och kvalitet på rådgivningen.

5.3.3 Upphandling, och länsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

5.3.3.1 Upphandlingar under 2022

Rådgivning (2.1)

Vi planerar inte några upphandlingar, budgeten i insatsområdet är slut.

5.3.3.2 Länsstyrelsens eget arbete under 2022

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen Dalarna driver ett projekt i samverkan med sju län (Dalarna, Uppsala, Örebro, Gävleborg, Västmanland, Värmland och Södermanland) som syftar till att genom rådgivning stärka lanthandlare som utför kommersiell service på landsbygd, för att på så sätt upprätthålla och utveckla servicen för boende och företag. Tre företag har blivit upphandlade under 2018. Rådgivningstjänsterna genomförs utifrån länets behov enligt det regionala serviceprogrammet.

5.3.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälfaerden.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

Nationella bedömningsgrunder*1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)*

1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.

2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet.

+2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag.

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen

2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen

3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp

4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen.

En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.

2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.

+ 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.

+1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen

+ 1 poäng: Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvälstånd ges poäng.

5. Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp.

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalité etc.) finns

angivna.

+ 2 poäng: Effektmål finns beskrivna.

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan till exempel utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

5.3.4.1 Det här gäller för urval av ansökningar

Den lägsta nivån för att en ansökan ska kunna prioriteras är 200 poäng.

5.3.5 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁴. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom, utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.3.5.1 Avgifter för rådgivning

Mottagaren det vill säga den som deltar i rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b)

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller av stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

6 Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring (åtgärd 4)

Under den här rubriken finns investeringsstöd till företag inom jordbruk, trädgård och rennäring samt förädlingsstöd. Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget investeringsstöd för ökad konkurrenskraft samt förädlingsstöd med inriktning på rennäring. Sametinget har egen handlingsplan.

6.1 Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)

6.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1). Syftet är stärka företagens konkurrenskraft och lönsamhet genom att anpassa företagens generella kapacitet och hållbarhet, samt att påskynda företagens möjligheter att anpassa sig till nya förutsättningar på marknaden. Det kan exempelvis vara att investera i rationella byggnader med god djuromsorg, effektiv och energisnål utrustning eller innovativa metoder (fokusområde 2a).

6.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Trots att Värmland är ett betydande skogslän är jordbruksarealen ganska omfattande med 108 000 hektar åker och 8 000 hektar betesmark. Åkermarken har sedan 1980-talet minskat med 10 % medan betesmarken i stort är oförändrad. Den mesta jordbruksmarken finns i Vänerområdet samt i dalgångarna. Jordbruket koncentreras alltmer till dessa ur odlingssynpunkt mer gynnade områden.

I länet finns 3350 jordbruksföretag varav 500 heltidsföretag. Förutom företagen själva sysselsätts 600 fast anställda och 500 tillfälligt anställda. Spannmål, oljeväxter, potatis och andra ettåriga grödor har kraftigt minskat i omfattning under de senaste trettio åren. Arealen vall har ökat i motsvarande grad. Eftersom antalet djur inte har ökat, har arealen vall per djurenhet ökat med 30 %. Sammantaget innebär denna utveckling en ökad ensidighet och en extensifiering av länets växtodling. Antalet företag med vallproduktion utan egen djurhållning har således ökat. En större del av vallen har dock kommit till användning som foder till det ökande antalet hästar.

Samtidigt som mjölkproduktionen i länet minskat har dikoproduktionen ökat flerfald. Antalet mjölkkor har minskat från 14 500 vid EU-inträdet 1995 till 7 900, medan dikorna under samma tid har ökat från 3 700 till 8 300. Summa nöt äldre än ett år har därmed varit konstant, cirka 33 500. Antalet mjölkgårdar uppgår till knappt 110 med en medelbesättning om drygt 70 kor. Antalet dikogårdar uppgår till 450 med en snittstorlek om 18 kor. Eftersom dikoproduktionen är betydligt mer småskalig och dessutom är jämnare spridd över länet har den expansion som skett varit av stor betydelse för bibehållandet av det öppna landskapet.

Sammanlagt finns runt 700 gårdar med nöt varav således 560 gårdar med kor och cirka 140 gårdar som köper in kalvar eller ungdjur för vidareuppfödning.

Fårgårdarna har en viktig landskapsvårdande betydelse och antalet får i länet har ökat de senaste trettio åren. Antalet får var 7 000 vid 1990-talets början och har ökat till 8 200 vid EU-inträdet 1995 till en topp om drygt 9300 får år 2003. Därefter ser antalet får ut att ha stabiliserats och uppgår nu till runt 9 100 vid de totalt 430 fårgårdarna.

Svinproduktionen har de senaste tjugo åren genomgått en oerhörd kraftig teknik- och storleksutveckling. Länet har 3500 sugor fördelade på ungefär 10 besättningar. Av länets runt 20 svingårdar finns de allra flesta på Värmlandsnäs. Grisnäringen i länet har under en lång följd av år hävdats, och till och med ökat, sin andel av rikets produktion.

Trädgårdsnäringen i länet är relativt blygsam men det finns ett antal både mindre och större företag som varit verksamma under lång tid.

Företagens konkurrenskraft

För att långsiktigt trygga en stor jordbruksnäring i länet är det angeläget att kunna stötta de företag som har störst möjlighet att klara den framtida konkurrensen. Här spelar företagarens kunskap och förmåga att leda ett jordbruk såväl ekonomiskt som personalmässigt en central roll. I takt med att företagen blir allt större ökar omsättningen liksom det i företaget bundna kapitalet. Detta ställer allt högre krav på kunskaper i löpande ekonomisk ledning liksom i kapitalanskaffning. Företagens storleksökning innebär också att de flesta jordbruken kommer att ha anställdarbetskraft. Detta ställer stora krav på företagaren att skapa en attraktiv arbetsplats för att kunna locka till sig och behålla kunnig och ansvarskännande arbetskraft liksom kunskap i arbetsmiljö och säkerhet.

Lönsamheten mätt i ersättning per timme är ett viktigt mått för att kunna bedöma hållbarheten av en planerad investering.

Eftersom dränering av jordbruksmark varit av en ganska låg omfattning under många år i länet finns nu ett eftersatt behov. Väl dränerad jordbruksmark är en grundförutsättning för att kunna bedriva en säker och ekonomisk odling liksom för att kunna erhålla bästa skörd. Väl-dränerad åkermark har också fördelar ur miljösynpunkt. En ökad aktivitet inom detta område är därför önskvärd.

Företagens bidrag till miljö- och kvalitetsmål

Att återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden är en viktig del i länets miljömålsarbete. Betesmarkerna innehåller ofta höga naturvärden och värdena är beroende av regelbunden avbetning. I många delar av länet är dock bristen på betesdjur påtaglig vilket kraftigt försvårar skötseln av den hävdberoende biologiska mångfalden. Investeringar som medför ett ökat antal betesdjur i odlingslandskapet är därför mycket önskvärda.

Lantbruket är till största delen koncentrerat till slättbygderna närmast Vänern vilket medför en risk för läckage av växtnäring och bidrar till att vissa vattendrag inte uppnår en god

ekologisk status. Åtgärder som bidrar till en effektivare användning av växtnäringssämnen är en viktig del i arbetet att förbättra vattendragens miljötillstånd.

Åtgärder som bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser är viktigt att prioritera. Vid djurhållning finns risk för avgång av metangas och lustgas vid gödselhanteringen. Brukning av organogena jordar medför risk för koldioxidavgång liksom för områden med mer täta jordarter där avgång av lustgas kan ske.

Det är angeläget att arbeta med åtgärder som kan minska energianvändningen i jordbruket.

Företagens bidrag till sysselsättningen

Medelåldern inom jordbruket är förhållandevis hög. Att öka andelen yngre jordbrukare är av hög prioritet för att långsiktigt upprätthålla och förbättra sysselsättningen. Jordbruksföretagen är också i allt större utsträckning beroende av anställd arbetskraft och att på olika sätt vara en attraktiv arbetsplats är av stor betydelse för den framtida sysselsättningen inom jordbruket.

6.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Under 2022 kommer en beslutsomgång att genomföras. Beslutsomgången omfattar samtliga öppna ansökningar som har ankomstdatum senast den 1 april 2022.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen har tidigare under programperioden anordnat utlysningar för stöd för täckdikning. Eftersom åtgärden fortfarande bedöms som eftersatt kommer Länsstyrelsen även under 2022 genomföra en utlysning för täckdikning av åkermark. Parallellt med utlysningen för täckdikning genomförs även en utlysning för strukturstyrning. Utlysningarna är i enlighet med fördelningsbeslut för förstärkningen i programändring 8.

Länsstyrelsen har även för avsikt att stimulera investeringar i trädgårds- och biodlarföretag. Genom utlysningen vill vi öka möjligheterna för dessa näringar att utvecklas.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

För att beviljas stöd måste de nationella urvalskriterierna nå minst 200 poäng. Ansökningar som får 450 nationella poäng eller mer får inte avslås på grund av låga regionala urvalskriteriepoäng.

Regionala urvalskriterier måste nå minst 200 poäng med undtag av ansökningar som omfattas av utlysningarna riktade mot täckdikning samt strukturstyrning 2022. Där tillämpas endast nationella urvalskriterier.

Minst två urvalskriterier för de nationella och två för de regionala urvalskriterierna måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Om tillgängliga medel vid en beslutsomgång inte räcker för att bevilja stöd till samtliga ansökningar med minst 200 poäng kommer ansökningar med högst poäng att prioriteras.

6.1.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 2a)

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål +1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljökvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd	20
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	15
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt. +1 poäng: Ersättningen per timme ökar. +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning +1 poäng: Investeringen är en nybyggnation	40
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag +1 poäng: Investeringen bidrar till effektivare användning av växtnäringsämnen +2 poäng: Investeringen bidrar till klimatanpassning	10
2. Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål	1 poäng: Antalet betesdjur ökar med minst 5 djurenheter 3 poäng: Antalet betesdjur ökar med minst 10 djurenheter 5 poäng: Antalet betesdjur ökar med minst 20 djurenheter	40
3. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft	2 poäng: Ersättningen per timme ökar 3 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt	40
4. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen	+ 3 poäng: Investeringen görs i samband med ägarbyte eller start av nytt företag + 1 poäng: Investeringen leder till att skapa eller bevara arbetstillfälle + 1 poäng: Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget	10
Summa:		100

Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras.

För att investeringen ska kunna få poäng får miljöbelastningen per producerad enhet inte öka. Att producerad enhet används beror på att när en person söker investeringsstöd för att stärka konkurrenskraften i sin verksamhet innebär det ofta att produktionen ökar, vilket i sin tur kan leda till att verksamhetens totala miljöpåverkan blir större jämfört med tidigare. Därför är det bättre att använda sig av miljöpåverkan per producerad enhet istället för total miljöpåverkan.

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Ansökningar som bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Ansökningar där det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Investeringen ska vara något extra och inte bara standardlösningar som till exempel LED- lampor och flytgödsel vid nybygge.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

Eftersom energieffektivisering är viktigt för såväl konkurrenskraft som miljö får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvelfärd

Ett extra poäng får ansökningar som gör något extra för de djur som berörs av investeringen. Den som söker stöd kan aldrig få poäng för sådant som är lagkrav. Det ska vara något extra som bidrar till djurvelfärden.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Investeringen är helt ny för företaget. Det kan till exempel vara ny driftsinriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan och utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökningar där investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Här prioriteras ansökningar där det inom företaget finns kompetens som bidrar till att investeringen ger resultat.

+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet

Det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat. Om det är ett nystartat företag får ansökan poäng när den som söker har uppfyllt minimikraven på utbildning för startstöd.

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

Den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på den produktion som eventuellt finns därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande

Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram. De som inte deltar i ett produktionsuppföljningsprogram kan få poäng genom att visa att de följer upp sin produktion på annat bra sätt som motsvarar ett produktionsuppföljningsprogram.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

Företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

Företag som behöver investeringsstödet för att kunna genomföra investeringen prioriteras.

+ 1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

Investeringen genomförs inte utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

Den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten går inte att genomföra om den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges 1 extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

Konkurrenskraftiga investeringar prioriteras. Det kan vara företag som ökar sin lönsamhet.

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges ett poäng extra.

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme är minst 140 kr och ökar ges ett poäng extra.

+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet

Investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning.

Investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

+1 poäng: Investeringen är en nybyggnation

Investeringar som är nybyggnationer. En nybyggnation kan ge bättre förutsättningar för skötsel och tillsynsrutiner samt ett effektivt arbete med bra logistik för transport av djur, gödsel och foder med mera. En nybyggnation av djurstallar leder ofta till en bättre miljö för djurens hälsa och för produktionsresultaten. Nybyggnation kan därför ses som en långsiktig investering för bra konkurrenskraft.

Regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras.

För att investeringen ska kunna få poäng får miljöbelastningen per producerad enhet inte öka. Att producerad enhet används beror på att när en person söker investeringsstöd för att stärka konkurrenskraften i sin verksamhet innebär det ofta att produktionen ökar, vilket i sin tur kan leda till att verksamhetens totala miljöpåverkan blir större jämfört med tidigare. Därför är det bättre att använda sig av miljöpåverkan per producerad enhet istället för total miljöpåverkan.

+2 poäng: Eftersom energieffektivisering är en viktig åtgärd för såväl konkurrenskraften som miljön ges poäng för investeringar som bidrar till energieffektiv drift.

Det kan exempelvis vara investeringar i byggnader och anläggningar med fokus på energieffektivitet, solpaneler, energivävar i växthus.

+1 poäng: Poäng ges till investeringar som bidrar till minskad ammoniakavgång och minskat kväve och/eller fosforläckage.

Detta kan till exempelvis vara investeringar för bättre gödselhantering.

+2 poäng: I den regionala handlingsplanen för anpassning till förändrat klimat ingår mål och åtgärder för att utveckla ett hållbart jordbruk i ett föränderligt klimat.

Framför allt handlar det om vattenhushållning och hantering av överskottsvatten. För att ta vara på möjligheterna av en förlängd växtsäsong krävs olika insatser för att anpassa jordbruket. Exempelvis är dräneringsbehovet av jordbruksmark i Värmland stort och hittills planerade investeringar räcker inte för att behovet ska täckas. Även djurhållningen påverkas och olika klimatanpassningsåtgärder kan vidtas som betesplanering och anpassad konstruktion av stallar för att förebygga risk för ökad ohälsa för djuren.

2. Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål

1 poäng: Investeringen medför att antalet betesdjur ökar med minst 5 djurenheter.

3 poäng: Investeringen medför att antalet betesdjur ökar med minst 10 djurenheter.

5 poäng: Investeringen medför att antalet betesdjur ökar med minst 20 djurenheter.

3. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

Konkurrenskraftiga investeringar prioriteras. Det gäller framför allt investeringar som ökar företagets lönsamhet.

3 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positiv

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges tre poäng.

2 poäng: Ersättningen per timme ökar

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme ökar ges två poäng.

4. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen

+ 3 poäng: Investeringen görs i samband med ägarbyte eller start av nytt företag

Tre poäng ges om investeringen görs av företag med ny ägare som uppfyller reglerna för startstöd. Det innebär att ägaren ska vara under 40 år vid ansökan om investeringsstöd och äga minst halva företaget. Ägarbytet eller företagsstarten ska ha skett tidigast tre år före ansökan om investeringsstöd och vara genomfört vid ansökan om investeringsstöd.

+ 1 poäng: Investeringen leder till att skapa eller bevara arbetstillfälle

En poäng ges om investeringen medför att minst en årsarbetskraft bevaras (inte minst blir kvar) eller att minst en halv årsarbetskraft skapas i företaget.

+ 1 poäng: Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget

En poäng ges om investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget genom lösningar så att arbetet underlättas. Det kan handla om att bygga bort tunga lyft, minskar buller eller lösningar som kan förhindra olyckor. Sökanden skall själv redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att få poäng för detta.

6.1.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.1.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp. För stöd till uppförande av ny anläggning för täckdikning är istället stödnivån 30 procent av de stödberättigande utgifterna upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 3 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd som avser utveckling av jordbruksföretag, exklusive renskötsföretag, inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län får höjas med ytterligare 10 procent i de fall där investeringen är kopplad till betande djur. Samtliga dessa län ligger inom områden med naturliga begränsningar, så kallat kompensationsområde. Detta gäller för investeringar inom fokusområde 2a.

I Värmlands län kommer 50 procent stödnivå att tillämpas i Torsby kommun i de fall där investeringen är kopplad till betande djur. Även i det förra landsbygdsprogrammet 2007–2013 erhöll Torsby kommun 10 % förhöjt stöd. Förutom av kontinuitetsskäl motiveras den förhöjda procentsatsen av att förhållandena för att bedriva ett konkurrenskraftigt jordbruk i

Torsby kommun är extra svåra bland annat på grund av långa avstånd, hårdare klimat, svårare topografi och långt mellan mera intensivt drivna jordbruk.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Stöd till strukturkalkning beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för stöd till nybyggnation av följande stallar:

	Enhetskostnad per förprovad plats		Enhetskostnad per kvadratmeter stallyta
Djurkategori	Oisolerat	Isolerat	Oisolerat
Mjölkkö vid förprovning av 0–150 platser	88 000 kr	93 300 kr	
Mjölkkö vid förprovning av mer än 150 platser	72 800 kr	78 100 kr	
Kalvar 0–3 mån	24 300 kr		
Ungdjur, nötkreatur, i liggbås	27 600 kr		
Dikör i liggbås	48 000 kr		
Sugga i produktion		62 500 kr	
Slaktsvin		7 400 kr	
Slaktkyckling		186 kr	
Djupströ med skrapad gång för nötkreatur			3 900 kr

I de fall inget storleksintervall anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett storlek på stall och antal förprovade platser.

I de fall inget särskilt inhysningssystem anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett inhysningssystem.

De redovisade kostnaderna är inklusive allt såsom mark, byggnad, inredning, el, VA, utfodring, gödsellagring samt projekteringskostnad. Vid nybyggnation av stallarna i tabellen ovan går det därför inte att få något stöd utifrån faktiska utgifter.

Stödet beräknas utifrån ovanstående kostnad och aktuell stödnivå, 30–60 procent.

- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per förprovad plats = stödnivå x enhetskostnad per förprovad plats x antalet förprovade platser i stallen. Detta gäller

upp till maximalt stödbelopp

- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per kvadratmeter stallyta = stödnivå x enhetskostnad per kvadratmeter stallyta x antalet kvadratmeter stall, yttermått. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp

6.2 Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)

För tillfället vet vi inte om det kommer fördelas ut mer medel till stödet inom nuvarande Landsbygdsprogram 2014-2020. Endast vid händelse av tilldelning av medel eller återflöde i åtgärden finns möjlighet att hantera ärenden.

6.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att få mer energieffektiva företag samt mer förnybar energi genom produktion av fleråriga energigrödor (fokusområde 5bc).

6.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns något behov av en regional prioritering. Alla investeringar som bidrar till energieffektivisering och som är stödbara enligt landsbygdsprogrammet bidrar till syftet för åtgärden och är välkomna. Länets animalieproduktion, varom här mest är fråga, skiljer sig inte i något väsentligt avseende från animalieproduktionen i övriga delar av landet.

Intresset för energigrödor har genom åren varit mycket lågt i länet.

6.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Alla ansökningar som kommer över miniminivån 200 poäng kommer att få stöd. Dock måste åtminstone två urvalskriterier ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

För aktuell information och eventuellt återflöde hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats: www.lansstyrelsen.se/varmland

6.2.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till stor energieffektivisering 5 poäng: Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering <i>eller</i> 3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål +2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan +2 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning	50
2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	5 poäng: Energikartläggning eller motsvarande har gjorts <i>eller</i> +1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
3. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	3–5 poäng: Investeringen ger stor eller mycket stor energieffektivisering	30

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

Om ansökan gäller energieffektivisering

För att avgöra om en ansökan ger mycket stor eller stor energieffektivisering kan frågorna i tabell 1 besvaras.

Tabell 1. Frågor som kan användas för att bedöma om en investering ger stor eller mycket stor energieffektivisering.

	Poäng
Ersätts direktverkande eluppvärmning med icke fossilt bränsle eller värmepump?	+3 poäng
Minskar elförbrukningen?	+1 poäng
Ersätts en förbränningsmotor med en elmotor?	+3 poäng
Minskar energiförluster till omgivning (spillvärme)?	+1 poäng
Utnyttjas spillvärme genom återvinning och/eller utnyttjas frikyla?	+2 poäng
Sker kapacitetsreglering med frekvensreglering eller liknande styrsystem?	+3 poäng

Den fjärde frågan, som handlar om minskade energiförluster, kan ge en ansökan poäng för exempelvis isolering eller byte till LED-belysning (som avger mindre värme än övriga ljuskällor).

Den femte frågan, som handlar om utnyttjande av spillvärme eller frikyla, kan ge en ansökan poäng om den spillvärme som uppstår nyttjas eller om kallvatten eller kalluft används för kylning istället för en kylkompressor. Exempelvis kan mjölk förkylas med kallvatten.

Den sjätte frågan handlar om frekvensreglering eller liknande system. Frekvensstyrningen justerar kapaciteten (mängd luft/vatten som flyttas). Om den aktuella fläkten/pumpen måste eller bör regleras på något sätt kan detta annars göras med olika typer av strypspjäll och ventiler, vilket innebär energiförluster och bör undvikas. Alla pumpar och fläktar kan i princip frekvensstyras.

3 poäng Investeringen bidrar till stor energieffektivisering

Tre poäng ges när en investering anses bidra till stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får två eller tre poäng.

5 poäng Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering

Fem poäng ges när en investering anses bidra till mycket stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får fyra poäng eller mer.

eller

Om ansökan gäller energiskog

3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål

En ansökan tilldelas tre poäng om förutsättningarna är sådana att investeringen kan förväntas leda ge en energiskog med god tillväxt och hög produktion av biomassa för energiändamål.

Det kan exempelvis handla om iordningställande av mark som inte använts på länge men som kan vara lämplig förödling av energiskog. Det kan också handla om investeringar i plantor och plantering av plantor som är lämpliga för de lokala förhållandena. I områden där vilttrycket är högt kan stöd också beviljas till stängsling av energiskogsodlingar.

+2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan

Två poäng ges till investeringar som bedöms möta en befintlig efterfrågan. Förhållandena varierar mycket mellan olika delar av Sverige. I ett område kanske exempelvis värmeverken efterfrågar biomassa från jordbruket medan det i ett annat område inte finns någon efterfrågan. Denna poäng möjliggör således en regional anpassning.

+2 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning

Två poäng ges om investeringen bidrar till andra miljömål, exempelvis minskat näringsläckage i områden där det finns ett behov av att förbättra vattenmiljön, ökad biodiversitet i områden där det finns brist på lövskog eller odling för att sluta kretslopp (slam- eller avloppsvatten) eller rening av mark.

2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

Om ansökan gäller energieffektivisering

5 poäng: Energirådgivning eller motsvarande har gjorts.

Åtgärder som valts ut till följd av att en energirådgivning gjorts prioriteras och ges fem poäng, eftersom en energirådgivning borgar för att företagaren vet var i företaget energianvändningen är störst och var åtgärder kan vidtas. Annan förkunskap som motsvarar energirådgivning, och också ger ansökan fem poäng, är LCA-beräkningar, kurser (om den sökande exempelvis deltagit vid en kurs om sparsam körning eller andra för ansökan relevanta kurser) eller om den sökande tagit in uppgifter om energieffektivitet från flera tillverkare av produkten.

eller

Om ansökan gäller energiskog

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen

ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

3. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Stöd ges till investeringar i energieffektivitet och energiskog utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna. Därmed blir motsvarande regionalt kriterium avgörande för utslaget även i de nationella kriterierna.

För att avgöra om en ansökan ger mycket stor eller stor energieffektivisering används frågorna i tabell 1 under urvalskriteriet 1 ovan.

6.2.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.2.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent

I Värmlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

För stöd till energieffektivisering beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

För stöd till fleråriga energigrödor det vill säga salix, hybridasp och poppel beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för etablering och stängsling av fleråriga energigrödor, det vill säga salix, poppel och hybridasp enligt följande:

- planter och plantering samt extra utgifter förknippade med iordningställande av mark före produktion, stödnivå 5 800 kronor per hektar
- stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor, stödnivå 10 000 kr per hektar

6.3 Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)

För tillfället vet vi inte om det kommer fördelas ut mer medel till stödet inom nuvarande Landsbygdsprogram 2014-2020. Endast vid händelse av tilldelning av medel eller återflöde i åtgärden finns möjlighet att hantera nya ärenden.

6.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks- trädgårds- och rennäringensföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

6.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns något behov av en regional prioritering. Alla investeringar som bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas och som är stödbara enligt landsbygdsprogrammet bidrar till syftet för åtgärden och är välkomna. Länets animalieproduktion skiljer sig inte i något väsentligt avseende från animalieproduktionen i övriga delar av landet. Inte heller avviker länets växtodling från växtodlingen i liknande delar av landet. Antalet djur per arealenhet är dock relativt låg i länet.

6.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

De ansökningar som är inkomna och ligger öppna kommer att beslutas löpande fram tills att länsstyrelsens budget är slut. När pengarna är slut i länsstyrelsens budget kommer ansökningarna att få ligga kvar i systemet i väntan på eventuellt beslut om nya medel.

Alla ansökningar som kommer över miniminivån 200 poäng kommer att få stöd. Dock måste åtminstone två urvalskriterier ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

För aktuell information och eventuellt återflöde hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats: www.lansstyrelsen.se/varmland

6.3.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas 5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas +1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljö kvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: den som söker har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	2 - 5 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas	30
Summa nationell viktning		100

Nationella och regionala bedömningsgrunder***1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål******2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas***

Poängen ges till investeringar som bidrar till att minska utsläppen av ammoniak eller växthusgaser till atmosfären.

Exempel på investeringar som bidrar till att minska avgången av ammoniak är rening av frånluft från stallar, surgörning av flytgödsel, täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin

och rötrest, övergång från fast- till flytgödsel samt släpslangsramp, släpfotsramp eller myllningsaggregat för spridning av stallgödsel. Ett exempel på en investering som bidrar till att minska avgången av växthusgaser är rötning av stallgödsel till biogas, vilket minskar metanavgången. Ett annat är ökad lagringskapacitet för stallgödsel (exempelvis satellitbrunnar) som ger ett större tidsmässigt handlingsutrymme för gödselspridning och därmed effektivare kväveanvändning.

5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas

Poängen ges till investeringar som betydligt minskar avgången av ammoniak eller växthusgaser.

Exempel på investeringar som kan minska ammoniakavgången betydligt är surgörning av flytgödseln och övergång från fast- till flytgödsel. Vid investeringar som rör täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrester bedöms de som ger en reduktion på 90 procent eller mer minska avgången betydligt. Det är när behållarna täcks med till exempel betongblock, tätslutande tak av plastduk, flytande plastduk och sexkantiga plastelement. Slätfotsramp och myllningsaggregat bedöms ge bättre effekt än släpslangsramp och får därmed fem poäng.

Bland de exempel på investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser som presenteras ovan bedöms rötning av stallgödsel minska avgången betydligt.

+1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljökvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak

En poäng ges till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska ammoniakavgången men som också minskar avgången av växthusgaser eller till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska växthusgasavgången men också minskar ammoniakavgången. Exempelvis kan surgörning av flytgödsel, övergång från fast- till flytgödsel och täckning av lagerbehållare för flytgödsel och rötrest bidra till att minska så väl avgången av ammoniak som avgången av växthusgaser. Poängen ges också till åtgärder som bidrar till något annat miljökvalitetsmål. Exempelvis kan vissa typer av rening av frånluft från stallar även minska lukt, investeringar som minskar ammoniakavgången från stallgödsel vid lagring och spridning ger bättre kväveutnyttjande, rötning till biogas ger också förnybar energi och en effektivare kväveanvändning (genom exempelvis utökad lagringskapacitet) minskar även risken för kväveläckage.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Kunskap inom området behöver spridas mer för att på ett bättre sätt kunna minska utsläppen av ammoniak och växthusgaser. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen.

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Stöd ges till investeringar för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

Samma bedömningsgrunder används som i urvalskriteriet nummer 1.

6.3.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.3.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent

I Värmlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

6.4 Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)

6.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion där företagen genom förädling ökar produkternas värde eller ger förutsättningar för korta livsmedelskedjor eller försäljning av livsmedel på en lokal marknad (fokusområde 3a). Förädlingsstödet kan ges så att egenproducerade eller inköpta jordbruksprodukter förädlas till livsmedel.

6.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Under senare år har intresset för en småskalig förädling av mat växt sig starkare i länet. Med finansiering från det tidigare landsbygdsprogrammet har projekt med syfte att stödja denna utveckling bedrivits under många år. De senaste årens matmässor och den stora ökningen av rekoring i länet visar mångfalden av utbud från lokalproducerad mat. Matmässorna tillsammans med rekoringar har också visat på det intresse för lokal mat som finns bland konsumenterna. I många fall vill producenten själv sälja produkterna till slutkund. Att komma närmare slutkunden är viktigt för lönsamheten i företagen eftersom värdeökningen oftast är kraftigast ju närmare slutkund man kommer i förädlingskedjan. Genom att bredda primärproduktionen till förädling får företagaren fler ben att stå på vilket har betydelse för sysselsättningen. Inte minst torde den gårdsbaserade försäljningen av mat ha synergier med besöksnäringen. Även andra förädlingsföretag är viktiga för åtgärden. Det är därför intressant att genom denna åtgärd kunna stödja en förädling som ökar produkternas värde och som kortar livsmedelskedjan.

6.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider.

För att beviljas stöd måste de nationella och regionala urvalskriterierna nå minst 200 poäng. Dessutom måste minst två urvalskriterier ge poäng.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:
www.lansstyrelsen.se/varmland

6.4.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt +1 poäng: Ersättningen per timme ökar +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	2 poäng: Egenproducerad eller regionalt producerad råvara används. +3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
Summa viktning		100

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny utrustning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges 1 extra poäng.

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme är minst 140 kr och ökar ges ett poäng extra.

+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet

Ett poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning

Två poäng ges om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

6 Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

2 poäng: Egenproducerad eller regionalt producerad råvara används.

Råvarorna ska i huvudsak vara egenproducerade eller producerade i länet eller angränsande län

3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning.

Investeringen leder till att skriftligt avtal, gemensamt företag eller att gemensamma samverkanslösningar bildas eller stärks och att samverkan medför synergier eller mervärden för verksamheten.

6.4.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.4.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁵. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

⁵ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

6.5 Förädlingsstöd för att skapa nya jobb

6.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion och därigenom öka antalet arbetstillfällen inom förädling (fokusområde 6a). Förädlingsstödet kan ges så att egenproducerade eller inköpta jordbruksprodukter förädlas till livsmedel.

6.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

En breddning av primärproduktionen till att också inbegripa en vidareförädling ger möjlighet att skapa mer sysselsättning på landsbygden. Lokal förädling ger landsbygden en större del av förädlingsvinsterna i livsmedelskedjan. Lokalt producerad mat med hög kvalitet är efterfrågad och har ett mervärde. Med finansiering från det tidigare landsbygdsprogrammet har projekt med syfte att stödja en utveckling för en större lokal matförädling bedrivits under många år. Inte minst torde den gårdsbaserade försäljningen av mat ha synergier med besöksnäringen. Det är därför intressant att genom denna åtgärd kunna stödja en förädling som ökar produkternas värde och som kortar livsmedelskedjan. Länsstyrelsen menar dock att det rent generellt inte finns något behov av en regional prioritering. Alla investeringar som bidrar till att öka sysselsättningen och som är stödbara enligt landsbygdsprogrammet och bidrar till syftet för åtgärden är välkomna.

6.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider.

För att beviljas stöd måste de nationella nå minst 200 poäng. Dessutom måste minst två urvalskriterier ge poäng. För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats: www.lansstyrelsen.se/varmland

6.5.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
Summa viktning		100

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen.

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

Ett poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1720 timmar.

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Berörda personer har inte varit anställda i företaget tidigare.

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongarbete.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

Samma bedömningsgrunder används som i urvalskriteriet nummer 5 för 1, 3 respektive 4 poäng.

+ 1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

Investeringen leder till att skriftligt avtal, gemensamt företag eller att gemensamma samverkanslösningar bildas eller stärks och att samverkan medför synergier eller mervärden för verksamheten.

6.5.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.5.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

7 Miljöinvesteringar (delåtgärd 4.4 och 7.6)

I landsbygdsprogrammet 2014–2020 finns flera miljöinvesteringar. Vi har dock valt att samla samtliga miljöinvesteringar på ett och samma ställe i handlingsplanen oavsett om de ligger under åtgärd 7 eller åtgärd 4. Under åtgärd 4 finns de miljöinvesteringar som har fast ersättning, inom åtgärd 7 de miljöinvesteringar som ska hanteras enligt så kallade faktiska utgifter.

Det finns flera myndigheter som handlägger miljöinvesteringar. Det är länsstyrelserna, Sametinget och Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens stöd kallas för stöd för att bevara och utveckla miljövärden i skogen. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

7.1 Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

7.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att betesmarker och betesvallar även fortsatt ska kunna hävdas i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur.

7.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Angrepp på tamdjur i länet sker främst av varg och lodjur. Angreppen och skadorna orsakade av varg är vanligen mer omfattande än angreppen av lodjur. Angreppen av varg är samtidigt lättare att förebygga än angrepp av lo.

Värmlands län är i stort sett täckt av vargrevir och risken för vargangrepp på får- get- och alpackabesättningar är påtaglig i hela länet. Det har även förekommit upprepade attacker mot enskilda nötbесättningar. Risken för angrepp är extra stor om det har varit angrepp tidigare i närområdet.

Den starka vargstammen innebär att det ofta uppstår konflikter kring rovdjurstrycket i länet. Djurhållningen i skogs- och mellanbygderna minskar sedan en lång tid och det ökade rovdjurstrycket riskerar att denna utveckling förstärks. Syftet med åtgärden är att möjliggöra animalieproduktion i hela länet, vilket är en förutsättning för att kunna hävda de mest värdefulla naturbetesmarkerna. Åtgärden kan även bidra till en ökad acceptans för de stora rovdjuren i länet.

7.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Antalet rovdjursangrepp har varierat stort mellan åren. När angreppen ökar så ökar även antalet ansökningar, speciellt från de områden där angreppen sker. När ansökningar kommer in från närområdet runt ett rovdjursangrepp har Länsstyrelsen hög prioritet att handlägga ärendena så snabbt som möjligt. På grund av det ojämna inflödet av ansökningar och behovet av korta handläggningstider är det olämpligt med beslutsomgångar som således inte kommer att tillämpas utan besluten kommer att tas

löpande.

Länsstyrelsen har mångårig erfarenhet av stöd till stängsel mot rovdjur och i vilka fall som stängsel mot rovdjur är motiverat utifrån risken för angrepp. Mot den bakgrunden och de valda urvalskriterierna har Länsstyrelsen fastställt en nivå på 200 poäng för bifall på ansökan. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna få stöd.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

7.1.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen görs i ett område där risk för angrepp är extra stor	Djurbesättning i område med konstaterad förekomst av varg, angrepp det aktuella året eller föregående år. 1 - 5 poäng	30
2. Investeringen görs för att skydda en större besättning	Antal djur i besättningen i medeltal över året. 1 - 5 poäng	20
3. Investeringen gynnar bevarandevärda marker	Markanvändning och markklass. 1 - 5 poäng	20
4. Investeringen gynnar prioriterade djurslag	Djurslag i besättningen. 1 – 5 poäng.	30
Summa		100

Regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen görs i ett område där risk för angrepp är extra stor

Risken för angrepp på får- get och alpackabesättningar är stor i hela länet, medan risken för angrepp på andra djurslag kan variera. Bedömningsgrunden ger möjlighet att ge stöd till andra djurslag, om angrepp mot den egna besättningen eller besättningar i närheten har förekommit under året eller året innan. Bedömningen görs tillsammans med Länsstyrelsens rovdjurshandläggare.

5 poäng: Dokumenterat angrepp mot den egna besättningen aktuellt år eller föregående.

3 poäng: Dokumenterat angrepp mot besättning inom 10 km radie.

1 poäng: Djurbesättning i område med konstaterad förekomst av varg.

2. Investeringen görs för att skydda ett större antal djur

Antal djur i besättningen i medeltal under året.

5 poäng: Minst 50 tackor/getter/alpackor.

3 poäng: Minst 30 tackor/getter/alpackor.

1 poäng: Minst 5 tackor/getter/alpackor eller övriga djurslag.

3. Investeringen gynnar prioriterade marker

Bete på mark med höga natur- och/eller kulturvärden prioriteras. Typ av mark och åtaganden kontrolleras genom Multikuben och övriga handläggningssystem.

5 poäng: Betesmarker som uppfyller kriterier för särskilda värden, sätervallar, efterbetade slåtterängar, blocklagda skogsbeten samt restaureringsmarker. Merparten av arealen ska hålla dessa värden.

3 poäng: Betesmarker med allmänna värden.

1 poäng: Betesvall på åkermark.

4. Investeringen gynnar prioriterade djurslag

Besättningar av får, get eller alpaca är de djurslag som är mest utsatta för rovdjursangrepp och prioriteras högst.

5 poäng: Besättningar av får, get eller alpaca.

3 poäng: Utegående kalvar av nöt utan sällskap av vuxna djur.

1 poäng: Övriga djurslag.

7.2 Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

7.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att öka natur- och kulturvärden i betesmarker och slåtterängar som delvis har vuxit igen så att hela marken uppfyller betesmarksdefinitionen och kan ingå i miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller miljöersättningen för fåbodar.

7.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Att odlingslandskapets betesmarker och slåtterängar brukas har stor betydelse för bevarande av natur- och kulturmiljövärdena, för sysselsättningen i jordbruket och för en levande landsbygd. Vissa typer av betesmarker och slåtterängar har högre natur- och kulturvärden och är mer hotade än andra och prioriteras därför genom hög poängsättning:

Finnbygden utreds för klassning som världsarv. Förutom att det i denna bygd generellt finns

mycket höga natur- och kulturvärden så finns närmare 2/3 av Värmlands kvarvarande 320 värdefulla ängsmarker på finnskogen. Enligt Länsstyrelsens miljöövervakning är det endast 50 % av länets värdefulla ängsmarker som slåss och det finns ett stort behov av röjningsinsatser för att möjliggöra återupptagen hävd.

Av Värmlands cirka 50 sätrar där sätervallarna fortfarande bedöms vara möjliga att restaurera och bruka antingen som slåtteräng eller betesmark var det 2014 endast två som betades och 4 sätervallar som slogs. På samtliga övriga 44 sätrar finns enligt Länsstyrelsens kartläggning 2014 behov av restaurering/röjning för att möjliggöra återupptagen hävd.

Stora strandängar är mycket värdefulla ur biologisk synpunkt, framförallt för fågellivet. Samtidigt är dessa marker i många fall viktiga fodermarker för länets större nötköttsproducenter. Många stora strandängar i länet ligger i anslutning till Väneren, men betydande arealer finns även vid exempelvis Gillbergasjön, Panken, Grumsfjorden och Björken. Det finns en stor potential att utöka arealerna, då mycket stora områden tidigare betesmarker/våtslätterängar ligger outnyttjade. Ibland kan små röjningar vara avgörande för om en strandäng fungerar som häckningslokal för vadare.

7.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Den länsegna budgeten är slut. Inkomna ansökningar kommer att hanteras via avrop från central pott hos Jordbruksverket.

För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng. Dessutom måste den få poäng i minst två av de ingående kriterierna. Om tillgängliga medel vid en beslutsomgång inte räcker för att bevilja stöd till samtliga ansökningar med minst 200 poäng kommer ansökningar med högst poäng att prioriteras.

7.2.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
Investeringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald	5 poäng. Røjningen förväntas gynna hotade arter 3 poäng. Røjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt. 1 poäng. Røjningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper	30
Investeringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer	3 poäng. Røjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement 1 poäng. Røjningen har positiv betydelse för landskapsbilden. 5 poäng. Røjningen har stor positiv betydelse (för landskapsbilden) i en miljö med högt kulturhistoriskt värde.	30
Regional prioritering av naturtyp/markslag	5 poäng. Marken som ska röjas är ängsmark med särskilda värden 5 poäng. Marken som ska röjas är sätervall 3 poäng. Marken som ska röjas är strandängsbete större än 10 hektar (efter røjningen) 2 poäng. Marken som ska röjas är annan betesmark med särskilda värden	30
Investeringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	3 poäng. Marken ligger i ett befintligt rekreativsområde 5 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten	10
Summa viktning		100

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald

5 poäng: Marken som ska röjas ligger inom område med hotade arter enligt rödlistan eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet och røjningen förväntas gynna dessa arter.

3 poäng: Røjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt

1 poäng: Røjningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.

2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer

5 poäng: Røjningen har stor positiv betydelse för landskapsbilden i en miljö med högt kulturhistoriskt värde.

3 poäng: Røjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement

1 poäng: Røjning av betesmarken/slätterängen har positiv betydelse för landskapsbilden och

för omgivande marker (landskapsperspektivet)

3. Regional prioritering av naturtyp/markslag

5 poäng: Marken som ska röjas är ängsmark med särskilda värden

5 poäng: Marken som ska röjas är sätervall

3 poäng: Marken som ska röjas är strandängsbete större än 10 hektar (efter röjningen)

2 poäng: Marken som ska röjas är annan betesmark med särskilda värden

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

3 poäng: Marken ligger i ett område som redan används som besöksmål, för rekreation eller friluftsliv, till exempel i anslutning till en vandringsled

5 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten, till exempel fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar, stättor, spänger, grindar, färst mm. Det kan också handla om att ny vandringsled anläggs som passerar marken eller att någon ny verksamhet startar som ska använda och marknadsföra området, till exempel för friluftsaktiviteter.

7.2.5 Stödbelopp

Den som söker stöd för stängsel mot rovdjur får 50 kronor per meter för stängsel som blir godkänt.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

7.2.6 Stödbelopp

Den som söker stöd för engångsröjning av betesmark får 5 000 kronor per hektar när miljöinvesteringen är godkänd.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁶ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

⁶ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

7.3 Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att förbättra vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster. Vattenförekomst kan till exempel vara dike, bäck eller å.

7.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag i odlingslandskapet som har sämre än god status enligt vattenförvaltningens klassning. Åtgärden ska främst bidra till förbättring av vattendragens ekologiska status, det vill säga fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer som kan kopplas till övergödning orsakad av jordbruksverksamhet. Åtgärden kan också bidra till att skapa en variation i landskapet som är positiv för friluftsliv och rekreation. Insatserna ska utformas med hänsyn till befintliga kulturmiljövärden.

Insatserna kan vara att skapa förbättrade livsmiljöer för vattenlevande organismer genom fria vandringsvägar, anläggning av träd- och buskzoner i anslutning till vatten eller avfasning av dikesslänter. Insatserna kan också vara mer direkt riktade till att öka retentionen av växtnäring såsom kalkfilterdiken eller installation av kalkfilterbrunnar. Åtgärden kan även användas för insatser som är relativt oprövade.

I Värmlands län har ingen av de nämnda åtgärderna varit föremål för stöd under landsbygdsprogrammet 2007–2013. Flera av insatserna anges som lämpliga för att nå god ekologisk status i åtgärdsprogrammet för vattenförvaltning.

Eftersom problem med näringsläckage har identifierats i ett antal delavrinningsområden prioriteras investeringar som bedöms märkbart kunna minska sådana problem. Områdena sammanfaller i stort med de i länet utpekade områdena som är känsliga för växtnäringsläckage. Vattendragen i dessa områden har dessutom ofta påverkats genom rätningar och kulvertering. Därför prioriteras även investeringar som syftar till att förbättra hydromorfologiska faktorer.

Investeringar som tillgängliggörs genom exempelvis informationstavlor eller andra tillgänglighetsåtgärder ger extrapoäng liksom investeringar som använder innovativ teknik eller innebär nya lösningar eller samarbetsformer.

Miljöinvesteringar som Länsstyrelsen bedömer riskerar att skada befintliga natur- eller kulturmiljöer kommer inte att vara aktuella för stöd, liksom miljöinvesteringar där risken finns att en prövning enligt miljöbalken och annan relevant lagstiftning inte kommer att utfalla positivt.

7.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande.

Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet.

Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng. Dessutom måste den få poäng i minst två av de ingående kriterierna. Om tillgängliga medel vid en beslutsomgång inte räcker för att bevilja stöd till samtliga ansökningar med minst 200 poäng kommer ansökningar med högst poäng att prioriteras.

7.3.4 Utlysningar 2022

Länsstyrelsen kommer att göra en utlysning inom kalkfilterdikning.

7.3.5 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	+ 2 poäng. Miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god ekologisk status enligt vattenförvaltningen. + 1 poäng: Arter, naturtyper eller vattenområden som är hotade eller med i art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet, åtgärdsprogram eller liknande bedöms gynnas av miljöinvesteringen. + 2 poäng: Miljöinvesteringen placeras i nitratkänsligt område.	30
2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	5 poäng. Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att optimera rening av kväve och/eller fosfor. <i>eller</i> 5 poäng. Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att förbättra hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer.	30
3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	+ 2 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer + 1 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer + 2 poäng: Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer.	30
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	+ 3 poäng: Informationstavlor eller liknande kommer att ge allmänheten kunskap om miljöinvesteringen +2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten	10
Summa viktning		100

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

+ 3 poäng: Utifrån syfte och förutsättningar på platsen görs en bedömning av om den geografiska placeringen av investeringen bidrar till förbättrade kemiska, fysikaliska, biologiska eller hydromorfologiska kvalitetsfaktorer. Placering så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen.

+1 poäng: Utifrån syfte och förutsättningar på platsen görs en bedömning av om investeringen gynnar hotade arter och/eller naturtyper.

+1 poäng: Investeringen görs i område klassat som känsligt för växtnäringsläckage enligt SJV rapport 2014:11 och enligt SJVFS 2004:62.

2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

5 poäng: Åtgärden är utformad vad gäller dimensionering och andra rekommendationer så att den ger en optimerad effekt när det gäller rening av kväve och/eller fosfor.

5 poäng: Utifrån syfte och förutsättningarna på platsen görs en bedömning av hur väl utformad investeringen är för att förbättra hydromorfologi och biologi i vattnet. Bedömning görs utifrån kopplingar till påverkan på hydromorfologi och biologi från jordbruk, till exempel övergödning, rätningar och rensningar.

3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

+2 poäng: Investeringen bedöms bidra till att förbättra vattenkvaliteten utifrån kemiskt – fysikaliska faktorer.

+1 poäng: Investeringen bedöms bidra till att förbättra hydromorfologin.

+2 poäng: Investeringen bedöms bidra till att allmänt förbättra biologiska kvalitetsfaktorer.

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

+ 3 poäng: För att öka allmänhetens kunskaper om vattnets betydelse för mångfald och påverkan på vattenkvalitet prioriteras investeringar som bidrar till detta. Det kan göras genom att sätta upp informationstavlor eller på annat sätt ge allmänheten information om investeringen.

+ 2 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. Detta kan vara till exempel stättor, fågeltorn, parkeringsplatser eller stigar.

7.3.6 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Värmlands län.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

Stöd ges för 100 procent när företagsnyttan är mycket liten och miljönyttan mycket stor. Detta gäller för hydromorfologiska åtgärder såsom utrivning av vandringshinder, återplacering av substrat (sten, död ved etc.), återställning av lekbottnar och återmeandring. Åtgärderna ska förbättra vattendragets ekologiska status och gynna arter i rödlistan, art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet eller åtgärdsprogram för hotade arter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁷ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 2 miljoner kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar Länsstyrelsen pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 20 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 20 procent av budget
- anlägga tvästegsdiken får 10 procent av budget.

⁷ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

7.4 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4a). Syftet är att bevara och förstärka biologisk mångfald och skapa variation i odlingslandskapet. Våtmarker och dammar kan också bidra till att minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav.

7.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Den i länet mest efterfrågade typen av våtmarker under förra landsbygdsprogrammet 2007–2013 var så kallade viltvatten. Detta är vanligen en våtmark anlagd högt upp i avrinningsområdet och ofta i direkt anslutning till skog. Då det inte råder någon brist på småvatten i det värmländska skogslandskapet kommer anläggning av ett sådant vatten sällan att få några märkbara positiva effekter för den biologiska mångfalden på landskapsnivå.

Anläggning av våtmarker för ökad biologisk mångfald prioriteras i områden där förlusten av våtmarkshabitat varit stor till följd av markavvattning. Dessa områden sammanfaller till största delen med länets mest jordbruksintensiva områden. Våtmarker som anläggs i dessa områden kan förväntas få positiva effekter på den biologiska mångfalden eftersom våtmarken återskapar en miljö som en gång funnits, men som idag i många fall saknas inom dessa landskapsavsnitt.

Eftersom problem med näringsläckage har identifierats i ett antal delavrinningsområden är våtmarksanläggningar som bedöms märkbart kunna minska sådana problem prioriterade. Områdena sammanfaller i stort med de i länet utpekade områdena som är känsliga för växtnäringsläckage.

Miljöinvesteringar som Länsstyrelsen bedömer riskerar att skada befintliga natur- eller kulturmiljöer kommer inte vara aktuella för stöd, liksom miljöinvesteringar där risken finns att en prövning enligt miljöbalken och annan relevant lagstiftning inte kommer att utfalla positivt.

7.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande.

Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet.

Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng. Dessutom måste den få poäng i minst två av de ingående kriterierna. Om tillgängliga medel vid en beslutsomgång inte räcker för att bevilja stöd till samtliga ansökningar med

minst 200 poäng kommer ansökningar med högst poäng att prioriteras

7.4.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald.	+1 poäng: Våtmarken placeras i en del av landskapet där förlust av våtmarkshabitat varit stor till följd av markavvattning. + 1 poäng: Våtmarkens placering bidrar till ökad konnektivitet mellan våtmarkshabitat. + 1 poäng: Målet är att våtmarken ska vara fri från fisk. + 1 poäng: Våtmarken kommer att vara större än 5 hektar: + 1 poäng. Arter som är hotade eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken.	60
2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retentionen av växtnäring.	+ 1 poäng: Vattnet i våtmarken får tillräcklig uppehållstid. + 1 poäng: Våtmarken anläggs för god hydraulisk effektivitet. + 1 poäng: Våtmarken utgörs till största delen av grunda områden. + 1 poäng: Förutsättningar finns för etablering av vegetation som kolkälla och substrat för biofilm. +1 poäng. Våtmarken anläggs som en fosfordamm	10
3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retentionen av växtnäring.	2 poäng: Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattendrag med sämre status än god. + 1 poäng: Våtmarkens tillrinningsområde är större än 20 hektar. + 1 poäng: Andelen åkermark i tillrinningsområdet är minst 50 %. + 1 poäng: Våtmarken anläggs i nitratkänsligt område.	10
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden.	3 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. 2 poäng. Våtmarken kan lätt nås från allmän väg.	10
5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.	5 poäng. Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser genom att den anläggs på organogen jord.	10

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

+ 1 poäng: Våtmarken placeras i en del av landskapet där förlust av våtmarkshabitat varit stor till följd av markavvattning.

Anläggning i områden där förlusten av våtmarkshabitat varit störst prioriteras. Prioriterade områden finns beskrivna i länets planeringsunderlag, rapport 2008:32.

+ 1 poäng: Våtmarkens placering bidrar till ökad konnektivitet mellan våtmarkshabitat.

Våtmarksanläggningen bidrar till att knyta ihop befintliga våtmarksmiljöer och underlättar därmed spridning av våtmarkslevande arter.

+ 1 poäng: Målet är att våtmarken ska vara fri från fisk.

Förekomst av fisk i våtmarker har visat sig påtagligt begränsa mångfalden av vattenlevande insekter och groddjur.

+ 1 poäng: Våtmarken kommer att vara större än 5 hektar.

Stora våtmarker har visat sig hysa större biologisk mångfald, främst av våtmarksgynnade fågelarter. 5 hektar är också gränsen för när anläggningen ska tillståndsprövas av Mark- och Miljödomstolen.

+ 1 poäng: Arter som är hotade eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken.

Miljöinvesteringar som bedöms gynna rödlistade arter, ÅGP-arter, samt arter listade i art- och habitatdirektivet prioriteras.

2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka avskiljning av växtnäringsämnen

+ 1 poäng: Vattnet i våtmarken har tillräcklig uppehållstid.

För att näringsämnena ska hinna avskiljas krävs att vattnet stannar i våtmarken tillräckligt länge. Upphållstiden bör vara åtminstone 2 dygn och våtmarkens storlek i förhållande till tillrinningsområdet används för att beräkna uppehållstiden.

+ 1 poäng: Våtmarken anläggs för god hydraulisk effektivitet.

Våtmarken konstrueras så att tillrinnande vatten sprids ut över våtmarksarealen.

+ 1 poäng: Våtmarken utgörs till största delen av grunda områden.

I grunda områden hinner fosfor bundet till fina partiklar sedimentera, och denitrifikationsprocessen blir effektiv. Med grunda områden menas här ett djup på 0–0,5 meter.

+ 1 poäng: Förutsättningar finns för etablering av vegetation som kolkälla och substrat för biofilm.

Rik vegetation ökar ytan för denitrifikationsbakterier och fungerar som filter för sedimentbunden fosfor.

+ 1 poäng: Våtmarken anläggs som en fosfordamm.

Fosfordammar anlagda i befintliga diken nära källan till växtnärläckaget prioriteras.

3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retentionen av växtnäring

2 poäng: Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattendrag med sämre status än god enligt vattenförvaltningen.

Anläggning av våtmarker i anslutning till vattendrag med dålig status med avseende på näringspåverkan ges 2 poäng och vattendrag med otillfredsställande-måttlig status ges 1 poäng.

+ 1 poäng: Våtmarkens tillrinningsområde är större än 20 hektar.

För kostnadseffektiv näringsrening krävs att våtmarkens tillrinningsområde inte är alltför litet.

+ 1 poäng: Andelen åkermark i tillrinningsområdet är minst 50 %.

För kostnadseffektiv näringsrening krävs att belastningen av närsalter är hög. Belastningen av näringsämnen är högst i områden med stor andel åkermark.

+ 1 poäng: Våtmarken anläggs i nitratkänsligt område.

Områden som pekats ut som extra känsliga för växtnärläckage enligt SJV rapport 2014:11 prioriteras.

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden

3 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.

Exempel på insatser är anläggande av parkeringsplats, fågeltorn, spänger, stättor och informationstavlor.

2 poäng: Våtmarken kan lätt nås från allmän väg.

5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

5 poäng: Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser genom att den anläggs på organogen jord.

Att anlägga våtmarker på organogena jordar, t. ex på åkermark vunnen via sjösänkning eller utdikning av våtmarker, har visat sig kunna minska lustgasavgång från dessa marker.

7.4.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Värmlands län:

- Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar i fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.
- För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.
- Stöd med 100 % kan beviljas för våtmarker som anläggs eller restaureras inom nitratkänsligt område. För detta krävs att investeringen förväntas få god växtnäringsrenande effekt, eller förväntas gynna arter i rödlistan, art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet eller åtgärdsprogram för hotade arter.
- Stöd med 100 % kan beviljas för våtmarker som anläggs eller restaureras uppströms sjöar och vattendrag som av vattenförvaltningen bedömts ha status sämre än god till följd av övergödning orsakad av jordbruksverksamhet. För detta krävs att investeringen förväntas få god växtnäringsrenande effekt.
- För dammar med syfte vattenrening kommer stödandelen 100 % och stödtaket 400 000 kr per ha endast att beviljas fosfordammar med 0,1–0,25 ha vattenyta som anläggs inom nitratkänsligt område.
- För våtmarker som anläggs med huvudsyftet biologisk mångfald kan stödandelen 100 % ges till projekt som bedöms ha stor allmännytta såsom restaurering eller anläggning av våtmarker i Natura 2000-områden, våtmarker som förväntas bli besöksmål för allmänheten, våtmarker som gynnar utpekade arter samt samarbetsprojekt mellan olika aktörer.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 4 miljoner kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁸ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med.

Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

⁸ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar Länsstyrelsen pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 20 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 20 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 10 procent av budget.

7.5 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4b). Syftet är att öka retention av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Men också för att skapa förutsättningar för att bevara och förstärka biologisk mångfald i landskapet.

7.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Den i länet mest efterfrågade typen av våtmarker under förra landsbygdsprogrammet 2007–2013 var så kallade viltvatten. Detta är vanligen en våtmark anlagd högt upp i avrinningsområdet och ofta i direkt anslutning till skog. Då det inte råder någon brist på småvatten i det värmländska skogslandskapet kommer anläggningen av ett sådant vatten sällan att få några märkbara positiva effekter på den biologiska mångfalden på landskapsnivå.

Anläggning av våtmarker för ökad biologisk mångfald prioriteras i områden där förlusten av våtmarkshabitat varit stor till följd av markavvattnings. Dessa områden sammanfaller till största delen med länets mest jordbruksintensiva områden. Våtmarker som anläggs i dessa områden kan förväntas få positiva effekter på den biologiska mångfalden eftersom våtmarken återskapar en miljö som en gång funnits, men idag i många fall saknas inom dessa landskapsavsnitt.

Eftersom problem med näringsläckage har identifierats i ett antal delavrinningsområden är våtmarksanläggningar som bedöms märkbart kunna minska sådana problem prioriterade. Områdena sammanfaller i stort med de i länet utpekade områdena som är känsliga för växtnäringsläckage.

Miljöinvesteringar som Länsstyrelsen bedömer riskerar att skada befintliga natur- eller kulturmiljöer kommer inte vara aktuella för stöd, liksom miljöinvesteringar där risken finns att en prövning enligt miljöbalken och annan relevant lagstiftning inte kommer att utfalla positivt.

7.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande.

Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider.

För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng. Dessutom måste den få poäng i minst två av de ingående kriterierna. Om tillgängliga medel vid en beslutsomgång inte räcker för att bevilja stöd till samtliga ansökningar med minst 200 poäng kommer ansökningar med högst poäng att prioriteras.

7.5.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald.	+1 poäng: Våtmarken placeras i en del av landskapet där förlust av våtmarkshabitat varit stor till följd av markavvattning. + 1 poäng: Våtmarkens placering bidrar till ökad konnektivitet mellan våtmarkshabitat. + 1 poäng: Målet är att våtmarken ska vara fri från fisk. + 1 poäng: Våtmarken kommer att vara större än 5 hektar: + 1 poäng. Arter som är hotade eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken.	10
2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retentionen av växtnäring.	+ 1 poäng: Vattnet i våtmarken får tillräcklig uppehållstid. + 1 poäng: Våtmarken anläggs för god hydraulisk effektivitet. + 1 poäng: Våtmarken utgörs till största delen av grunda områden. + 1 poäng: Förutsättningar finns för etablering av vegetation som kolkälla och substrat för biofilm. +1 poäng. Våtmarken anläggs som en fosfordamm	40
3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retentionen av växtnäring.	2 poäng: Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattendrag med sämre status än god. + 1 poäng: Våtmarkens tillrinningsområde är större än 20 hektar. + 1 poäng: Andelen åkermark i tillrinningsområdet är minst 50 %. + 1 poäng: Våtmarken anläggs i nitratkänsligt område.	30
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden.	3 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. 2 poäng: Våtmarken kan lätt nås från allmän väg.	10
5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.	5 poäng. Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser genom att den anläggs på organogen jord.	10

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

+ 1 poäng: Våtmarken placeras i en del av landskapet där förlust av våtmarkshabitat varit stor till följd av markavvattning.

Anläggning i områden där förlusten av våtmarkshabitat varit störst prioriteras. Prioriterade områden finns beskrivna i länets planeringsunderlag, rapport 2008:32.

+ 1 poäng: Våtmarkens placering bidrar till ökad konnektivitet mellan våtmarkshabitat.

Våtmarksanläggningen bidrar till att knyta ihop befintliga våtmarksmiljöer och underlättar därmed spridning av våtmarkslevande arter.

+ 1 poäng: Målet är att våtmarken ska vara fri från fisk.

Förekomst av fisk i våtmarker har visat sig påtagligt begränsa mångfalden av vattenlevande insekter och groddjur.

+ 1 poäng: Våtmarken kommer att vara större än 5 hektar.

Stora våtmarker har visat sig hysa större biologisk mångfald, främst av våtmarksgynnade fågelarter. 5 hektar är också gränsen för när anläggningen ska tillståndsprövas av Mark- och Miljödomstolen.

+ 1 poäng: Arter som är hotade eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken.

Miljöinvesteringar som bedöms gynna rödlistade arter, ÅGP-arter, samt arter listade art- och habitatdirektivet prioriteras.

2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka avskiljning av växtnäringsämnen

+ 1 poäng: Vattnet i våtmarken har tillräcklig uppehållstid.

För att näringsämnen ska hinna avskiljas krävs att vattnet stannar i våtmarken tillräckligt länge. Upphållstiden bör vara åtminstone 2 dygn och våtmarkens storlek i förhållande till tillrinningsområdet används för att beräkna uppehållstiden.

+ 1 poäng: Våtmarken anläggs för god hydraulisk effektivitet.

Våtmarken konstrueras så att tillrinnande vatten sprids ut över våtmarksarealen.

+ 1 poäng: Våtmarken utgörs till största delen av grunda områden.

I grunda områden hinner fosfor bundet till fina partiklar sedimentera, och denitrifikationsprocessen blir effektiv. Med grunda områden menas här ett djup på 0–0,5 meter.

+ 1 poäng: Förutsättningar finns för etablering av vegetation som kolkälla och substrat för biofilm.

Rik vegetation ökar ytan för denitrifikationsbakterier och fungerar som filter för sedimentbunden fosfor.

+ 1 poäng: Våtmarken anläggs som en fosfordamm.

Fosfordammar anlagda i befintliga diken nära källan till växtnärläckaget prioriteras.

3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retentionen av växtnäring

2 poäng: Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattendrag med sämre status än god enligt vattenförvaltningen.

Anläggning av våtmarker i anslutning till vattendrag med dålig status med avseende på näringspåverkan ges 2 poäng och vattendrag med otillfredsställande-måttlig status ges 1 poäng.

+ 1 poäng: Våtmarkens tillrinningsområde är större än 20 hektar.

För kostnadseffektiv näringsrening krävs att våtmarkens tillrinningsområde inte är alltför litet.

+ 1 poäng: Andelen åkermark i tillrinningsområdet är minst 50 %.

För kostnadseffektiv näringsrening krävs att belastningen av närsalter är hög. Belastningen av näringsämnen är högst i områden med stor andel åkermark.

+ 1 poäng: Våtmarken anläggs i nitratkänsligt område.

Områden som pekats ut som extra känsliga för växtnärläckage enligt SJV rapport 2014:11 prioriteras.

+ 1 poäng: Våtmarkens tillrinningsområde är större än 20 hektar.

För kostnadseffektiv näringsrening krävs att våtmarkens tillrinningsområde inte är alltför litet.

+ 1 poäng: Andelen åkermark i tillrinningsområdet är minst 50 %.

För kostnadseffektiv näringsrening krävs att belastningen av närsalter är hög. Belastningen av näringsämnen är högst i områden med stor andel åkermark.

+ 1 poäng: Våtmarken anläggs i nitratkänsligt område.

Områden som pekats ut som extra känsliga för växtnärläckage enligt SJV rapport 2014:11 prioriteras.

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden

3 poäng: Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.

Exempel på insatser är anläggande av parkeringsplats, fågeltorn, spänger, stöttor och informationstavlor.

2 poäng: Våtmarken kan lätt nås från allmän väg.

5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

5 poäng: Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser genom att den anläggs på organogen jord.

Att anlägga våtmarker på organogena jordar, t. ex på åkermark vunnen via sjösänkning eller utdikning av våtmarker, har visat sig kunna minska lustgasavgång från dessa marker.

7.5.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Värmlands län.

- Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar i fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.
- För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.
- Stöd med 100 % kan beviljas för våtmarker som anläggs eller restaureras inom nitratkänsligt område. För detta krävs att investeringen förväntas få god växtnärringsrenande effekt, eller förväntas gynna arter i rödlistan, art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet eller åtgärdsprogram för hotade arter.
- Stöd med 100 % kan beviljas för våtmarker som anläggs eller restaureras uppströms sjöar och vattendrag som av vattenförvaltningen bedömts ha status sämre än god till följd av övergödning orsakad av jordbruksverksamhet. För detta krävs att investeringen förväntas få god växtnärringsrenande effekt.
- För dammar med syfte vattenrening kommer stödandelen 100 % och stödtaket 400 000 kr per ha endast att beviljas fosfordammar med 0,1–0,25 ha vattenyta som anläggs inom nitratkänsligt område.
- För våtmarker som anläggs med huvudsyftet biologisk mångfald kan stödandelen 100 % ges till projekt som bedöms ha stor allmännytta såsom restaurering eller anläggning av våtmarker i Natura 2000-områden, våtmarker som förväntas bli besöksmål för allmänheten, våtmarker som gynnar utpekade arter samt samarbetsprojekt mellan olika aktörer.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 4 miljoner kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar Länsstyrelsen pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 20 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 20 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 10 procent av budget.

7.6 Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.6.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet med att anlägga tvåstegsdiken är att förbättra vattenkvaliteten. Huvudsyftet är att minska erosion och genom detta minska förluster av fosfor från åkermark.

7.6.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Påverkan av övergödning på landekosystem och på tillståndet i sjöar och vattendrag sker främst i de södra delarna av länet där befolkningstätheten är hög och där det förekommer industrier och intensivt jordbruk. I övriga delar av länet är land- och vattenmiljöerna i mindre grad påverkade av övergödning.

De övergödningssproblem som finns i länets sjöar och vattendrag påverkar Kattegatt och Östersjön indirekt via Göta älv.

Åtgärden syftar till att förbättra vattenkvaliteten i vatten som har sämre än god status enligt vattenförvaltningens klassning. I Värmlands län finns ett flertal vattenförekomster som har sämre än god status med avseende på övergödning, och åtgärder som kan förbättra dess status är prioriterade.

Både placering och utformning av tvåstegsdiket är viktiga för att uppnå största effekt. Därför prioriteras tvåstegsdiken som anläggs i de jordbruksintensiva slättbygderna kring Väneren, samt i övriga områden som pekats ut som nitratkänsliga.

7.6.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande.

Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet.

Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng. Dessutom måste den få poäng i minst två av de ingående kriterierna. Om tillgängliga medel vid en beslutsomgång inte räcker för att bevilja stöd till samtliga ansökningar med minst 200 poäng kommer ansökningar med högst poäng att prioriteras.

7.6.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4abc)

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsbeskrivning	Viktning
1. Miljöinvesteringens placering	Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status. 2 poäng: Måttlig status 3 poäng: Otillfredsställande status 4 poäng: Dålig status +1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar	30
2. Genomförande av miljöinvesteringen	5 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett mycket effektivt sätt 3 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett effektivt sätt	30
3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker 3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker +2 poäng: Dikessträckan är >0,5 km +1 poäng: Bredden på terrassen är >5 gånger fårans bredd	30
4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.	+ 2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar + 2 poäng: Tvåstegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som diket inte gjorde tidigare. + 2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan + 1 poäng: Investeringen är tillgänglig	10

Regionala bedömningsgrunder***1. Miljöinvesteringens placering***

Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status.

2 poäng: Måttlig status

3 poäng: Otillfredsställande status

4 poäng: Dålig status

+1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar

Tvästegsdiket placeras så att det kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig (2 poäng), otillfredsställande (3 poäng), eller dålig (4 poäng). Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning eller fysisk påverkan som ska bedömas. Vattenförekomster med förhöjda halter av fosfor ska prioriteras.

En ytterligare poäng tilldelas om avrinningsområdets storlek är större än 300 hektar vid dikets utlopp. Avrinningsområdet bestäms genom kartunderlag eller beskrivning av dikningsföretag. Statusen måste vara måttlig, otillfredsställande eller dålig för att få denna poäng.

2. Genomförande av miljöinvesteringen

5 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett mycket effektivt sätt

3 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett effektivt sätt

5 poäng tilldelas om miljöinvesteringen genomförs på ett mycket effektivt sätt. Massorna avyttras i närhet av diket eller hämtas gratis till annan verksamhet. Dikets utformning innebär att så lite massor som möjligt skapas och dessa kan hanteras på ett effektivt sätt.

3 poäng tilldelas om miljöinvesteringen genomförs på ett effektivt sätt. Massorna avyttras inom i dikets närhet eller hämtas gratis till annan verksamhet. Dikets utformning innebär att massorna kan hanteras på ett effektivt sätt.

3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker

3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker

+2 poäng: Dikessträckan är större än 0,5 km

+1 poäng: Bredden på terrassen är större än 5 gånger fårans bredd

2–3 poäng tilldelas om delen åkermark i avrinningsområdet bestämt genom kartunderlag. Mer än 60 procent ger 2p och mer än 80 procent ger 3p.

Ytterligare 2 poäng ges om dikessträckan som ska göras om till tvåstegsdike är minst 0,5 km lång. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng.

Ytterligare 1 poäng ges om bredden på terrassen är mer än 5 gånger så bred som fåran. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få denna poäng.

4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

+ 2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar

+ 2 poäng: Tvästegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som diket inte gjorde tidigare.

+ 2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan

+ 1 poäng: Investeringen är tillgänglig

Två poäng tilldelas poäng ges om det finns problem med återkommande översvämningar i området. Översvämningarna ska vara dokumenterade genom till exempel foto. Tänk på att åtgärder för att minska översvämning kan kräva dispens och tillstånd för markavvattning.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket förväntas fungera som spridningskorridor eller förbättra livssituationen för utpekade arter. Poäng ges också om aktiva åtgärder för biologisk mångfald görs, till exempel fiskevårdsåtgärder eller biotopvård som sådd av insektsfrämjande växter.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket är en del av flera åtgärder i samma område för att förbättra status i vattenförekomst, det är en del i en helhetslösning eller ett samverkansprojekt. Åtgärder i kombination kan till exempel vara våtmarker, sedimentationsfällor, krökar, trädplanteringar etc.

En poäng tilldelas om närhet till tätort eller vandringsstråk, del i informationssatsning eller ska användas som visningsobjekt.

7.6.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter dike. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Värmlands län.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter dike i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

För tvåstegsdiken finns en gräns på 1 000 kronor per meter. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter tvåstegsdike. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsliga områden samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

I Värmlands län gäller följande:

För att för att få 100 procent av stödberättigade kostnader ska tvåstegsdiket:

- placeras inom nitratkänsligt område
- ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning

Samt uppfylla minst 3 av nedanstående punkter:

- tvåstegsdikets utlopp placeras mindre än 5 km uppströms eller i vattenförekomst som har otillfredsställande eller dålig status. Bedömning av status görs på samma sätt som för urvalskriterium 1, miljöinvesteringens placering.

- tvåstegsdiket kompletterar andra åtgärder
- tvåstegsdiket är ett samverkansprojekt dvs flera markägare är involverade eller samverkan sker på annat sätt, till exempel ideell organisation och markägare.
- tvåstegsdiket är demonstrations/visningsobjekt
- placeringen är initierad i samband med rådgivning, vattendragsvandring, uppsökande verksamhet etc.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 300 000 kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁹ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 20 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 50 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 20 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 10 procent av budget.

⁹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

7.7 Reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)

Reglerbar dränering går att söka i nitratkänsliga områden i följande län: Kalmar, Västra Götalands län, Värmland, Halland, Skåne, Blekinge, Jönköping, Östergötland, Södermanland, Västmanland, Örebro, Uppsala, Dalarna och Stockholm.

7.7.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4abc). Syftet med reglerbar dränering är att öka retention av kväve på åkermark och därmed minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav samt att medverka till en bättre vattenhushållning under torra förhållanden.

7.7.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Påverkan av övergödning på landekosystem och på tillståndet i sjöar och vattendrag sker främst i de södra delarna av länet där befolkningstätheten är hög och där det förekommer industrier och intensivt jordbruk. I övriga delar av länet är land- och vattenmiljöerna i mindre grad påverkade av övergödning.

De övergödningssproblem som finns i länets sjöar och vattendrag påverkar Kattegatt och Östersjön indirekt via Göta älv.

Åtgärden ökar retentionen av näringsämnen på åkermark och syftar till att förbättra vattenkvaliteten i vatten som har sämre än god status enligt vattenförvaltningens klassning. I Värmlands län finns ett flertal vattenförekomster som har sämre än god status med avseende på övergödning, och åtgärder som kan förbättra dess status är prioriterade.

7.7.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Den länsegna budgeten är slut. Inkomna ansökningar kommer att hanteras via avrop från central pott hos Jordbruksverket.

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 150 poäng av de regionala urvalskriterierna.

7.7.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4abc)

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringens placering är lämplig	1–3 poäng: Jordarten är lämplig för reglerbar dränering 1 poäng: Miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord +1–3 poäng: Recipient har otillfredsställande, måttlig eller dålig ekologisk status.	50
2. Förutsättningarna för miljöinvesteringen leder till bättre resultat	1–4 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras. +1 poäng: Åkermarkens yta är större än 10 ha +1 poäng: Det kommer finnas möjlighet till underbevattning. +1 poäng: Ska användas som visningsobjekt	50

Regionala bedömningsgrunder*1. Miljöinvesteringens placering*

1–3 poäng: Jordarten är lämplig för reglerbar dränering

1 poäng: Miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord

+1–3 poäng: Recipient har otillfredsställande, måttlig eller dålig ekologisk status.

Reglerbar dränering är mest lämplig på genomsläppliga jordar.

Tre poäng ges om jordarten är sand eller grövre

Två poäng ges om jordarten är silt

En poäng ges om jordarten är gyttjig lera eller lergyttja

En poäng ges också om investeringen sker på annan plats som länsstyrelsen tycker är lämplig. Det kan i undantagsfall finnas jordar som är mycket lämpliga för reglerbar dränering men som inte faller in under någon av kategorierna ovan.

En poäng ges om miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord. Reglerbar dränering på sulfidjordar leder till en minskning av metaller till recipienten.

En till tre poäng ges om miljöinvesteringen installeras i ett avrinningsområde med vattenförekomster som har klassningen måttlig, otillfredsställande eller dålig enligt Vattendirektivet.

2. Förutsättningarna för miljöinvesteringen leder till bättre resultat

1-4 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras.

+1 poäng: Åkermarkens yta är större än 10 ha

+1 poäng: Det kommer finnas möjlighet till underbevattning.

+1 poäng: Ska användas som visningsobjekt

Lutningen ska vara så liten som möjligt, rekommendationen är max 2 procent. För att få 4 poäng krävs en lutning på mindre än 1 procent. En lutning mellan 1 och 2 procent ger 1 poäng.

En poäng ges om åkermarken där installering görs är större än 10 hektar

En poäng ges om lantbrukaren kommer kunna använda systemet för underbevattning.

En poäng ges om objektet ska användas som visningsobjekt

7.7.5 Stödbelopp

Den som söker stöd för reglerbar dränering får 8 000 kronor per brunn om stödet blir beviljat.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 8 000 kronor.

7.7.6 Koppling till andra mål

Reglerbar dränering bidrar till att nå miljökvalitetsmålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, samt Hav i balans. Synergieffekter kan skapas genom att åtgärden kompletteras med övriga miljöinvesteringar och miljöersättningar för förbättrad vattenkvalitet, samt med kompetensutvecklingsprojekt som till exempel Greppa Näringen.

8 Jordbruks- och affärsutveckling (åtgärd 6)

Under den här rubriken finns dels startstöd för företagare inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsarna, dels investeringsstöd som riktar sig till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennärings- och skog.

Förutom länsstyrelsen handlägger Sametinget startstöd riktat till rennärings-, samt investeringsstöd till förnybar energi samt för att skapa nya jobb. Sametinget har egen handlingsplan.

8.1 Startstöd

8.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Startstödet till unga ska underlätta för yngre personer att starta eller ta över ett jordbruks-, rennärings- och trädgårdsföretag (delåtgärd 6.1, fokusområde 2b).

8.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länsstyrelsen Värmland bedömer att det generellt inte finns något behov av en regional prioritering. Rent allmänt finns det ett stort behov av en förnying av företagarkåren inom primärproduktionen och här avviker inte Värmlands län från övriga landet. All generationsväxling som bidrar till syftet med åtgärden och som är stöddbar enligt landsbygdsprogrammet är därför välkommen. Det är dock särskilt viktigt att det finns yngre företagare som vill satsa inom animalieproduktionen. Länsstyrelsen gör nu bedömningen att efterfrågan inte kommer att överstiga tillgången på medel. Skulle så visa sig bli fallet kan Länsstyrelsen därför i en kommande revision behöva införa ett regionalt kriterium som säkerställer medel för de som startar företag med animalieproduktion.

8.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer att söktrycket kommer att vara ganska lågt. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Länsstyrelsen kommer därför att ha en öppen budget och löpande fatta beslut om ansökningar.

De nationella urvalskriterierna måste nå åtminstone 200 poäng och åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

8.1.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning +1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete +1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion	10
2. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Etableringen medför ny produktion/produkter eller tjänster +2 poäng: Sökanden använder sig av nya arbetsmetoder +2 poäng: Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion	20
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet att driva företaget.	+3 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stödvillkoren +2 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget +1 poäng Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik + 1 poäng: Den som söker stöd har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön på föräldragården.	40
4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare.	+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget +2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion +1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet +1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år	30
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier kommer inte att tillämpas.

Nationella bedömningsgrunder

1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Ansökningar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. När det gäller startstöd är det hur själva etableringen påverkar miljö-, klimat och arbete och produktionssätt som bedöms.

+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst 1 nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng ges om etableringen bidrar till att uppfylla minst 1 miljö kvalitetsmål. Det som är viktigt är att se på hur produktionen bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen. Ett exempel kan vara att den som tar över en gård fortsätter med betesdjur vilket bidrar till miljö kvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap.

+1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning

En poäng ges för energikartläggningen som bör vara gjord tidigast för 3 år sedan och omfatta den aktuella verksamheten.

+1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete

En poäng ges för att dokumentationen är aktuell för det senaste året. Exempel på strukturerat miljö kvalitetsarbete kan vara Miljö husesyn; www.miljohusesyn.nu

+1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion

En poäng ges för ekologisk produktion som skall omfatta företagets alla relevanta produktionsgrenar och inte bara del av en produktionsgren.

2. Etableringen bidrar till att införa av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder det vill säga innovation

En nyetablering kan ofta innebära en positiv utveckling för orten. Därför kan etableringen indirekt bidra mer till landsbygdsutveckling än själva etableringen.

+3 poäng: Etableringen medför ny produktion, produkter eller tjänster

Tre poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med en helt ny produktion. Verksamhet som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

+2 poäng: Sökanden använder sig av nya arbetsmetoder

Två poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med nytt arbetssätt för företaget avseende styrning-, ledning, organisatoriskt eller verksamhetens genomförande. Exempel kan vara att samverka med andra företag i produktionen eller i ledning. Det kan också vara införa Lean-metoden i företaget. Arbetsmetoder som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

+2 poäng: Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion

Två poäng ges om den sökanden tjänar 140 kr/timme eller mer på

primärproduktionen. Beräkningen görs innan avdrag för skatt och arbetsgivaravgifter.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet att driva företaget
Ansökningar där den som söker stöd har kompetens för att klara av att driva och utveckla sitt företag prioriteras.

+3 poäng: Sökanden har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stöd villkoren

Tre poäng ges till den som söker startstöd och som har mer kompetens än det som ställs i minimikraven. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har mer än ett års erfarenhet i arbetsledande ställning inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäringen. Arbetet ska vara någon annanstans än på föräldragården.

+2 poäng: Sökanden har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget

Två poäng ges till den som har praktisk erfarenhet eller yrkesutbildning av verksamheter utanför jordbruket under förutsättning att kompetensen är användbar i företaget. Det kan exempelvis vara inom ekonomi, byggnad, maskinservice och så vidare. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år i annan bransch än jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har drivit företag utanför jordbruks-, trädgård- eller rennäringen i mer än 1 år.

+1 poäng Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik

Poäng ges om sökande har eftergymnasial utbildning inom jordbruks- eller trädgårdsnäringen eller har dokumenterad internationell praktisk- eller teoretisk erfarenhet inom jordbruk eller trädgård om minst 6 månader.

+ 1 poäng: Den som söker stöd har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön på föräldragården.

Poäng ges om den sökande har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön, motsvarande en lantarbetares, på föräldragården.

4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare

Sökanden som saknar möjlighet till alternativ inkomstkälla och när det tar tid innan verksamheten ger intäkter är i större behov av stöd och bör prioriteras.

+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget

Två poäng ges till de som inte har någon inkomst utöver det egna företagets avkastning. Även inkomst från F-skattjänster som ligger helt utanför jordbruks-, trädgårds- eller

rennärning bör betraktas som inkomst av tjänst om det inte bara handlar om enstaka uppdrag och intäkterna högst uppgår till 10 % av företagets totala omsättning.

+2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion

Två poäng ges till den som startar ett företag som inte har någon befintlig produktion som är igång och det därmed tar längre tid innan företaget får intäkter. Kriteriets betydelse kan bero på företagets produktionsgrenar. Exempelvis är betydelsen mindre inom vanlig spannmålsodling, medan det för andra produktioner kan ta flera år innan insatt rörelsekapital kommer tillbaka som inkomst. Poäng bör endast tilldelas om det tar längre tid att få inkomst än om produktionen varit i full drift.

+1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet

En poäng ges till den som tar vid ett företag som har en befintlig produktion som är igång och utökar den befintliga produktionsgrenen eller en ny produktionsgren i företaget. Utökningen medför troligen investeringsutgifter och ökat rörelsekapital och det tar viss tid innan satsningen genererar resultat. Kriteriets betydelse kan bero på produktionsgren, men poäng bör tilldelas alla satsningar i utökad produktion om minst 10 % eller som lägst 300 timmar jämfört med utgångsläget.

+1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år

En poäng ges till de som arbetar minst 1720 timmar i företaget med verksamheten jordbruk, trädgård eller rennärning. Livsmedelsförädling av egna produkter får ingå i arbetstiden men primärproduktionen skall avse minst 860 timmar per år.

8.1.5 Etableringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.1.6 Stödbelopp

Startstödet är totalt på 250 000 kronor. Beloppet kommer att betalas ut vid två tillfällen, den första utbetalningen är på 150 000 kronor och sker i samband med beslut om stöd. Ansökan om den andra utbetalningen ska ha kommit in senast 45 månader efter beslutet om stöd.

8.2 Investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5 bc)

Medlen i budgeten är nu slut och för tillfället vet vi inte om det kommer fördelas ut mer medel till stödet inom nuvarande Landsbygdsprogram 2014-2020. Endast vid händelse av tilldelning av medel eller återflöde i åtgärden finns möjlighet att hantera ärenden. Stödet är stängt för ansökan.

8.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att främja tillgång till och användningen av förnybar energi, samt öka användningen av avfalls-, rest- och biprodukter till energi. Det kan till exempel vara teknik, utrustning och anläggningar för produktion av förnybar energi samt förädling av energiråvara (delåtgärd 6.4 fokusområde 5bc).

8.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Att arbeta för en ökad produktion av förnybar energi innebär att länet bidrar till en minskad miljöpåverkan och att det skapas möjligheter för företag att utvecklas. För att detta ska bli verklighet måste den förnybara energin gå att sälja till konkurrenskraftiga priser, så att de kan tränga undan den fossila energin. I en omställning från fossila energikällor till förnybara är således förutsättningarna för förnybar energi inte enbart de fysiska resurserna utan även hänsyn till andra miljövärden och av möjligheterna att kunna leverera energi till ett konkurrenskraftigt pris. Klimatnyttan av den förnybara energin uppstår då den kan tränga ut fossilbaserad energi, varför energiutvinning intimt hänger ihop med frågor om användning, effektivisering och internationell konkurrenskraft.

Vattenkraften i länet genererar ett normalår drygt 2 TWh el, varav drygt hälften i Klarälven. Höljes kraftverk är den i särklass största anläggningen med en årlig produktion på drygt 0,5 TWh. Det finns ungefär 150 småskaliga vattenkraftverk (med en effekt upp till 10 MW) som levererar sammantaget ungefär lika mycket el som Höljesverket. Vattenkraftens elproduktion har varit relativt konstant över en längre tid eftersom den redan i mycket hög grad är utbyggd. Den kan troligen generera något mer el genom effektiviseringar av kraftverken och genom det förändrade klimatet med en större nederbörd som dessutom kan komma att falla på för vattenkraften gynnsamma tider under året. Ökad naturvårdshänsyn, med exempelvis minimitappningar och fiskvägar eller omlöp kommer att motverka denna utveckling. De begränsade sträckor av outbyggda vattendrag som finns kvar i länet är alla klassade som värdefulla att bevara.

Under 2014 fanns 40 vindkraftverk med en beräknad produktion om 0,3 Twh. Hälften av länets kommuner har tagit fram tematiska tillägg till översiktsplanerna som visar på många möjliga lägen med en sammanlagd potential på uppemot 4,5 TWh. Utbyggnaden i många delar av länet ställer nya krav på elnätets överföringskapacitet och förmåga till anpassning efter skiftande vindförhållanden. Hur mycket vindkraft som kommer att byggas är främst avhängigt lönsamheten i projekten. Under de senaste åren har elpriserna varit låga.

Utbyggnaden beror också på de avvägningar som sker vid tillståndsprövningen enligt miljöbalken och plan- och bygglagen där hänsyn ska tas till exempelvis landskapsbild, kulturmiljö och biologiska värden. Utbyggnaden påverkas också av anläggningsförhållanden, ledningsdragning med mera som kan göra projekten ekonomiskt olönsamma. Eftersom den nationella planeringsramen anger 30 TWh till år 2020 och att Värmland utgör ungefär 5 % av Sveriges yta, kan konstateras att den el som kan utvinnas ur de identifierade möjliga lägena vida överstiger vad som skulle kunna ses som länets bidrag till de nationella vindkraftsambitionerna.

Biobränslen baseras i länet i allt väsentligt på skogsråvaror. Den dominerande energiutvinningen sker inom skogsindustrin som förbränner restlutar, bark och andra restprodukter om 6 TWh per år. Delar av avverkade träd som inte används som industriråvara (grenar och toppar), stubbar samt virke utan användning för industrin uppskattas ge 1,4 TWh, i huvudsak i form av värme och el inom industri och i kommunal fjärrvärmeproduktion.

Uttaget av *skogsbränslen* ur länets skogar kan öka kraftigt.

Beräkningar visar på en fördubblingsmöjlighet av skogsbränslepotentialen till 2020 – till 3,1 TWh och på lång sikt till 7,3 TWh. Bland annat miljöskäl sätter gränser för hur stort uttaget kan bli i praktiken. Om stubbskörd helt utelämnas minskar potentialen till 2,9 respektive 4,1 TWh.

Idag produceras 0,012 TWh *biogas* i länet. Studier visar att länets användbara biogaspotential uppgår till 0,18 TWh, varav knappt hälften från gödsel och vall från jordbruket och drygt hälften av slam samt organiskt avfall från hushåll och industri. En knapp tredjedel av denna potential (49 GWh) antas kunna ersätta merparten av den diesel som används av Värmlandstrafik och Karlstadsbuss.

Sol-el och solvärme förekommer men är än så länge så liten att den knappt går att kvantifiera. Den har dock stora men svårbedömda potentialer. Antalet soltimmar är relativt högt i närheten av Vänern, men i övrigt torde inte länets förutsättningar skilja sig från rikets i övrigt. Positivt för utvecklingen under senare år är de kraftigt fallande priserna på solfångare och solceller. En bedömning är att solenergi kan stå för 20 % av värmebehovet i länets fastigheter.

Sammanfattningsvis utvinns 9–10 TWh förnybar energi i länet, varav den absoluta merparten inom skogsindustrin. Denna bedöms kunna öka till 12–13 TWh inom tio år, och till 16–17 TWh på längre sikt. Dessa uppskattningar utgår från att länets skogsindustri bibehåller dagens vedomsättning. Vid en expansion inom industrin kan värdena öka markant. Den långsiktiga potentialen är av samma storleksordning som dagens energianvändning i länet.

Det avgörande för en gynnsam utveckling av den förnybara energin i länet är prisutvecklingen för olika energislag. Detta är inte specifikt för Värmland. Handeln med energi innebär en internationell konkurrenssituation och länets energiutvinning måste vara konkurrenskraftig för att ha en långsiktig överlevnad. Energiutvinning i form av vattenkraft, vindkraft och biobränslen ska göras efter avvägning mot andra intressen som hänsyn till biologisk mångfald, landskapsbilden, markens produktionsförmåga, friluftslivet och kulturmiljövärdena som innebär en begränsning av potentialen. En ökad framställning av

förnybar energiråvara bör kombineras med kompetensutveckling av brukare och entreprenörer.

8.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer att söktrycket kommer att vara ganska lågt. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Länsstyrelsen kommer därför att ha en öppen budget och löpande fatta beslut om ansökningar. Alla ansökningar som kommer över miniminivån 200 poäng kommer att få stöd.

För aktuell information och eventuellt återflöde hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats: www.lansstyrelsen.se/varmland

Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng och åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

8.2.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi + 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi	40
2. Insatsen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+1 poäng: Investeringen är ny för företaget +2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området +2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning + 3 poäng: Bi- eller restprodukter används	10
3. Sökanden har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20

4. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi + 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi	30
---	---	----

8.2.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi

Poängen ges till investeringar som bidrar till ökad användning av förnybar energi. Det kan handla om investeringar som underlättar användningen av förnybar energi, även om de inte direkt bidrar till en ökad produktion, exempelvis pannrum, laddningsstationer för el- eller gasdrivna fordon, lagerbyggnader för flis och värmekulvertar. Det kan också handla om investeringar som bidrar till en ökad produktion av förnybar energi, för egen förbrukning eller avsalu. Exempel på sådana är investeringar i vindkraft, vattenkraft, solenergi, jord- och bergvärme eller bioenergi. (Investeringar kopplade till odling av energiskog hanteras inom fokusområde 4.1 5c och investeringar som gynnar produktionen och/eller användningen av biogas producerad av stallgödsel inom fokusområde 5d). Det kan också handla om investeringar som ingår som en del i en biobränslekedja, exempelvis flismaskiner, teknik för pelletstillverkning och salixskördare. Observera att enbart företag med jordbruk, trädgårdsodling, eller rennärning kan stöd för produktion av förnybar energi för eget bruk.

+ 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi

Poängen ges till investeringar som ger en faktisk direkt minskning av användningen av fossila bränslen. Investeringen ska ge en slutprodukt i form av en energibärare (exempelvis värme, el, drivmedel eller pellets) som kan användas av företaget eller säljas till annan användare.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av produkter.

+1 poäng: Investeringen är ny för företaget

En poäng ges om investeringen är helt ny för företaget

+2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området

Två poäng ges till investeringar som är nya inom aktuell bransch eller i exempelvis länet.

+2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning

Två poäng ges om investeringen förväntas göra att fler gör motsvarande investeringar.

+3 poäng: Bi- eller restprodukter används

Tre poäng ges om bi-eller restprodukter används i syfte att öka användningen av bi-och restprodukter för energiändamål.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

8.2.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från

den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁰. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med.

Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

¹⁰ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

8.3 Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)

8.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att minska utsläppen av växthusgaser genom att investera i anläggningar för produktion av biogas, vilket exempelvis kan inkludera biogaspannor, uppgraderingar, lager för rötresten och rörledningar (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).

8.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länet har bra grundförutsättningar för en utbyggnad av biogas genom stor tillgång till lämpligt substrat då en dominerande andel av länets åkerareal utgörs av vallodling. Det finns också vissa klusterliknande samlingar av gårdar med nötkreatur vilket underlättar en gemensam satsning baserad på rötning av gödselsubstrat.

Intresset för investering i biogasanläggningar har hittills varit ganska lågt i länet. Rent generellt är lönsamheten för investering i biogasanläggningar sedan en längre tid mycket tveksam. Även funktions- och driftsmässigt verkar tekniken ännu inte helt färdigutprovad.

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns något behov av en regional prioritering.

8.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 200 poäng av de nationella urvalskriterierna.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

8.3.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas +2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning eller sköts med metoder som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen +2 poäng: Det finns avsättning för den rötrest som produceras +2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt.	30
Summa nationell viktning		100

Regionala urvalskriterier

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas finns inte några regionala urvalskriterier.

Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi

Poängen ges till investeringar som bidrar till ökad användning av förnybar energi. Det kan handla om investeringar som underlättar användningen av förnybar energi, även om de inte direkt bidrar till en ökad produktion, exempelvis pannrum, laddningsstationer för el- eller gasdrivna fordon, lagerbyggnader för flis och värmekulvertar. Det kan också handla om investeringar som bidrar till en ökad produktion av förnybar energi, för egen förbrukning eller avsalu. Exempel på sådana är investeringar i vindkraft, vattenkraft, solenergi, jord- och bergvärme eller bioenergi. (Investeringar kopplade till odling av energiskog hanteras inom fokusområde 4.1 5c och investeringar som gynnar produktionen och/eller användningen av biogas producerad av stallgödsel inom fokusområde 5d). Det kan också handla om investeringar som ingår som en del i en biobränslekedja, exempelvis flismaskiner, teknik för pelletstillverkning och salixskördare. Observera att enbart företag med jordbruk,

trädgårdsodling, eller rennärning kan stöd för produktion av förnybar energi för eget bruk.

+ 2 poäng: *Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi*

Poängen ges till investeringar som ger en faktisk direkt minskning av användningen av fossila bränslen. Investeringen ska ge en slutprodukt i form av en energibärare (exempelvis värme, el, drivmedel eller pellets) som kan användas av företaget eller säljas till annan användare.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av produkter.

+1 poäng: *Investeringen är ny för företaget*

En poäng ges om investeringen är helt ny för företaget

+2 poäng: *Investeringen är ny för branschen eller i området*

Två poäng ges till investeringar som är nya inom aktuell bransch eller i exempelvis länet.

+2 poäng: *Investeringstypen förväntas få stor spridning*

Två poäng ges om investeringen förväntas göra att fler gör motsvarande investeringar.

+3 poäng: *Bi- eller restprodukter används*

Tre poäng ges om bi- eller restprodukter används i syfte att öka användningen av bi- och restprodukter för energiändamål.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+1 poäng: *Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen*

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: *Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare*

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: *Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

Samma bedömningsgrunder används som i urvalskriteriet nummer 1.

8.3.5 Stödnivå

Stöd ges till 40 procent av stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 40 miljoner kronor.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.4 Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

8.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennärning och skogsbruk för att skapa nya jobb är till för att främja diversifiering och främja skapandet och utveckling av små företag för att få fler arbetstillfällen på landsbygden (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a).

8.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Arbetstillfällena på landsbygden minskar på grund av den pågående urbaniseringen och jord- och skogsbrukets rationalisering. För att nå målet om en levande landsbygd är det därför viktigt att skapa nya arbetstillfällen genom investeringar i nya verksamheter, exempelvis inom besöksnäringen. Innovativa åtgärder är särskilt beroende av stöd då dessa kan vara extra ekonomiskt riskfyllda. Verksamheter som har en tydlig koppling och fördel av att ligga på landsbygden kan ge varaktiga arbetstillfällen om lönsamhet uppnås. Nya affärsidéer med miljö och/eller energikoppling är särskilt intressanta. Detsamma gäller för verksamheter inom upplevelser eller produkter baserade på lokala förnybara råvaror. Gårdsbaserad försäljning av lokal mat kan ha starka synergier med besöksnäringen.

8.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Alla ansökningar som kommer över miniminivån 200 poäng kommer att få stöd. Dock måste åtminstone två urvalskriterier ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen har beslutat att under 2022 hålla en utlysning för att underlätta vildsvinsköttets väg till konsument, i enlighet med fördelningsbeslut för förstärkningen i programändring 8.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:
www.lansstyrelsen.se/varmland

8.4.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Miniminivån är 200 poäng för det regionalt anpassade kriteriet och de nationella kriterierna ihop.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen ger arbetstillfällena på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag	10
3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas och/eller att nya tjänster erbjuds i området +2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning	10
4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen i någon grad +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investering är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	1 poäng: Investeringen stärker lönsamheten i företaget. +1 poäng: Investeringen bidrar till en diversifiering av företaget +1 poäng: Investeringen är innovativ eller bidrar till kunskapsspridning +1 poäng: Investeringen bidrar till att utveckla en nystartad verksamhet +1 poäng: Investeringen gynnar områdets attraktionskraft	25
Summa viktning		100

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetsstillfällena ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetsstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetsstillfällena. Arbetsstillfällena genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen. För urvalskriteriet räknas enbart arbetsstillfällena på landsbygden.

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

En poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1720 timmar per år.

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetsstillfälle i företaget

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetsstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetsstillfälle i företaget

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetsstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Berörda personer har inte varit anställda i företaget nyligen.

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng ges till verksamheter som bidrar till de nationella miljö kvalitetsmålen. Det kan till exempel gälla satsningar inom turismsektorn som bidrar till öppna betesmarker, gynnar kulturmiljön eller den biologiska mångfalden. Ett annat exempel är företag som driver restauranger eller säljer matantverk där råvaran är ekologisk, lokalt producerad eller säsongsanpassad. Lokalt producerat räknas som inom eget eller angränsande landskap.

Företag som bedriver verksamheter inom energiproduktion och energieffektivisering är andra exempel på företag som är kvalificerade till poängen.

+2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng ges till den som söker stöd om det ingår delar i investeringen som är bra för miljön. Det kan till exempel vara en investering där ett miljöcertifieringssystem ingår.

+1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag

En poäng ges till de företag som med investeringen använder sig av energikällor eller teknik som gör företaget energieffektivt. Det kan till exempel vara investeringar i byggnader,

anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet.

3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas eller att nya tjänster erbjuds i området

Tre poäng ges till investeringar som medför nya verksamheter i området.

+2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning

Två ges till investeringar som har ett koncept som visar potential att utveckla branschen eller området i en positiv riktning.

4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt.

Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt. Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges 1 poäng.

+1 poäng: Investeringen bidrar till en diversifiering av företaget

Poäng ges till jordbruksföretag eller andra företag som diversifierar sin verksamhet.

+1 poäng: Investeringen är innovativ eller bidrar till kunskapsspridning

Investeringen bidrar till utvecklingen av en ny affärsidé eller ny vara/tjänst. Med detta menas ny för branschen, länet eller den egna kommunen.

+1 poäng: Investeringen bidrar till att utveckla en nystartad verksamhet

En poäng ges till företag som investerar i en nystartad verksamhet. Verksamheten får inte ha varit aktivt i mer än ett år från det att ansökan kommit in till länsstyrelsen.

+1 poäng: Investeringen gynnar områdets attraktionskraft

Investeringen gynnar områdets attraktionskraft genom att till exempel förbättra servicen på landsbygden för hushåll och företag, investeringen blir tillgänglig för allmänheten, gynna besöksnäringen genom kvalitetsboende med hög standard.

8.4.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.4.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 1 200 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹¹. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

¹¹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

9 Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd (åtgärd 7)

Den här rubriken gäller investeringar som med stor sannolikhet inte skulle genomföras utan stöd, men där den gemensamma nyttan är stor.

För de här investeringarna finns det krav på att en offentlig organisation i vissa fall går in med pengar för att finansiera investeringen. Det kan exempelvis vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse. Detta gäller dock inte för stöd till bredband eller för den del av stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden som rör investeringar i kommersiell service.

9.1 Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

Medlen i budgeten är nu slut och för tillfället vet vi inte om det kommer fördelas ut mer medel till stödet inom nuvarande Landsbygdsprogram 2014-2020. Endast vid händelse av tilldelning av medel eller återflöde i åtgärden finns möjlighet att hantera ärenden. Stödet är stängt för ansökan.

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i småskalig infrastruktur. Sametinget har egen handlingsplan.

9.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.2) Syftet är att förbättra den småskaliga infrastrukturen på landsbygden för att därigenom ge en ökad livskvalitet och en tryggare utomhusmiljö för de boende på landsbygden. Stöd till sådana investeringar kan med fördel ges när de ligger i anslutning till andra investeringar som fått stöd inom landsbygdsprogrammet (fokusområde 6b).

9.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Den under lång tid pågående urbaniseringen medför att befolkningen på landsbygden minskar och blir allt äldre. Underlaget för offentlig och kommersiell service minskar och omstruktureras därför. De ökande problemen med minskad service i glesbygden i synnerhet och på landsbygden i allmänhet har ökat det lokala engagemanget inom byalag och intresseföreningar i många bygder. Denna åtgärd bedöms därför kunna få en stor efterfrågan.

För att åtgärden ska ge största nytta och användas på ett optimalt sätt behövs delaktighet och samordning av den lokala nivån. Kontakt med kommunen är därvid av stor vikt inför ansökningar om stöd. Samrådet/kontakten med kommunen avses vara rådgivande och ge sökanden tips och idéer utifrån kommunernas kunskaper och

överblick, exempelvis utifrån kommunernas serviceplaner. Samrådet förhindrar att parallella insatser planeras ovetandes av varandra och ger möjlighet till kunskapsöverföring, ökade kontakter och en helhetssyn på utvecklingen i bygden.

Samverkan mellan föreningar, företag och boende på landsbygden är viktigt i det lokala utvecklingsarbetet och för ett optimalt utnyttjande av åtgärdens möjligheter. Samordning behöver också ske med de kommande LLU-områden.

9.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Med hänsyn till att antalet ansökningar förväntas vara lågt så kommer Länsstyrelsen att ha löpande beslutsfattande med en öppen budget.

För aktuell information och eventuellt återflöde hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats: www.lansstyrelsen.se/varmland

Den lägsta nivån för urvalskriterier är 200 poäng och åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

9.1.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser +2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Den som söker har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	30
3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	3 poäng: Investeringen prioriteras av kommunen + 1 poäng: Investeringen kompletterar andra insatser, till exempel inom service. + 1 poäng: Investeringen leder till ökad samverkan mellan olika aktörer på landsbygden.	45
Summa nationell viktning		100

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål
Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

God bebyggd miljö

– en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling

av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,
– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,
– kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,
– det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på

<https://www.raa.se/samhallsutveckling/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/forsta-fragan-vad-ar-kulturmiljo>

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.

+ 1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom organisationen som gäller för den investering som organisationen ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+ 2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

Två poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på verksamheten, därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+ 1 poäng: Den som söker har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om organisationen har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Organisationens kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre

riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

3 poäng: Investeringen prioriteras av kommunen

Kommunerna har kunskap om den lokala planeringen. Kontakten syftar till att vara rådgivande och ge projektägaren tips och idéer utifrån kommunernas kunskaper och överblick. Samrådet förhindrar också att parallella insatser planeras ovetandes av varandra.

+ 1 poäng: Investeringen kompletterar andra insatser

En poäng ges om investeringen kompletterar eller förstärker andra insatser i bygden.

+ 1 poäng: Investeringen leder till ökad samverkan mellan olika aktörer på landsbygden

En poäng ges om investeringen leder till ökad samverkan mellan företag, föreningar, organisationer och boende på landsbygden.

9.1.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.1.6 Stödnivå

Med ”stöd” nedan avses summan av projektstöd och övrigt nationellt offentligt stöd.

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande krävs inget övrigt nationellt offentligt stöd. Detta krav gäller så länge det nationella målet om övrigt offentligt stöd inte uppnåtts. Därefter kan kravet på övrigt nationellt offentligt stöd komma att strykas och andelen projektstöd komma att höjas.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹² i de fall det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

¹² Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

9.2 Stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)

Medlen i budgeten är nu slut och för tillfället vet vi inte om det kommer fördelas ut mer medel till stödet inom nuvarande Landsbygdsprogram 2014-2020. Endast vid händelse av tilldelning av medel eller återflöde i åtgärden finns möjlighet att hantera ärenden. Stödet är stängt för ansökan.

9.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till bredband ges för att öka tillgången till bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallade nästa generations accessnät (NGA-nät) på landsbygden. Syftet med stödet är att öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik i landsbygdsområden (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c).

9.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Ett väl fungerande bredband med hög överföringskapacitet är en grundläggande förutsättning för en positiv utveckling av och deltagande i det moderna samhället. Regeringens vision är att 90 procent av alla hushåll och företag i landet ska ha tillgång till bredband med minst 100 Mbit/sekund senast 2020. Värmland har en högre ambition. Enligt Värmlands regionala digitala agenda 2014–2020 är målet att samtliga permanentbushåll och företag ska ha tillgång till 100 Mbit/sekund senast 2020. Samtliga kommuner har tagit fram en kommunal bredbandsstrategi.

Orsaken till den högre ambitionen är att i ett så glesbefolkat län med stora avstånd och långvarig urbanisering och avflyttningsproblematik, är ett väl fungerande bredband en avgörande förutsättning för att landsbygden fortsatt ska ha en chans att utvecklas och vara en realistisk plats att bo och verka i. Det är viktigt att landsbygden har tillgång till en modern uppkoppling för att äldre ska kunna bo kvar, för att ungdomar ska vilja stanna och verka i bygden eller att flytta tillbaka, för att företag ska kunna etableras och utvecklas och för att kommersiell service ska kunna behållas.

I Värmland ligger tillgången till bredbandsteknik med fiber under riksgenomsnittet. Enligt PTS webbtjänst har 49,92 % tillgång till sådan teknik i länet mot 60,81 % i riket. Tillgång till minst 100Mbit/s hade 57,89 % i länet mot 68,65 % i riket. Skillnaden i länet är stor mellan kommunerna och mellan tätorterna och landsbygden.

Majoriteten av hushållen och företagen har en bredbandsanslutning via det kopparbaserade analoga telenätet (ADSL, xDSL) eller har mobila lösningar. Det analoga nätet är under avveckling eftersom operatören Telia anser det olönsamt då nätet är gammalt och svårt att underhålla. Nästan 1 300 personer på 42 orter i länet berördes under 2015 av en sådan nedläggning. Under 2017 avvecklades kopparnätet i ytterligare 80 områden, vilket även omfattar avveckling av ADSL i merparten av dessa områden. Bland dessa finns också ett antal företag som riskerar att få stora svårigheter att sköta sin verksamhet. Oron är stor och förtroendet är litet för de olika typer av mobila lösningar som erbjuds istället för ADSL-tekniken.

I bredbandsstödet används bara gemensamma nationella prioriteringar. De projekt som beviljas stöd ska bidra till att uppfylla målen i den regionala bredbandsstrategin. I de fall det finns en kommunal bredbandsstrategi ska projektet även bidra till att uppfylla kommunens mål för bredbandsutbyggnad.

Hushåll med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s			
Källa: Post- och telestyrelsen, PTS Bredbandskartläggning 2015			
Kommun	Totalt	Tätort/småort	Ej tätort och småort
Arvika	41,00%	55,55%	0,46%
Eda	18,08%	26,47%	2,90%
Filipstad	42,49%	49,44%	0,00%
Forshaga	30,09%	32,75%	12,08%
Grums	54,56%	60,63%	27,11%
Hagfors	37,00%	49,69%	0,18%
Hammarö	79,40%	83,13%	17,73%
Karlstad	78,36%	82,23%	24,93%
Kil	54,34%	52,77%	60,20%
Kristinehamn	64,74%	71,54%	14,22%
Munkfors	26,47%	32,01%	0,00%
Storfors	32,84%	49,36%	0,30%
Sunne	62,82%	57,07%	71,79%
Säffle	54,37%	49,17%	68,69%
Torsby	34,55%	47,12%	13,64%
Årjäng	39,18%	19,84%	64,97%
Värmlands län	57,89%	64,55%	27,80%
RIKET	68,65%	73,78%	20,84%

9.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen kommer att tillämpa beslutsomgångar med öppen budget.

Första beslutsomgången omfattade alla ansökningar som inkom till Länsstyrelsen från och med den 3 september 2014 till den 20 november 2015.

Under 2017 genomförde Länsstyrelsen sju utlysningar, från och med den 10 maj till

och med den 31 augusti 2017, riktade till projekt som hade en koppling till bredbandsprojekt finansierade via strukturfondsprogrammet Norra Mellansverige, som är delfinansierat av Europeiska Regionala Utvecklingsfonden.

Under 2018 genomfördes fyra kompletterande utlysningar för de kommuner som inte kom i fråga vid de utlysningar som genomfördes under 2017.

Under år 2019 genomfördes fem utlysningar. Vid dessa utlysningar ökades stödandelen till 75 % beroende på att de områden som kom i fråga för stöd var de mest glesbefolkade områdena, med mycket hög utbyggnadskostnad.

Aktuell information om kommande utlysningar kommer att publiceras på vår hemsida (www.lansstyrelsen.se/varmland).

9.2.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Det finns bara nationella urvalskriterier för bredband.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder	Viktning
1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet	1 poäng: 50 – 74 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 75 – 84 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: 85 procent eller fler anslutna inom avgränsat område för projektet.	45
2. Projektet har ett högt antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet	2 poäng: 20 - 49 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 50 - 99 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 4 poäng: 100 – 199 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: Minst 200 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet.	40
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen	+1 poäng: Likviditeten för projektets genomförande är tryggad. +1 poäng: Det finns en projektledare utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en ekonomiansvarig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en upphandlingskunnig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en person med relevant teknisk utbildning eller erfarenhet i projektet.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till bredband finns inte några regionala urvalskriterier.

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att öka kostnadseffektiviteten i projekten. I det här sammanhanget betyder det att bredbandsnätet blir billigare per anslutning om det är många som väljer att koppla upp sig. Genom att beräkna anslutningsgraden på hushåll (=permanentbostäder) styr också urvalskriteriet på ett tydligt sätt mot indikatorn för delåtgärden som är antal personer som får tillgång till bredband.

Så här beräknas anslutningsgraden:

Beräknat antal anslutna hushåll/totalt antal hushåll inom avgränsat område för projektet

* 100 = anslutningsgrad i %

Hushåll = permanentboende = hushåll med folkbokförda

2. Projektet har ett högre antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att få projekt som omfattar ett lite större område. Det är bra ur kostnadseffektivitetssynpunkt om projekten inte blir alltför små och syftar också till att områden avgränsas på ett klokt sätt så att inte ”vita fläckar” uppstår mellan områdena.

Som möjlig anslutning räknas hushåll det vill säga permanentbostäder med folkbokförda. I ett flerbostadshus räknas varje lägenhet som en anslutning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Prioriteringen syftar till att få projekt som kommit långt i sin planering. Projektet har samlat personer med den kompetens som behövs för att kunna genomföra projektet. En säkrad finansiering av projektet minskar risken för problem med likviditeten som kan leda till stopp i arbetet.

Den kompetens som krävs kan komma från utbildning eller att personen har jobbat med liknande arbetsuppgifter. Personerna ska vara namngivna i ansökan.

Likviditeten är tryggad om det finns ett:

- Lånelöfte om det är en förening eller organisation (som inte är företag eller myndighet) som genomför projektet.
- Lånelöfte om det är ett företag som genomför projektet. Om företaget har likviditet att genomföra projektet utan externa lån kan lånelöftet ersättas av ett intyg från företaget.
- Om det är en kommun eller annan myndighet som genomför projektet behövs inget intyg eller lånelöfte. En kommun eller myndighet får alltid ett poäng.

Den som genomför projektet är den som är projektägare och alltså står som sökande.

Kompetensen ska styrkas med:

Oavsett vem som står som genomför projektet, står som sökande, ska de personerna vara namngivna i ansökan. Kompetensen beskrivs i kort förklaring för varje person. Kompetensen kan bestå av utbildning, arbetslivserfarenhet eller erfarenhet från föreningsarbete.

Kompetensen behöver inte styrkas av underlag som till exempel arbetsgivarintyg eller utbildningsintyg.

9.2.5 *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

Det finns inte några regionala prioriteringar inom bredband.

9.2.6 *Stödnivå*

Stödnivån i länet är anpassad till de regionala förutsättningarna utifrån gemensamma riktlinjer som tagits fram av Jordbruksverket. Samma stödnivå används för alla projekt som beviljas stöd inom länet.

Följande faktorer har vägts samman:

- bredbandsnätens storlek, som utgår från antal personer per kvadratkilometer i länets olika kommuner
- markförhållanden, som speglas av andelen åkermark, betesmark, skog inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker samt andelen sjöar och vattendrag i länet.
- historiska kostnader för bredbandsinvesteringar under åren 2010–2013 hämtade från bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet 2007–2013. Riktlinjen syftar till att den privata insatsen i genomsnitt ska vara likvärdig kostnaden för en uppkoppling i tätort.
- tillgång till marknadsaktörer i länet och vilka affärsmodeller de erbjuder. Brist på aktiva marknadsaktörer kan motivera en högre stödnivå.

Värmlands län har haft 50 procent stödandel av de stödberättigande kostnaderna t.o.m. år 2018.

Från och med den 1 januari 2019 ökades stödandelen till 75 procent av de stödberättigande kostnaderna.

Stödprocenten är vald efter erfarenheter från den förra programperioden rörande kostnad per fastighet/anslutning och beviljade medel till privata företag. Länsstyrelsens ambition är att medlen ska räcka till så många anslutningar som möjligt. Följande ligger till grund för den valda stödnivån:

Befolkningstäthet

Som framgår av SWOT-analysen är Värmland uppdelat i slättland kring Väneren, två sinsemellan mycket olika dalgångar samt omfattande skogsområden. Detta skapar mycket olika förutsättningar och boendestrukturer. Befolkningstätheten skiljer sig därför mycket inom länet. Den geografiskt största kommunen, Torsby, har lägst befolkningstäthet (3 innevånare per kvadratkilometer) medan residensstaden Karlstad har 75 innevånare per kvadratkilometer. Befolkningstätheten är således skiftande. Den valda stödprocenten bedöms därför relevant utifrån ett genomsnittligt länsperspektiv.

Markförhållanden

Markförhållandena är skiftande och kan naturligtvis vara svåra i de enskilda projekten. Sammantaget, med erfarenhet från föregående programperiod, har inte markförhållandena varit ett stort hinder för bredbandsutbyggnaden.

Historiska kostnader

Den genomsnittliga investeringskostnaden per anslutning för de mindre kostsamma projekt som har beviljats stöd i länet under de senaste åren är cirka 23 000 kronor. Med 50 % stöd ger det en kostnad om 11 500 kronor för den privata medfinansieringen. Detta kan jämföras med en genomsnittlig kostnad för en bredbandsanslutning i större tätorter om cirka 15–20 000 kr. Detta har tidigare talat för att hålla nere stödnivån. Anledningen till att stödnivån ökas under år 2019 är att det nu är de mest kostsamma områdena som återstår för utbyggnad av bredband.

Det är troligt att investeringskostnaden per anslutning även fortsättningsvis kommer att variera starkt kring genomsnittet. De delar av länet där bredbandsinvesteringarna ännu inte har kommit igång på allvar bedöms vara områden med högre kostnader än snittet. För att undvika att den privata medfinansieringen i områden med höga investeringskostnader per anslutning inte ska blir så hög att den riskerar att äventyra projekten är en sänkning av stödnivån inte rimlig.

Aktivitet hos marknadsaktörer

Det finns privata marknadsaktörer som på kommersiella grunder bygger bredbandsnät i länet. Dock finns dock inte kommersiell grund för dessa att genomföra investeringar i de stora och mest glesbefolkade delarna av länet. De aktörer som är aktiva i länet är främst Telia Skanova och IP Only Networks. Även Transcom och Fibergruppen har visat intresse för utbyggnad. När det gäller stadsnät så finns bland annat Karlstads stadsnät och Arvika stadsnät och Mittnät (som ägs av flera kommuner och Karlstads stadsnät ingår i ägarkretsen).

Några kommuner har genomfört samtal med kommersiella bolag om utbyggnad utifrån landsbygdsprogrammets möjligheter till finansiering. Det framstår tydligt att statligt stöd är en förutsättning för utbyggnad i de glesbefolkade delarna av länet.

Högsta stödbelopp är 10 miljoner euro per projekt. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

9.3 Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i service och fritid. Det gäller då idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler. Sametinget har egen handlingsplan.

9.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i service och fritid ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.4). Syftet med stödet är att skapa och behålla service på landsbygden. Det kan vara kommersiell och viss offentlig service, servicepunkter där flera olika typer av service finns samlat, men också investeringar för att skapa bra möjligheter för idrott och fritid samt samlingslokaler, vilket gynnar både boende och besökare (fokusområde 6b).

Länsstyrelsen har för år 2021 – 2022 erhållit ytterligare medel för investeringar i service på landsbygden, dessa medel kommer att beslutas löpande.

9.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Tillgång till service är viktig för landsbygdens tillväxt och attraktivitet. God service är viktig för både boende, företag och besökare.

Genomförandet av Landsbygdsprogrammet ska ske samordnat med Regionala Serviceprogrammet, RSP, för Värmland. Det Regionala Serviceprogrammet 2014 - 2020 för Värmlands län beskriver arbetet med att stödja tillgången till grundläggande kommersiell service på landsbygden. En revidering av programmet kommer att ske i samband med förlängning till 2020. För att få största möjliga effekt med samhällets stöd och insatser krävs gott samarbete mellan flera olika aktörer.

Att stödja befintliga lanthandelsbutiker och drivmedelsstationer är prioriterat eftersom det bedöms vara mest resurseffektivt. Befintliga verksamheter har både mänskliga och fysiska resurser som är värdefulla.

Utöver detta kan kommunerna i serviceplaner peka ut prioriterade serviceorter. Där kan Landsbygdsprogrammet stödja nyetableringar av till exempel servicepunkter. Ordet ort ställer inga krav på antal innevånare utan det kan i praktiken vara en liten by. Syftet med att styra investeringar mot serviceorter är att olika serviceslag stödjer varandra när människor kan uträtta flera ärenden på samma ort. När människor besöker serviceorten sker informella möten som är viktiga både för välmående, kreativitet och företagande. Det gör en hel bygd mer attraktiv för boende, företagande och besökare.

RSP och Landsbygdsprogrammet skall stödja tillgången till grundläggande kommersiell service (dagligvaror, drivmedel, betaltjänster, apotekstjänster samt post- och pakettjänster) samt servicepunkter där flera serviceslag, privata och offentlig, kan samlokaliseras.

9.3.3 *Beslutsomgångar och urval av ansökningar*

Ansökningar som uppfyller grundkravet kommer att värderas enligt de urvalskriterier som beskrivs nedan. Ansökningar som i bedömningen får lägre än 200 poäng kommer att avslås.

Minst två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan skall kunna prioriteras. Ansökningar som uppfyller dessa poängkrav kommer att beviljas så långt budgeten tillåter i avropspotten hos Jordbruksverket.

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service

För stöd till investeringar i kommersiell service på landsbygden finns ett behov av att kunna fatta snabba beslut. Av den anledningen kommer Länsstyrelsen att tillämpa löpande beslut i stället för beslutsomgångar.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Budgeten i insatsområdet är slut. Inkomna ansökningar kommer att hanteras via avrop från central pott hos Jordbruksverket.

Länsstyrelsen kommer att tillämpa löpande hantering av inkomna ansökningar.

Ansökningar som får poäng över lägsta poängnivå (200 p) för urvalskriterier och därmed är godkända för stöd kommer att avropas från central pott hos Jordbruksverket.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

9.3.4 *Urvalskriterier och bedömningsgrunder*

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

För ansökningar som är högt nationellt prioriterade, och får minst 450 poäng i de nationella urvalskriterierna, gäller inte miniminivån för regionala urvalskriterier.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom området +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	Service 3 poäng: Investeringen gynnar prioriterat område 3 poäng: Investeringen är prioriterad av kommunen +2 poäng: Investeringen bidrar till en lokal servicepunkt Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar 2 poäng: Insatsen visar på långsiktighet i användningen av investeringen +2 poäng: Investeringen bidrar till att stärka positiv utveckling av lokalsamhället + 1 poäng: Investeringen bidrar till samverkanslösningar mellan olika aktörer eller olika aktiviteter	40

5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	15
-----------------------------------	---	----

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

God bebyggd miljö

- en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,
- städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,
- den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på

<https://www.raa.se/samhallsutveckling/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/forsta-fragan-vad-ar-kulturmiljo>

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för

miljö för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

När det gäller innovation kan man se till vad för service som ska förmedlas. Det kan handla om ny kunskap om produkter eller metoder för service. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i servicen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, dvs. alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

Poängen ges till de investeringar som förbättrar servicen i området och samtidigt har en innovativ inriktning som behöver spridas. Det kan vara servicelösningar som har innovativa funktioner, till exempel provtagningsverksamheter eller servicelösningar för posthantering eller bredare aktivitetsutbud.

3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första i området

En produkt, vara eller tjänst kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området. Tre poäng ges till exempel till nya lösningar för hur man kombinerar olika typer av service eller bredare aktivitetsutbud.

+1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas

Poängen ges till de ansökningar som visar att det på platsen kommer tillhandahållas service. Det kan till exempel vara dagligvarubutiker och drivmedelsstationer.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Service

3 poäng ges till ett av följande två alternativ:

3 poäng: Investeringen gynnar prioriterat område

Tre poäng går till prioriterade områden, enligt bilaga 4. Dessa områden/orter har befintliga butiker och/eller drivmedelsstationer. Prioriteringen gäller dessa verksamheter.

3 poäng: Investeringen är prioriterad av kommunen.

Tre poäng ges om kommunen i en serviceplan, eller motsvarande, har prioriterat orten som serviceort. Planen ska vara gällande.

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till en lokal servicepunkt

Poängen ges till de ansökningar som visar att det på orten kommer att tillhandahållas service, antingen genom ombudsverksamhet (t ex post, paket, apotek) eller offentlig service (t ex turistinformation, offentlig toalett). Servicepunkten ska erbjuda minst en grundläggande kommersiell service.

Övriga insatser, tex idrotts- och fritidsanläggningar, samlingslokaler

2 poäng: Investeringen skapar långsiktiga lokala mötesplatser och anläggningar för idrotts- och fritidssysselsättning

En långsiktighet och ett hållbarstänk är mycket viktigt när det gäller investeringar i anläggningar. Att det finns en plan för underhåll och skötsel även efter projekttidens slut ska därför premieras. Poäng ges om det finns en utvecklingsplan/skötselplan som visar på långsiktigheten med investeringen.

+2 poäng: Investeringen bidrar till en positiv utveckling av lokalsamhället. På vilket sätt ska beskrivas i ansökan.

+1 poäng: Investeringen bidrar till att även andra föreningar, grupper etc. kan nyttja

anläggningen.

Idrotts-fritidsanläggningar och samlingslokaler som kan nyttjas av flera olika typer av verksamhet ger möjlighet till att erbjuda en mångfald av fritidsaktiviteter för lokalbefolkningen.

5. Projektet har tydliga mål.

3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna

5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

9.3.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande verksamheter prioriteras inte regionalt:

- Investeringar i tätorter med fler än 3000 invånare.
- Investeringar där det finns en konkurrerande verksamhet på samma ort eller inom 8 km radie.
- Investeringar i lanthandelsbutiker där försäljningen huvudsakligen är gränshandel (bedömning).
- Sanering av förorenad mark
- Investeringar vid nyetablering eller nystart av nedlagd butik där godkänd affärsplan saknas.
- Kompletterande verksamheter som drivs av stödberättigade företag till exempel restaurangverksamhet, annan detaljhandel eller uthyrning av lokaler/bostäder.
- Direkta investeringar för ombudsverksamhet som inte ingår i begreppet grundläggande kommersiell service enligt Tillväxtverket.
- Dagligvarubutiker som inte har ett mångsidigt utbud av dagligvaror såsom livsmedel och hushållsartiklar. Minst 1000 artiklar, varav varugrupperna mejeri, charkvaror, ägg, färskt bröd, frukt och grönsaker bör finnas representerade. (Varugrupperna godis, drycker och tobak räknas ej.) Undantag kan medges vid särskilda skäl.
- Investeringar vid nyetablering eller nystart av nedlagd butik där godkänd affärsplan inklusive marknadsundersökning saknas.
- Investeringar i laddstolpar för el-bilar.

9.3.6 Stödnivå

Investeringar i kommersiell service

1. Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om det inte finns särskilda skäl enligt punkt 2. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 50 000 kronor.

2. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter om någon av punkterna nedan är uppfyllda, vilket ses som särskilda skäl. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 30 000 kronor.

1. investeringar i förbättrad tillgänglighet
2. investering vid nystart av nedlagd butik
3. investeringar för bättre miljö och klimat som exempelvis energieffektivisering
4. investeringar för att komplettera ett försäljningsställe med andra grundläggande servicefunktioner som exempelvis olika typer av ombudsverksamheter så som post- och pakethantering eller apotek
5. försäljningsstället ryms inom prioriterat område i länsstyrelsens handlingsplan utifrån de regionala serviceprogrammen.

En ersättningsinvestering för kyl- och frysutrustning kan ges 90 procent i stöd om den kan motiveras utifrån någon av punkterna 1–4 ovan.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 1 200 000 kronor per butik/servicepunkt. För koncerner gäller max 1 200 000 kr per butik/drivmedelsstation med begränsning av totala stödet till stödmottagaren enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse, se följande stycke.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan. Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹³ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

¹³ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigade utgifter för övriga fall. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigade utgifter för dessa övriga investeringar.

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigade utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande krävs inget övrigt nationellt offentligt stöd. Detta krav gäller så länge det nationella målet om övrigt offentligt stöd inte uppnåtts. Därefter kan kravet på övrigt nationellt offentligt stöd komma att strykas och andelen projektstöd komma att höjas.

I Värmlands län är högsta stödbelopp 900 000 kronor inklusive övrigt offentligt stöd per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁴ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

¹⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

9.4 Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

Medlen i budgeten är nu slut och för tillfället vet vi inte om det kommer fördelas ut mer medel till Länsstyrelsen inom nuvarande Landsbygdsprogram 2014-2020. Endast vid händelse av tilldelning av medel eller återflöde i åtgärden finns möjlighet att hantera ärenden. Stödet hanteras från och med 2021 av Tillväxtverket.

Även Sametinget handlägger stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation. Sametinget har egen handlingsplan.

9.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar ges där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.5). Syftet med stödet är att utifrån landsbygdens resurser skapa möjligheter för rekreation för allmänheten och förbättra möjligheterna till turism (fokusområde 6b).

9.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Besöksnäringen är viktig för länet. Natur- och kulturturism är en del av besöksnäringen som har en stark koppling till landsbygden och dess natur- och kulturmiljöer. I länets strategi för besöksnäringen *Strategi för besöksnäringen 2014–2020* beskrivs mål och aktiviteter för att ta tillvara tillväxtpotentialen för bland annat natur- och kulturupplevelser, evenemang och matupplevelser. Genomförandet av landsbygdsprogrammet ska ske samordnat med insatser kopplade till denna strategi.

Säsongsförlängning och möjligheter till helårsföretagande inom besöksnäringen är viktiga områden i utvecklingsarbetet. En ökad samverkan är också viktig för att värna det lokala företagandet och en hållbar utveckling. Erfarenhetsutbyte, samverkan och kontakter mellan landsbygdens turistföretag samt övriga företag är viktigt för bästa utveckling.

9.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer att det kan komma att röra sig om 3–4 ansökningar per kvartal. Länsstyrelsen har därför beslutat att inte använda beslutsomgångar då de inte fyller någon funktion vid lågt ansökningstryck. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Länsstyrelsen kommer att ha en öppen budget och löpande fatta beslut om ansökningar. Alla ansökningar som kommer över miniminivån 200 poäng kommer att avropas från central pott hos Jordbruksverket. Dock måste åtminstone två urvalskriterier ge poäng för att ansökan ska kunna få stöd.

Om söktrycket och därmed åtgången av medel blir större än beräknat kommer Länsstyrelsen att överväga att införa beslutsomgångar och om en begränsning av budgeten per beslutsomgång.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

9.4.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	3 poäng: Investeringen bidrar till att nå regionala mål och strategier + 1 poäng: Samråd har skett med kommunen + 1 poäng: Investeringen gynnar attraktionskraften	40
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng ges till sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa nationell viktning		100

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

Levande sjöar och vattendrag

– strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Hav i balans samt levande kust och skärgård

– havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Myllrande våtmarker

– våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Levande skogar

– skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

Ett rikt odlingslandskap

– odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

Storlagen fjällmiljö

– fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

God bebyggd miljö

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,
– kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,
– det finns natur- och grönområden och gröonstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,
– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur,

+ 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <https://www.raa.se/samhallsutveckling/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara- anvanda-och->

[utveckla-kulturmiljon/forsta-fragan-vad-ar-kulturmiljo](#)

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på

<http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

När det gäller innovation kan man se om investeringen avser nya aktiviteter i området eller ny information om området eller platsen. Det kan handla om ny kunskap om området eller platsen. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i de nya insatserna är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, dvs. alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

+1 poäng: *Investeringen är en del i en helhetslösning*

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen.

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: *Investeringen ingår i en samverkanslösning*

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Stöd ges till de investeringar i service utifrån behov och prioriteringar som finns i handlingsplanerna. Därmed blir motsvarande regionalt kriterium avgörande för utslaget även i de nationella kriterierna.

3 poäng: Investeringen bidrar till att nå regionala mål och strategier.

Tre poäng ges om investeringarna ligger i linje med i första hand dessa strategier: Värmlandsstrategin, Värmlands turiststrategi. För vandringsleder är kravet att investeringarna att lederna följer kriterierna för att bli kvalitetsmärkta enligt Föreningen Värmlandsleder.

+ 1 poäng: Samråd har skett med kommunen

Kommunerna är en naturlig utgångspunkt för ett samråd kring investeringen. Dels har kommunerna egna besöksstrategier och dels har man kopplingen och kunskapen till prioriteringar och samarbeten inom till exempel Visit Värmland. Samrådet/kontakten syftar till att vara rådgivande och ge projektägaren tips och idéer utifrån kommunernas kunskaper och överblick. Samrådet förhindrar också att parallella insatser planeras ovetandes av varandra.

+ 1 poäng: Investeringen attraktionskraften

En poäng ges om investeringen leder till ökad samverkan mellan företag, föreningar, organisationer och boende på landsbygden.

5. Projektet har tydliga mål

3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna

5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

9.4.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.4.6 Stödnivå

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigade utgifter i övriga fall.

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigade utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande krävs inget övrigt nationellt offentligt stöd. Detta krav gäller så länge det nationella målet om övrigt offentligt stöd inte uppnåtts. Därefter kan kravet på övrigt nationellt offentligt stöd komma att strykas och andelen projektstöd komma att höjas.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigade utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁵ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd för röjning och skyltning till stigar och leder genom skog och mark ges i form av enhetskostnad:

Ersättningsnivå

950 kronor per 100 meter i skog som behöver röjas

600 kronor per 100 meter i öppen mark som behöver röjas

100 kronor per 100 meter i mark som inte behöver röjas, som vägar, tydliga stigar eller andra ytor där det enda som krävs är skyltning.

¹⁵ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

9.5 Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen finns det fler myndigheter som handlägger stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö. Det är Sametinget och Jordbruksverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

9.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.6). Syftet med stödet är att bevara och utveckla de värden som är förknippade med olika geografiska områdens attraktivitet. Eftersom stödet bidrar både till lokal utveckling och att nå nationella miljökvalitetsmål bidrar åtgärden också till kollektiva nyttigheter (fokusområde 6b).

I delåtgärd 7.6 finns också 4 miljöinvesteringar. Du hittar dem i kapitel 7. Det beror på att det finns miljöinvesteringar även i delåtgärd 4.4 och vi har valt att samla alla miljöinvesteringar i samma kapitel.

9.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Ett rikt odlingslandskap ger förutsättningar för en attraktiv landsbygd. För ett rikt odlingslandskap krävs att både natur- och kulturvärden förvaltas och ges möjlighet att finnas kvar. Betesmarker, slätterängar och åkrar måste finnas kvar i tillräcklig omfattning och hållas i sådan hävd och bruk att arter som är knutna till dessa miljöer kan säkerställas i livskraftiga populationer. Många arter har försvunnit på grund av det intensifierade jordbruket och urbaniseringen under 1900-talet. På sikt kommer fler arter i landskapet att få svårt att överleva. När arter försvinner minskar landskapets förmåga att leverera nödvändiga ekosystemtjänster, som livsmedel och naturupplevelser. En stor andel av odlingslandskapets marginalmarker, det vill säga de som ligger avsidet i förhållande till de nu brukade bygderna och de som är svåra att sköta på ett rationellt sätt, till exempel små flikiga åkrar och hackslåttmarker, har övergetts. En mer levande och attraktiv landsbygd kan leda till att nya krafter kan ta över skötseln av marker som nu inte sköts.

Kulturarv i form av äldre byggnader, stenmurar, trädgårdsgårdar, landskapsbild med mera behöver underhållas och ibland repareras. Värmlands hembygdsgårdar har stor betydelse för tillvaratagandet och vården av kulturhistoriskt värdefulla byggnader genom att de visar upp lokala byggnadstraditioner och lokalt hantverk tillsammans med odlingar och trädgårdar som kan höras till hembygdsgården. På och kring hembygdsgårdarna kan verksamheter utvecklas som bidrar till social sammanhållning, företagande och en levande landsbygd. Miljön kan bli grunden för många aktiviteter på en ort, vilket bidrar till att stärka lokalsamhället.

Det finns också ett immateriellt och ett biologiskt kulturarv knutet till det värmländska odlingslandskapet i form av bland annat hantverk och kunskap kring säterbruk, lieslätter,

gamla seder i finnskogen, lokal mattillverkning med mera.

Genom att lyfta fram det egna kulturarvet och dess historia kopplat till landskapet, stärks lokalsamhällets identitet. Att öka landsbygdens attraktivitet är därför centralt för att motverka utflyttningen och öka inflyttningen.

9.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Ansökningar har till och med 2019 hanterats i beslutsomgångar, men hanteras från och med 2020 löpande. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Om den länsegna budgeten tar slut och det finns en central avropspott hos Jordbruksverket kommer avrop att göras från den.

Från 2021 finns inte längre några öronmärkta pengar till hembygdsgårdar utan alla ansökningar behandlas på lika villkor inom samma budget.

För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng. Dessutom måste den få poäng i minst två av de ingående kriterierna.

För aktuell information hänvisas till Länsstyrelsen Värmlands webbplats:

www.lansstyrelsen.se/varmland

9.5.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen/åtgärden bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone 1 nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området 4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept. +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	10
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen. 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	Gäller både utveckling av natur- och kulturmiljöer och utveckling av kulturhistoriska byggnader: 1–3 poäng: Investeringen bidrar till att stärka odlingslandskapets natur- och/eller kulturvärden +1 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet av 1, 2 eller 3. +1 poäng: Investeringen förväntas gynna hotade arter, naturtyper, skyddsvärda träd eller andra prioriterade miljöer.	40
5. Investeringen/åtgärden har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	10
Summa		100

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Ett poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

Levande sjöar och vattendrag

- sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Hav i balans samt levande kust och skärgård

- havs-, kust- och skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Myllrande våtmarker

- våtmarkernas natur- och kulturvärden i ett landskapsperspektiv är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Levande skogar

- skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur,
- natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

Ett rikt odlingslandskap

- odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av hävdade naturbetesmarker och slåtterängar, småbiotoper och vattenmiljöer, bland annat som en del i en grön infrastruktur som erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter,
- biologiska värden och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade,
- kultur- och bebyggelsemiljöer i odlingslandskapet är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

Storslagen fjällmiljö

- fjällmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

God bebyggd miljö

- det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,
- det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
- den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

Ett rikt växt- och djurliv

- det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena,
- tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan

+ 1 poäng: *Investeringen har en energieffektiv lösning*

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift 1 extra poäng.

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <https://www.raa.se/samhallsutveckling/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/forsta-fragan-vad-ar-kulturmiljo>

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan i vid bemärkelse betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde.

2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området

4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

Eftersom syftet med stödet är lokal utveckling, ska ansökningar som bidrar till att nya aktiviteter och upplevelser skapas prioriteras.

2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området

Investeringar och åtgärder som innebär en nyhet för området och som ger ny livskraft till landsbygden. Det kan till exempel vara historiska byggnader som inte varit i bruk alls eller att man startar upp nya verksamheter som inte tidigare finns i bygden. Det kan också vara insatser inom natur- och kulturmiljöer som bidrar till att förutsättningarna för exempelvis, turism eller rekreationsmiljöer förbättras påtagligt i området.

4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept

Investeringar/åtgärder som kan betraktas som unika i ett större perspektiv. Till exempel nya koncept för att använda hembygdsgårdar eller natur- eller kulturmiljöer som används i sociala sammanhang.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

Investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketslösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen

Den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

Projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Stöd ges till investeringar utifrån behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

1 poäng: Projekt eller insatser som syftar till att stärka det värmländska odlingslandskapets natur- och/eller kulturvärden. Hit hör också länets hembygdsgårdar.

2 poäng: Projekt eller insatser som syftar till att stärka det värmländska odlingslandskapets natur- och/eller kulturvärden inom områden där Värmland har ett stort regionalt ansvar. Hit hör också länets hembygdsgårdar.

Med områden där Värmland har ett stort regionalt ansvar avses följande:

- Regionala särdrag inom byggnadsskicket: takskiffer, slaggsten och knubb.
- Hotade arter och livsmiljöer. Hit räknas rödlistade arter (Akut hotad, Starkt hotad eller Sårbar) i landskapstyp J (jordbrukslandskap), samt arter och livsmiljöer med fastställda åtgärdsprogram med tydlig koppling till odlingslandskapet. Arterna och livsmiljöerna ska finnas i Värmland.
- De mest hotade miljöerna i det värmländska odlingslandskapet: Fäbodmiljöer, slåtterängar, Vänerskärgården, skogsbeten.
- Områden som är utpekade i kulturmiljöprogrammet "Ditt Värmland" samt natur- och kulturresevat i odlingslandskap, "nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet".

3 poäng: Projekt eller insatser som syftar till att stärka det värmländska odlingslandskapets natur- och/eller kulturvärden inom områden där Värmland har ett stort nationellt ansvar. Hit hör också länets hembygdsgårdar.

Med områden där Värmland har ett stort nationellt ansvar avses följande:

- Hotade arter och livsmiljöer, med tydlig koppling till odlingslandskapet, som har sin huvudsakliga förekomst i Värmlands län, exempelvis sumpjordtunga.
- Finnskogen. Det finns en utredning om att klassa Finnskogen som världsarv och Värmland kan därmed anses ha ett extra stort ansvar för de miljöerna.
- Områden utpekade i Natura 2000 som har en tydlig koppling till odlingslandskapet.
- Områden utpekade som Riksintresse för natur- och/eller kulturvård, med tydlig koppling till odlingslandskapet.

+ *1 poäng:* Om åtgärden berättigar till 1, 2 eller 3 poäng inom detta urvalskriterium ges 1 extra poäng om åtgärden dessutom förbättrar tillgängligheten. Tillgängliggörande kan handla om till exempel stätor, spänger, grindar eller informationsinsatser.

+ *1 poäng:* Om åtgärden berättigar till 1, 2 eller 3 poäng inom detta urvalskriterium ges 1 extra poäng om åtgärden dessutom utförs i helhetsmiljöer med höga natur- eller kulturvärden. Det kan till exempel vara att röja igenväxning i en bymiljö som finns utpekad i kulturmiljöprogrammet Ditt Värmland, Bevarandeprogram för odlingslandskapet, riksintresse för natur- eller kulturmiljövård, eller för att binda samman objekt i ängs- och betesmarksinventeringen eller marker med likvärdiga natur- och/eller kulturmiljövärden kopplade till odlingslandskapet.

5. Projektet har tydliga mål

3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna.

5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll

och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

9.5.5 *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

I Värmlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.5.6 *Stödnivå*

Utveckling av natur- och kulturmiljöer

Om offentlig aktör söker stöd: Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd. Detta krav gäller så länge det nationella målet om övrigt offentligt stöd inte uppnåtts. Därefter kan kravet på övrigt nationellt offentligt stöd komma att strykas och andelen projektstöd komma att höjas.

Om företag som äger fastigheten söker stöd: Om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs ska privata pengar finansiera minst 50 % av totala stödberättigande kostnader. Av resterande del ska minst 24 % finansieras med övrigt nationellt offentligt stöd. Kvarvarande andel kan sökas som projektstöd (max 38 % av totala stödberättigande kostnader). Detta krav gäller så länge det nationella målet om övrigt offentligt stöd inte uppnåtts. Därefter kan kravet på övrigt nationellt offentligt stöd komma att strykas och andelen projektstöd komma att höjas.

Övriga fall: I övriga fall ska privata pengar finansiera minst 10 % av totala stödberättigande kostnader. Av resterande del ska minst 24 % finansieras med övrigt nationellt offentligt stöd. Kvarvarande andel kan sökas som projektstöd (max 68 % av totala stödberättigande kostnader). Detta krav gäller så länge det nationella målet om övrigt offentligt stöd inte uppnåtts. Därefter kan kravet på övrigt nationellt offentligt stöd komma att strykas och andelen projektstöd komma att höjas.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁶ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

¹⁶ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

¹⁷ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

10 Samarbete (åtgärd 16)

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer. Landsbygden kan inte erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Syftet är också att samarbeta transnationellt, inte minst i projekt enligt Europaparlamentets och rådets förordning¹⁸ och Östersjöstrategin. Projekten ska genomföras som helt nya samarbetsprojekt eller genom att pågående projekt samordnas för att nå synergieffekter. Det finns också samarbetsprojekt som är kopplade till det europeiska innovationspartnerskapet, EIP.

För Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin inom stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (16.2/6a) finns det krav på att en offentlig organisation i vissa fall går in med pengar för att finansiera projektet. Det kan exempelvis vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse. Detta gäller dock inte för andra budgetposter inom detta insatsområde, men för dessa finns det inget krav på övrigt offentligt stöd.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom samarbeten. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen samt Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

10.1 Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärder 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6.a)

10.1.1 Övergripande prioriteringar

- **Samarbete diversifiering nya jobb**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd är till för att utveckla produkter, metoder, processer och tekniker och sedan sprida resultatet. Stöden är till för samarbeten och pilotprojekt för att utveckla näringslivet utanför jordbrukssektorn. Det finns möjlighet för jordbruksföretag att genom samarbete leverera samhällsnytta och samtidigt ge möjligheter till inkomster och att bredda sin verksamhet. Syftet är att nya små företag startar, att företag utvecklas och att fler arbetstillfällen på landsbygden skapas (delåtgärd 16.2, 16.9 fokusområde 6a).

- **Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin**

Samarbete och pilotprojekt för att stärka landsbygdens näringsliv och skapa tillväxt i hela livsmedelskedjan. Stöd kan beviljas till projekt som bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala

¹⁸ Artikel 89 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1303/2013

livsmedelsproduktionen ökar. Medlen ska samtidigt bidra till samverkan mellan olika berörda aktörer på regional och lokal nivå, inklusive länsövergripande samverkan. Med berörda aktörer avses både offentliga och privata aktörer. Samverkan mellan länsstyrelser och aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska särskilt uppmärksammas.

- **Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin**

Stöd kan beviljas till projekt som bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar.

Stöd kan beviljas till samarbeten och pilotprojekt som bidrar till att stärka landsbygdens näringsliv, som projekt för hållbar mat, projekt för att utveckla förädlingsmetoder, nya produkter, arbetsprocesser och verktyg för att hitta nya marknadskanaler och nya marknader. Stöd kan beviljas till utveckling av produkter, processer och tekniker som syftar till att stärka konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen samt till projekt som kan bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan och på så sätt skapa fler arbetstillfällen.

10.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I SWOT-analysen pekas på behovet av mer samarbeten mellan människor/organisationer/nätverk och större samordning bland de aktörer som sysslar med utvecklingsarbete och mellan strukturella stöd som offentliga ekonomiska stöd i olika former.

Hög prioritet i länet har samarbete kopplade till att stärka den regionala livsmedelskedjan och bidra till målen i den svenska livsmedelsstrategin.

Samarbete diversifiering nya jobb etc.

Förutsättningar finns för att utveckla företagande på landsbygden inom flera områden, exempelvis lokal service, besöksnäringen, natur- och kulturturism och livsmedelsförädling. Mot denna bakgrund prioriteras projekt som främjar samverkan och utvecklar upplevelsenäring, landsbygdsturism och som utvecklar nya produkter, arbetssätt eller processer. Projekten kan också innehålla samarbeten mellan olika näringar med koppling till upplevelser på landsbygden.

Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin

Länsstyrelsen prioriterar projekt som är inriktade på något eller några av de tre strategiska områdena i den svenska livsmedelsstrategin; regler och villkor, konsument och marknad samt kunskap och innovation. Projektverksamheten ska till stor del bygga på samverkan mellan Länsstyrelsen och andra organisationer i syfte att stärka olika delar i den regionala livsmedelskedjan. Det övergripande målet ska vara att bidra till en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja där livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som

relevanta miljömål nås.

Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin

Prioriterat är projekt som på ett övergripande plan verkar för att den svenska livsmedelsstrategin får genomslag i länet. Verksamheten ska samordna, stödja och vägleda de organisationer och processer i länet som är involverade i livsmedelskedjan och som på olika sätt bidrar till målen i den svenska livsmedelsstrategin.

10.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen kommer att ha löpande beslutsfattande. Eventuellt kan utlysning tillämpas. Information kommer att läggas ut på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/varmland.

För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng i de nationella urvalskriterierna. Dock måste åtminstone två urvalskriterier ge poäng för att ansökan ska kunna få stöd.

Samarbete diversifiering nya jobb

Budgeten i insatsområdet är slut

Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin

Projekt kommer att genomföras i egen regi. Inom egna projekt kan det eventuellt bli aktuellt med upphandlingar.

Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin

En utlysning planeras att genomföras under 2022 för privata aktörer som vill driva projekt som bidrar till att nå målen i den nationella livsmedelsstrategin.

10.1.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet har en bra sammansättning	+2 poäng: Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör +1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Projektets deltagare har relevant kunskap och erfarenhet	30
2. Projektet uppfyller identifierade behov	2 poäng: Ansökan är förenlig med det identifierade behovet i utlysningen 1 poäng: Ett behov av projektet är beskrivet och behovsanalysen i ansökan är tillfredställande + 1 poäng: Projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder +1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål	40
3. Projektet skapar nytta genom resultatspridning	1 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Projektets resultat når en större del av målgruppen 3 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Projektets resultat sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	20
4. Projektet har tydliga mål	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp + 2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet	10
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet har en bra sammansättning

+2 poäng: Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör

+1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer

+1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt

+1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten

+1 poäng: Projektets deltagare har relevant kunskap och erfarenhet

Projekt som skapar synergieffekter med fler aktörer ska prioriteras. Att olika typer av aktörer, det vill säga en blandning av offentliga och övriga aktörer, medverkar i projektet är också positivt.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte och spridning.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

Ett poäng ges till projekt där deltagarna har relevant kunskap och erfarenhet.

2. Det finns ett identifierat behov av projektet

2 poäng: Ansökan är förenlig med det identifierade behovet i utlysningen

1 poäng: Ett behov av projektet är beskrivet och behovsanalysen i ansökan är tillfredsställande.

+1 poäng: Projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder

+1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen

+1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål

Två poäng ges utifrån hur väl projektet bedöms uppfylla de behov som identifierats i utlysningen.

Ett poäng ges utifrån behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur väl behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan samt vilken kompetens som finns för att genomföra projektet. Det ska finnas en kort redogörelse för vad som är gjort inom området och hur utvecklingen ser ut. För att få poäng krävs det också att behovet tydligt kopplar till syftet som framgår i handlingsplanen.

En poäng ges om projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft ges en poäng.

Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål ges en poäng.

3. Projektet skapar nytta genom resultatspridning

1 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen

2 poäng: Projektets resultat når en större del av målgruppen

3 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp

4 poäng: Projektets resultat sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Det är viktigt att resultat från projekt sprids och att goda resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp. Det ska framgå i ansökan hur resultatet ska spridas.

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av resultaten och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Resultatspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras.

Målgruppen är den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av de resultat som tas fram och förmedlas i projektet. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp

+2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg.

10.1.5 Stödnivå

Inom delåtgärd 16.2 fokusområde 6a gäller följande:

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Det här gäller för delåtgärd 16.9 inom fokusområde 6a.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Det här gäller för samtliga projekt inom delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a:

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁹ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

¹⁹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin

Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av finansieringen utgöras av övrigt nationellt offentligt stöd. Om privat aktör är sökande krävs inget övrigt nationellt offentligt stöd.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

10.2 Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (delåtgärd 16.4 inom fokusområde 3.a)

För tillfället vet vi inte om det kommer fördelas ut mer medel till stödet inom nuvarande Landsbygdsprogram 2014-2020. Endast vid händelse av tilldelning av medel eller återflöde i åtgärden finns möjlighet att hantera ärenden.

10.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Syftet med stödet är att genom samarbete korta kedjan mellan jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag och konsument och att också kunna sälja fler livsmedelsprodukter på den lokala marknaden (delåtgärd 16.4 fokusområde 3a).

10.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Värmland har näringen tagit fram en livsmedelsstrategi där det övergripande målet är att utveckla en lönsam och hållbar livsmedelssektor i Värmland. En ökad lokal förädling och försäljning av lokala produkter, samt försäljning av produkter med korta leveranskedjor är en viktig del i strategin. Intresset för sådana produkter är dessutom växande i samhället. Därför har samarbeten som bedrivs inom det området stor möjlighet att bidra till att uppfylla målen i näringens regionala livsmedelsstrategi. I Värmlands län kommer vi att prioritera projekt som:

- främjar lokal förädling av livsmedel
- utvecklar försäljning av lokalt producerade livsmedel på lokala marknader
- bidrar till att korta leveranskedjan mellan producent och konsument
- utvecklar, organiserar och genomför informationsinsatser till konsumenter om lokalproducerad mat eller mat producerad med kort leveranskedja

10.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Vid eventuell tilldelning av medel kommer projekt eventuellt att genomföras i egen regi. I annat fall kommer utlysning att hållas. Eventuella utlysningar kommer att publiceras på Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/varmland.

För att en ansökan ska kunna beviljas stöd måste den erhålla minst 200 poäng i de nationella urvalskriterierna. Dock måste åtminstone två urvalskriterier ge poäng för att ansökan ska kunna få stöd.

10.2.4 Urvalskriterier och bedömningsgrunder

Urvalskriterier och bedömningsgrunder används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Vikt
1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet	1 poäng: 3–5 jordbruksföretag ingår i samarbetet 2 poäng: 6–10 jordbruksföretag ingår i samarbetet 3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet	30
2. Projektet uppfyller identifierade behov	1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan	40
3. Det finns en tydlig och relevant målgrupp för projektet	+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål	20
4. Projektet har tydliga mål	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp + 2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet	10
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet

1 poäng: 3–5 jordbruksföretag ingår i samarbetet

2 poäng: 6–10 jordbruksföretag ingår i samarbetet

3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet

+1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt

+1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten

+1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet

Projekt som innehåller fler jordbruksföretag kommer att prioriteras.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

Poäng ges till de projekt som har en lämplig kompetens för området. Projektet ska kunna visa att det finns en samlad kompetens. Antingen har de deltagande aktörerna själva denna kompetens utifrån erfarenhet och utbildning eller så finns kompetensen i projektet på annat sätt, exempelvis köpt.

2. Det finns ett identifierat behov av projektet

1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan

3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan

5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan

Poäng ges till de projekt som förväntas främja primärproducenternas konkurrenskraft genom att bättre integrera dem i livsmedelskedjan. Projekten bedöms utifrån hur väl projektet väntas kunna bidra till att utveckla organisationen av livsmedelskedjan och förbättra primärproducenternas situation. Det kan till exempel handla om att skapa mervärde för jordbruksprodukter, kvalitetssystem eller om projekt som främjar försäljning på lokala marknader. För att få poäng i urvalskriteriet krävs en beskrivning som tydligt kopplar till syftet med stödet och till prioriteringarna i den regionala handlingsplanen.

3. Det finns en tydlig och relevant målgrupp för projektet

+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring

+1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål

+1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål

Det är viktigt att resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft till deltagande företag eller bransch ges två poäng. Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål prioriteras ges en poäng. Om ett projekt bidrar till både ekonomisk nytta och till att uppfylla miljö- och klimatmål ges ytterligare en poäng.

4. Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att

följa upp

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp

+2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg.

10.2.5 Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse²⁰ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

¹⁹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

11 Kommunikation

Kommunikationsplanen syftar till att nå rätt målgrupper, sprida information i rätt kanaler och att fånga upp behov av informationsinsatser under programmets genomförande. Kommunikationsplanen är framtagen med stöd från Länsstyrelsens jämställdhetssakkunnig.

Planen utgår från den nationella strategin och genomförs i tre faser:

Implementerings-, genomförande-, och avslutningsfasen. De olika faserna går tidsmässigt in i varandra

Införandefasen, först Landsbygdsprogrammet senare Havs- o fiskeriprogrammet

Länsstyrelsen behöver nå ut till alla målgrupper med information om programmets struktur. De olika åtgärderna ska i samband med att de startar kommuniceras mer i detalj om vilka som kan söka, till vad och när beslut kan tas. Förändringar jämfört med programmen 2007–2013 är särskilt viktiga att tydliggöra och sprida, till exempel beslutsomgångar och urvalsprocesser.

Genomförandefasen

Länsstyrelsen kommunicerar hur programmen genomförs, budgetläge, resultat, uppkomna och upplevda hinder och hur dessa hanteras, spridning av goda exempel etc. Nationella och regionala utvärderingar som görs under programmets gång ska kommuniceras.

Avslutningsfasen

Länsstyrelsen kommunicerar spridning av resultat och goda exempel.

11.1 Kommunikationsplan

11.1.1 Kommunikationsmål

Presumptiva sökande ska spegla strukturen på programmets intressenter och målgrupper.

Presumptiva sökande har relevant information om programmens möjligheter.

Informationen når målgruppen på lika villkor det vill säga att informationen är anpassad för kvinnor och män, ung och, gammal och för personer med utländsk bakgrund.

Förmedlare och intressenter lär och samverkar för bästa programgenomförande.

Allmänheten är informerad om programmen och programmens resultat.

Målgrupperna känner till EU:s roll för programmen.

Kommunikationsplanen ska genomföras med beaktande av de jämställdhetspolitiska målen samt länsstyrelsens uppdrag i länsstyrelseinstruktionen.

All text och bild som kommuniceras ska ha ett jämställdhetsperspektiv.

11.1.2 Målgrupper och prioriterade målgrupper

Landsbygdsprogrammets huvudsakliga målgrupper är lantbrukare, förädlingsföretag, landsbygdsföretagare och andra aktörer på eller som gynnar landsbygden. Havs- och fiskeriprogrammets huvudsakliga målgrupper är yrkesfiskare, vattenbruksföretagare, företrädare för beredningsindustrin, producentorganisationer samt myndigheter och organisationer som verkar för bättre fiske och fiskevårdande insatser.

Länets målgrupper är:

- presumtiva sökande av stöd såsom lantbrukare, andra landsbygdsföretagare, förädlingsföretag, organisationer och föreningar som vill driva utvecklingsprojekt
- övriga intressenter och förmedlare av programmets möjligheter såsom kommuner, Region Värmland, andra myndigheter, LRF, Almi, Hushållningssällskapet, Värmlandskooperativen (Coompanion), andra rådgivningsaktörer, Hela Sverige Ska Leva, banker
- *allmänheten*

11.1.3 Budskap

Utifrån de läns-SWOTar som togs fram för programmen:

- Landsbygdsprogrammet ska bidra till tillväxt och ökad sysselsättning på landsbygden utifrån ett långsiktigt hållbart utvecklingsperspektiv. Detta ska bland annat ske genom att:
 - programmet mål bidrar till en hållbar samhällsutveckling i länet
 - kvinnor och män ska ha lika förutsättningar, rättigheter och möjligheter att arbeta och verka på landsbygden
 - stimulera framväxt av nya affärsområden och produkter med ökat kunskapsinnehåll
 - stimulera samverkan mellan landsbygdsföretag, inte minst inom besöksnäringen
- Havs- och fiskeprogrammet ska bidra till ökad tillväxt inom yrkesfiske, vattenbruk och övrig fiskrelaterad verksamhet genom att hitta synergieffekter i ett nära samarbete mellan de nämnda näringsgrenarna som kan ske genom att länets aktörer finner nya vägar till ett bättre samarbete. Ett av de områden som har stor utvecklingspotential är turism relaterat till fiske.

11.1.4 Kanaler för kommunikation

- Länsstyrelsens webbplats är basen för vår kommunikation. Här ska finnas uppdaterad, korrekt och lättläst information. En uppdaterad version av handlingsplanen ska alltid finnas på webbplatsen. Här publiceras också datum för beslutsomgångar och särskilda utlysningar. Webbplatsen ska ha jämställda texter och bilder utifrån genusmedveten text-och bildkommunikation.
- Länsstyrelsens informationstidning Utsikt som distribueras till alla länets jordbruksföretag fyra gånger per år har stor spridning i länet framför allt inom gruppen lantbruksföretagare. Sedan flera år tillbaka ägnas delar av varje nummer åt att beskriva och informera om landsbygdsprogrammet. Även Utsikt ska utformas utifrån genusmedveten text-och bildkommunikation.
- För särskilda händelser och vid större förändringar av programmet kan det finnas anledning att publicera pressmeddelanden.
- Särskilt under införandefasen kommer media att inbjudas för att informera om programmet och dess möjligheter. Medierna är även viktiga för att sprida goda resultat.
- Länsstyrelsen använder sig av Facebook och denna kanal kommer att användas för att speciellt till en bredare allmänhet sprida information om programmet.
- Partnerskapet är en naturlig mötesplats och är mycket viktig då deltagarna har ansvar att sprida information vidare till de organisationer de representerar.
- Möten anpassade och riktade till de olika målgrupperna, exempelvis deltagande i olika föreningars egna möten såsom LRF:s distriktsmöten.

Förmedlare av information: länets kommuner, Region Värmland, PTS (Bredband), Värmlands läns Hushållningssällskap, LRF, Almi, jordbruket rådgivningsorganisationer, lokala företagarföreningar.

11.1.5 Löpande aktivitetsplanering

Aktiviteter 2022

Uppdatering av webbsidan då ny information framkommer

Artikel i vår tidning Utsikt

Information och dialog med partnerskapet om regional handlingsplan

Informationsträffar och möten i olika forum

11.1.6 Samarbeten

Det regionala partnerskapet har en viktig roll att bidra med kunskap samt att sprida information om programmet i sina respektive organisationer.

Deras vidareförmedling av information är viktig för att kommunikationen ska bli framgångsrik i länet liksom att de kan uppmärksamma förändrade behov.

11.1.7 Uppföljning och utvärdering

Inför varje års planering av informationsaktiviteter kommer en uppföljning och utvärdering av årets aktiviteter att ske.

En viktig fråga att utreda blir om programmets målgrupp nåtts av relevant information.

För att säkerställa en jämställd kommunikation ska uppföljningen också omfatta hur programgenomförandet bidragit till de jämställdhetspolitiska målen.

12 Arbete med andra mål och lokal utveckling

Hur den regionala handlingsplanen förhåller sig till andra regionala mål och handlingsplaner som berör länet samt till lokal utveckling, exempelvis lokalt ledd utveckling.

12.1 Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål

Det finns många program och initiativ som kan kopplas till och/eller ha betydelse för landsbygdsutveckling i bred mening. Den regionala utvecklingsstrategin *Värmlandsstrategin 2014–2020* är en satsning på att samla alla goda krafter för att öka möjligheterna till jobb, utbildning, goda kommunikationer och goda livsmöjligheter i Värmland. Arbetet med en ny regional utvecklingsstrategi pågår och Länsstyrelsen är delaktig i framtagandet. Till *Värmlandsstrategin* är även andra strategier kopplade, till exempel Strategi för Värmlands besöksnäring 2014–2020. Landsbygdsprogrammets möjligheter är en del av det regionala utvecklingsarbetet inom ramen för *Värmlandsstrategin*. EU:s regional- och socialfond finansierar också viktiga insatser genom program i Norra Mellansverige – Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län. EU:s regionalfond finansierar även Interregprogrammet Sverige-Norge samt andra transnationella program inom Interreg. I dessa EU-program kan också utvecklingsprojekt med bäring på landsbygdsutveckling finansieras.

Andra viktiga stödmöjligheter finns genom det statliga regionala tillväxtanslaget 1:1 för projekt- och företagsstöd. Anslaget disponeras till största delen av Region Värmland. Länsstyrelsen disponerar även Fonderade Bygdemedel för områden som berörs av vattenreglering.

Även ALMI har stödmöjligheter för företagsutveckling som kan ha betydelse för landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen kommer aktivt att verka för täta kontakter mellan de ovan nämnda aktörerna, både på handläggar- och beslutsnivå. Genom att aktörerna har god kännedom om de olika programmens mål, syften och åtgärder skapas synergieffekter samt minimeras risker för parallella projektutvecklingsprocesser.

Vinnovas VinnVäxtprogram har beviljat ett mångårigt stöd till klustret The Paper Province för vinnväxtinitiativet The Paper Province 2.0 – Ett innovationssystem för en biobaserad samhällsekonomi. Under 2019 beviljades också Compare samma mångåriga stöd för utveckling av DigitalWell Arena-utveckling av framtidens hälso- och välfärdstjänster.

Havs- och fiskeriprogrammet ska stötta utvecklingen av ett hållbart fiske och vattenbruk vilket har betydelse för fiskerinäringen i länet. Samordning mellan fiskeområden och områden för LLU kommer att ske under programperioden. Gemensamma insatser genomförs för närvarande för att bilda ett fiskeområde Vänern vilket har som mål att stärka och utveckla fisket och relaterade näringar i och runtomkring Vänern.

Samordning, samverkan och samhandling kommer att vara nyckelord för att de olika fonderna och initiativen tillsammans ska bidra i den satsning som *Värmlandsstrategin* pekar ut.

För att aktörerna på regional och lokal nivå ska kunna samverka måste informationen om de

olika programmens möjligheter och hur de genomförs organiseras och struktureras. Region Värmland och Länsstyrelsen har därvidlag nyckelroller. Sedan tidigare programperioder finns upparbetade kontaktytor både med ledning och med handläggare inom de olika programmen. Gemensamma informationsmöten med brett deltagande kommer att genomföras där EU-programmen inom regional-, social-, och jordbruksfonden presenteras.

Upparbetade kontaktytor ska finnas på handläggar- och ledningsnivå för att dels eliminera risk för dubbelfinansiering och dels för att enligt ovan nämnda ambitioner skapa synergieffekter i projektutveckling och projektgenomförande. Regelbundna avstämningsmöten ska ske på handläggarnivå i samband med ärendeberedning.

Det är också viktigt att de olika programaktörerna samordnar information och rådgivning. Till exempel utnyttjar Länsstyrelsen kommunernas näringslivsfunktioner, Hushållningssällskapets landsbygdsrådgivare, Almi, Värmlandskooperativen (Coompanion), LRF-konsult med flera för att sprida kunskap om de olika programmen och även om de stöd som finns inom den regionala tillväxtpolitiken. Denna samverkan ökar också förutsättningarna för att tidigt uppmärksamma parallell projektutveckling eller projekt som kan komma att söka från fler EU-program. Det är också viktigt att för projektaktörer peka ut möjligheter till samfinansiering mellan EU och de olika nationella medel som finns inom olika politikområden, till exempel Fonderade bygdemedel, kulturmiljömedel, serviceområdet.

De företagsstöd som finns i Landsbygdsprogrammet ska kunna användas som en del av utvecklingsprocesser som till exempel startas med ett företagsutvecklingsprojekt där resultatet kommer flera företag till del och som i nästa skede genererar investeringsbehov hos deltagande företag.

Länsstyrelsens arbete med de regionala miljömålen kan också generera projektidéer och investeringsbehov som kan finansieras med Landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsens uppdrag i länsstyrelseinstruktionen medför att genomförandet av Landsbygdsprogrammet ska ske med beaktande av de nationella jämställdhetspolitiska målen och att länsstyrelsens arbete, både internt och externt, ska jämställdhetsintegreras.

Länsstyrelsens arbete med service på landsbygd är direkt kopplat till genomförandet av landsbygdsprogrammet. Servicefrågorna bedrivs i programform: Regionala Serviceprogrammet 2014–2020, vilket sedan 1 jan 2019 drivs av Region Värmland men med ett tätt samarbete med Länsstyrelsen då landsbygdsprogrammet omfattar företags- och projektstöd som ingår i det regionala serviceprogrammet. Inom serviceområdet finns ett etablerat partnerskap och en gemensam informationssida som är viktig för dialog och informationsspridning.

Länsstyrelsen kommer vidare att ha ett nära samarbete med Tillväxtverket som hanterar projektstöd inom serviceåtgärderna. Länsstyrelsen kommer även att ha nära samverkan med kommande LLU-program och LLU-kontor i genomförandet av det regionala serviceprogrammet.

12.2 Arbete med lokal utveckling

Länsstyrelsen har under programperioden 2007–2013 successivt utvecklat samarbete och

samordning med länets LAG-grupper. Länsstyrelsen avser att även i landsbygds- och fiskeprogrammen 2014–2020 söka samverkan med LLU- ansvariga organisationer. De lokala utvecklingsprocesser som LLU stödjer är viktiga inslag i lokalt och regionalt utvecklingsarbete och bör programmeras och genomföras i samverkan med övriga aktörer i regionens utvecklings- och tillväxtarbete. LLU:s (Leaders) medverkan i både Landsbygds- och Fiskeprogrammets regionala partnerskap är därför viktig. Länsstyrelsen har också som ambition att ta initiativ till samordning och samverkan mellan regionens LAG-grupper, till exempel genom att regelbundet under programperioden bjuda in till gemensamma träffar för informations- och erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsen har inom serviceområdet utvecklat god samverkan med kommuner och lokala utvecklingsgrupper. Landsbygdsprogrammets åtgärder inom detta område ska därför synkroniseras och samverka med andra lokala, regionala och nationella insatser och stödmöjligheter med syfte att uppnå synergieffekter och att eliminera parallella processer utan vetskap om varandra.

13 Revidering av handlingsplan

Eventuella justeringar av handlingsplanen görs som regel inför varje årsskifte. Länsstyrelsen tar fram förslag på justeringar av handlingsplanen efter samråd med berörda delar av partnerskapet.

Länsstyrelsen lämnar in förslaget på ny handlingsplan till Jordbruksverket. Därefter lämnas förändringarna i urvalskriterierna till övervakningskommittén för yttrande. Jordbruksverket godkänner den reviderade handlingsplanen som kan börja gälla den 1 januari.

Landsbygdsprogrammets genomförande kommer att följas upp kontinuerligt avseende budgetmässigt beslutsläge åtgärdsvis, indikatorer och kommunikation. Partnerskapet kommer att få regelbunden information om genomförandet. Regionala förutsättningar, behov och prioriteringar kan komma att ändras under programperioden.

Länsstyrelsen kommer att följa upp hur programgenomförandet samordnats med andra relevanta strategier och program, till exempel regional- och socialfondsprogram, regionalt serviceprogram och strategi för besöksnäringen. Region Värmland är en viktig aktör liksom kommuner och näringslivsorganisationer. Länsstyrelsen kommer att ha nära samarbete med dessa aktörer i uppföljningen.

14 Bilagor

14.1 Bilaga 1: SWOT-analys

14.1.1 SWOT-analys för havs- och fiskeprogrammet

Sammanfattande diskussion SWOT Värmlands län kring fiske och vattenbruk

Värmland är ett län med mycket stora vattentillgångar. Västra Europas största insjö, Vänern, ingår till hälften i länet och dessutom finns ytterligare 10 512 större och mindre sjöar fördelat över hela länet. Klarälven, nordens största vattendrag, rinner genom länet.

Det bedrivs ett relativt litet men kvalitativt bra yrkesfiske i Vänerns norra del. Efterfrågan på insjöfångad fisk är hög och det finns möjligheter att växa ytterligare om yrkesfiskare och beredningsindustri satsar på att höja förädlingsgraden samt tar fram nya produkter. För att locka nya generationer till yrkesfisket bör en strategisk plan arbetas fram. Största upplevda hoten kommer främst från miljöpåverkan och byggnationer i och kring vattnen.

Det kommersiella vattenbruket i Värmlands län är relativt omfattande. Förädlingen och beredningen av fisken är liten i jämförelse med mängden som odlas och satsningar inom detta område skulle kunna höja näringen i länet. Även sambandet och samarbetet mellan vattenbruk och fisketurism skulle kunna generera fler arbetstillfällen och ökade inkomster från näringen.

Värmlands län har mycket vatten och därmed många möjligheter inom yrkesfiske, vattenbruk och övrig fiskrelaterad verksamhet. Det går att hitta synergieffekter i ett nära samarbete mellan de olika näringsgrenarna som är förknippade med fisk. Om länets aktörer finner nya vägar till ett bättre samarbete finns en stor potential för samtliga näringar att växa. Ett av de områden som har stor utvecklingspotential är turism relaterat till fiske.

Genomförande

Under våren 2013 genomförde Länsstyrelsen i Värmlands län en SWOT analys med anledning av arbetet med utformningen av Havs och fiskeriprogrammet 2014–2020.

SWOT analysen hade som syfte att visa länets starka och svaga sidor, möjligheter och hot inom fiske och vattenbruk. SWOT analysarbetet inleddes med att ett antal personer inbjöds till möte. Samtliga personer som bjöds in representerade olika verksamhetsområden med koppling till fiske och vattenbruk. Två mötestillfällen genomfördes där deltagarna aktivt i diskussionsform framförde sina åsikter och resonemang kring SWOT analysens delar. Dessutom delgavs de inbjudna möjligheter att inkomma med synpunkter och kommentarer via mail eller telefon även efter att mötena genomförts.

Efter att data samlats in påbörjades arbetet med sammanställningen och färdigställandet av SWOT-analysen. I detta arbete valde Länsstyrelsen att dela upp inkomna synpunkter i tre kategorier: 1 *Yrkesfiske*, 2 *Vattenbruk* och 3 *Övrig fiskerelaterad verksamhet*. Anledningen till uppdelningen var för att få en struktur och för att skapa en överskådlighet hos läsaren.

1 Yrkesfiske

Yrkesfisket i Värmlands län bedrivs till största delen i Vänern och det finns 18 yrkesfiskare som är licensierade av Länsstyrelsen att bedrivs yrkesmässigt insjöfiske i den värmländska delen av Vänern. Av dessa är 17 män och 1 kvinna och hälften är äldre än 60 år. De arter som är viktigast för fisket i Vänern och som genererar störst intäkter är siklöja (löjrom) och gös.

Styrkor Yrkesfiske

- Det bedrivs ett yrkesfiske i norra delarna av Vänern med väl etablerade försäljningskanaler.
- Beredningsindustri som är relaterad till insjöfisket är etablerad och har goda tillväxtmöjligheter.
- Efterfrågan på fisk från Vänern är större än utbudet.
- Förutsättningarna för fisken i Vänern är bra och de uppnår en bra storlek som lämpar sig för försäljning.

Svagheter yrkesfiske

- Föryngringen av yrkesfiskarkåren i länet är dålig. Hälften av yrkesfiskarna är över 60 år och därför finns oro för att yrkesfisket dör ut.
- Husbehovsfisket har en vikande trend vilket kan leda till att inställningen till insjöfångad fisk som matfisk påverkas negativt. Detta kan indirekt påverka yrkesfisket med en vikande efterfrågan.
- Yrkesfiskets rapportering bör förbättras och kvalitetssäkras i allt från ifyllande av rapporter till HaVs återkoppling till förvaltande myndigheter och forskning.

Möjligheter yrkesfiske

- Förädlingsverksamheten av fisk från Vänern kan utvecklas. Både yrkesfiskare och beredningsindustri har möjligheter att utveckla förädlingen av fisken.
- Ursprungsmärkning av bra Vänerprodukter. Till exempel Vänerrom (jämför med Kalixrom)
- Tydligare satsningar på hållbara fiskemetoder, såsom båtar eller redskap som möjliggör ett mera selektivt fiske.

- MSC-märkning av Vänerfisk, till exempel gös.
- Yrkesfiskarna vill få till satsningar som underlättar att få tillgång till nya fiskeplatser i Vänern.
- Genom en tydlig strategisk plan locka fler yngre människor till yrket.

Hot yrkesfisket

- Miljöpåverkan på vattnet i norra Vänern/runt Klarälvens utlopp. Vissa upplever farhågor kring ett samband mellan reningsverken och försämrat fiske i norra Vänern.
- Konkurrensen från vindkraften. Vindkraftverken ute på sjön byggs på bra fiskeplatser.
- Byggnationen vid stränderna. Kajer, muddring etc. kan påverka bra fiskeplatser och bra uppväxtområden för till exempel ål.
- Överskådliga eller svårförstådda regelverk och byråkratiskt tungrodda processer kan påverka möjligheten till fiske negativt.
- Gränsvärden för skadliga ämnen som plötsligt sänks kan få stora negativa konsekvenser för yrkesfiskarna.

Sammanfattning yrkesfisket

Det bedrivs ett relativt litet men kvalitativt bra yrkesfiske i Vänerns norra del. Efterfrågan på insjöfångad fisk är hög och det finns möjligheter att växa ytterligare om yrkesfiskare och beredningsindustri satsar på att höja förädlingsgraden samt tar fram nya produkter. För att locka nya generationer till yrkesfisket bör en strategisk plan tas fram. Största upplevda hoten kommer från miljöpåverkan och byggnationer i och kring vattnen.

2 Vattenbruk

I länet finns sex kommersiella fiskodlingar och en kommersiell anläggning för kräftodling. I dessa fiskodlingar odlas uppskattningsvis 1 870 ton fisk till matfisk och huvuddelen av denna utgörs av regnbåge. Fyra av de största matfiskodlingarna ägs av ett internationellt företag som nyttjar sina beredningsindustrier och försäljningskanaler utanför rikets gränser vilket gör att huvuddelen av all odlad matfisk exporteras till utlandet.

Styrkor vattenbruk

- Länet har flera vattenområden som är lämpliga för vattenbruk.
- Länet har en relativt stor produktion av odlad fisk.

- Efterfrågan på förädlad fisk är betydligt större än utbudet.
- Det finns en bra kunskap kring fiskodling bland länets aktörer.
- Fiskodling har varit en näringsgren i länet under lång tid.

Svagheter vattenbruk

- I länet är beredningen/förädlingen väldigt liten i proportion till mängden fisk som odlas.
- Det finns ingen yngelproduktion inom länet till den kommersiella fiskodlingsverksamheten/det kommersiella vattenbruket.
- En stor internationell koncern ligger bakom huvuddelen av all kommersiellt odlad fisk.

Möjligheter vattenbruk

- Det finns möjligheter till ökad produktion i länet.
- Möjligheter till odling av alternativa fiskarter (till exempel sik).
- Det finns goda möjligheter att bygga upp en berednings/förädlingsindustri.
- Om beredningen av odlad fisk ökar kan detta leda till att synen på vattenbruk blir mer positiv då det även går att köpa fisken som produceras i vattnen.
- Vänern skulle eventuellt kunna vara en resurs för vattenbruket om man kan säkerställa att inga smittor sprids.
- Turism som är relaterad till fiske och sportfiske har goda möjligheter att växa i ett nära samarbete med vattenbruket som leverantör av ”råvaran”.

Hot vattenbruk

- Klimatförändringar och vattenföroreningar.
- Sjukdomar bland fisken.
- Ändrade regelverk.
- Brist på sättfisk/yngel.
- Mycket liten berednings/förädlingsindustri inom länet.

Sammanfattning vattenbruket

Det kommersiella vattenbruket i länet är relativt omfattande. Förädlingen och beredningen av fisken är liten i jämförelse med mängden som odlas och satsningar inom detta område skulle kunna höja näringen. Även sambandet och samarbetet mellan vattenbruk och fisketurism skulle kunna generera fler arbetstillfällen och ökade inkomster från näringen.

3 Övrig fiskerelaterad verksamhet

Länet har mycket stora vattentillgångar och här finns 156 fiskevårdsområdesföreningar som förvaltar ett stort antal sjöar och vattendrag. En långtgående diskussion pågår om att bilda ett fiskeområde som kommer att omfatta Vänern med omnejd. Länets möjligheter bedöms som goda i att växa inom fiskerelaterade verksamheter där sportfiske och fisketurism ingår.

Styrka övrig fiskerelaterad verksamhet

- Länet har bra kompetens och engagemang inom fiskeområdet genom kommuner, Länsstyrelsen, Karlstads universitet, Sportfiskeakademien i Forshaga, sportfiskeklubbarna etc.
- Länet kan erbjuda bra och välkända utbildningar inom sötvattensbiologi, ekologi, fiskevård och sportfiske. Sportfiskeakademien i Forshaga har riksintag för sina utbildningar och Karlstads universitets institution för biologi är välkänd för bland annat sin forskning kring vandrande fisk.
- Länet har stora möjligheter att utvecklas inom fiske.
- Länet har många och bra fiskevatten.
- Det finns en närhet till vattnen och de är relativt lättåtkomliga med bra uppbyggd infrastruktur.
- Länet har ett fördelaktigt geografiskt läge för fisketurism då länet är relativt lättåtkomligt.
- Länet är en känd sportfiskedestination.
- Inom länets gränser ingår halva Vänern och genom länet rinner Klarälven, nordens största vattendrag.
- Det finns på många håll ett stort lokalt engagemang kring fiskefrågor.
- Det finns många fiskevårdsområdesföreningar.
- Länet utgör ett kärnområde för flodkräfta.
- Länet har en unik (en av tre i EU) men hotad sjövandrande laxstam-Klarälvslaxen.
- Många ambitiösa utvecklingsprojekt pågår eller är under framtagande.

Svaghet övrig fiskerelaterad verksamhet

- Brist på medel och kunskap om fisk och fisket i Vänern. Till exempel saknas data med långa tidsserier på mängden fisk som sportfiskare tar upp ur Vänern.
- Husbehovsfiskets fångstredovisning bör ses över, bland annat särskiljs inte lax och öring.
- I många av länets fiskevårdsområden bedrivs en föråldrad förvaltning av fiskevattnen. En av anledningarna kan vara att åldersstrukturen i

fiskevårdsområdenas styrelser är väldigt hög och att nyrekryteringen till dessa är bristfällig.

- Nyttjandet av websidor och internetlösningar bland fiskevårdsområdena är bristfällig.
- Förvaltningsplaner saknas i många av länets fiskevårdsområden.
- Länet har många små fiskevårdsområdesföreningar med liten eller ingen aktivitet.
- Brist på kunskap om effekterna av Vänerns reglering och hur fiskevattnen påverkas.
- Vissa av Vänerns kommersiella fiskarter innehåller dioxin, PCB, kvicksilver etc. vilket lett till att en del arter, som sik, har saluförbud och generellt till att fisk från Väneren har dåligt rykte.
- Antalet tillsynsdagar på Väneren är relativt lågt.
- Gemensamma fiskeregler i Klarälven saknas.

Möjligheter övrig fiskerelaterad verksamhet

- Skapa mötesforum där intressenter kan träffas och diskutera för att utveckla näringen kring fiske och vattenbruk.
- Arbeta med förvaltningsplaner som kan samverka och tas fram i nära samarbete med kommunerna.
- Få kommunerna att satsa på fiskenäringen genom att anställa kommunala fiskekonsulter eller liknande.
- Genomföra insatser för att ”få upp ögonen” bland länets invånare att våra fiskevatten är en tillgång som kan nyttjas såväl för rekreation som för näringsverksamhet.
- Etablera och sprida kunskap om hur förvaltningen av våra vatten kan genomföras på bättre och modernare sätt vilket kan leda till ökat engagemang i fiskevårdsområdesföreningarna.
- Förbättra informationen till allmänheten, butikerna och restaurangerna om hur gott det är med insjöfisk och vilka fördelar det finns med att köpa färsk insjöfisk fångad i närområdet.
- Webblösningar med exempelvis fångstrapportering, fiskekortsförsäljning och fiskekartor på nätet.
- Gemensamma fiskekort som gäller för flera fiskevårdsområden.
- Informationsportal på nätet om Väneren med regler, undersökningar och projekt.
- Satsa på att höja kunskapsnivån och förståelsen genom organiserade utbildningar i yrkesfiske/ sportfiske/fiskeriteknik riktad till förvaltare och forskare och andra grupper som är nära förknippade med fiskerelaterad verksamhet.

- Samförvaltning av fiskevatten kan ge likartade regelverk och förenkla för dem som brukar vattnen.
- Samordnare/ koordinator som kan jobba med flera fiskevårdsområden i samma region där aktiviteten är låg eller behovet stort.
- Infrastrukturen kring fiskevattnen har möjligheter att förbättras ytterligare.
- Om det idag omfattande trollingfisket i Vänern avgiftsbeläggs så skulle intäkterna kunna användas till att förbättra fisket och förvaltningen i sjön.
- Söka årliga åtgärdsmedel från HaV för olika projekt, exempelvis övervakning av fiskbestånden i Vänern och för att ta fram fiskevårds- och förvaltningsplaner etc. Detta skulle kunna skötas av Länsstyrelsen.
- Påverka HaV för att få högre anslag eller att HaV helt finansierar projekt enligt ovan.
- Söka EU medel från olika fonder.
- Att som komplement till befintliga provfiskestationer använda yrkesfiskarnas fasta redskap för att få in kvantitativa data över fiskbestånden i Vänern.

Hot Övrig fiskerelaterad verksamhet

- Om handläggningen av Havs och fiskeriprogrammet 2014–2020 enbart kommer att genomföras på ett fåtal länsstyrelser finns det en upplevd risk bland potentiella sökande att avståndet mellan de sökande och handläggningen blir för stort vilket kan få negativa konsekvenser för de sökande.
- Upptäckter av fler fiskarter med höga halter miljögift.
- Negativ miljöpåverkan på vattnet.
- Regleringspåverkan kan få negativa konsekvenser på fisket.
- Vattenbruk i Vänern kan vara ett hot på grund av till exempel rymningar, smittspridning och övergödning.
- Påverkan från främmande arter (till exempel signalkräftan).
- Vattenkraften är ett hot mot Vänerns och Klarälvens bestånd av fisk.
- Försämringar av fisketillsynen.
- Avsaknaden av beståndsskattningar.
- Skarvens inverkan på fiskbestånden och i förlängningen yrkes- och sportfisket.

14.1.2 SWOT-analys inför Landsbygdsprogrammet

Sammanfattning

Den SWOT-dag som Länsstyrelsen Värmland genomförde den 23 augusti 2013 kan betraktas som mycket lyckad sedd mot bakgrund av antalet deltagare och deras stora engagemang i dagens diskussioner. Fram träder en bild av ett län med visserligen strukturella problem och demografiska utmaningar, men också stor potential i geografiskt läge (närheten till Norge och Osloregionen), skiftande natur och stora natur- och kulturvärden, framgångsrika klusterorganisationer och en potentiellt breddad besöks- och skogsnäring.

I den pågående strukturomvandlingen inom jordbruket har länet tappat i mjölkproduktion. Glädjande är däremot att antalet djur för köttproduktion i stort har kompenserat denna utveckling.

Värmlands uppdelning i bördigt slättland kring Vänern, två sinsemellan mycket olika dalgångar (Fryksdalen och Klarälvdalen) samt omfattande skogsområden skapar vitt skilda förutsättningar inom länets gränser. Medan jordbruket alltmer koncentreras till det bördiga slättlandet kring Vänern, är de norra delarna beroende av skogsbruket och utveckling av ett diversifierat småföretagande inom bland annat skogs- och besöksnäringen. Följaktligen är det stor spridning på idéer och förslag kring hur vi kan gjuta fortsatt liv i hela Värmland.

Som en röd tråd genom SWOT-arbetets resultat löper viljan till och behovet av mer samarbeten mellan människor/organisationer/nätverk och större samordning bland de aktörer som sysslar med utvecklingsarbete och mellan strukturella stöd som offentliga ekonomiska stöd i olika former. Värmland har – spridda över hela länet – många starka och driftiga entreprenörer med stor ambition att utveckla sin geografiska del. Detsamma gäller nätverk, föreningar och organisationer. Lokalt görs omfattande insatser med bra lokala resultat. Utmaningen är att hitta ett system för att knyta samman dessa till större regional nytta.

Vad gäller landsbygdsutveckling i stort har Värmland ett problem i låg utbildningsnivå samt utflyttning av ungdomar, framför allt de som går mot högre utbildning. Även om det också finns en trend att fler vill bo på landet förutsätter det utbyggt bredband, bra pendlingsmöjligheter och offentlig och kommersiell service som skola och affär. Här är Värmland dåligt rustat och måste snabbt bli bättre för att kunna behålla och ta tillbaka unga värmlänningar.

Mycket arbete pågår för att ta tillvara länets potential. Regeringens två visioner om Matlandet och Skogsriket har anammats i Värmland och regionala program för bäggedera ska utarbetas inom kort. Intresset för att bilda lokala fiberföreningar är mycket stort. Europas ledande tjänsteforskning är knuten till Karlstads universitet, CTF (Centrum för tjänsteforskning). Det innebär att innovationsmiljön finns och är god. Likaså har Värmland en framskjuten ställning i Europa vad gäller klustersamarbeten inom papper, it, stål- och verkstad. Ett liknande samarbete inom besöksnäringen är under framväxt. Tre värmlandskommuner (av totalt tolv i landet) ingår som pilotkommuner i Tillväxtverkets nationella satsning för utvecklad kommersiell service i glesbygd. Värmland blir ett av de första länen i Sverige att utarbeta en BID-metod för platsutveckling.

Inledning

Uppdraget

Länsstyrelserna fick genom regeringsbeslut den 18 april 2013 i uppdrag att utarbeta regionala SWOT-analyser för kommande landsbygdsprogram och fiskeriprogram.

I regeringens beslut står följande:

Regeringen uppdrar åt samtliga länsstyrelser att utarbeta en analys av sina läns starka och svaga sidor, möjligheter och hot (SWOT-analys). Analysen ska kunna användas som en utgångspunkt för att utforma regionala strategier för landsbygdsprogrammet och fiskeriprogrammet. SWOT-analysen ska bidra till ett fokuserat regionalt genomförande av programmen. I arbetet ska länsstyrelserna beakta de regionala utvecklingsstrategierna och utvecklingsprogrammen (RUS/RUP) samt andra relevanta strategiska dokument, såsom landskapsstrategier och strategier för jämställdhet.

Länsstyrelserna ska också sörja för att det skapas ett partnerskap för det regionala genomförandet av landsbygdsprogrammet och fiskeriprogrammet. Partnerskapet ska bestå av representanter från näringslivet, ideella och offentliga organisationer samt även från de aktörer som har ansvar för att samordna tillväxtarbetet i respektive län och aktörer med ansvar för regional- och socialfondsprogrammen. Partnerskapet ska delta i utarbetandet av SWOT-analyserna. Hur partnerskapet deltagit i framtagandet av SWOT-analyserna ska framgå av redovisningen.

SWOT-analyserna ska redovisas till Regeringskansliet (Landsbygds-departementet) i den del som avser fiskeriprogrammet senast den 30 juni 2013 och i den del som avser landsbygdsprogrammet senast den 15 oktober 2013.

Vidare ska arbetet med detta uppdrag som en förberedelse inför kommande arbete med regionala strategier samordnas med de aktörer som har ansvar för att samordna tillväxtarbetet i respektive län. Särskilt avses samordning med deras uppdrag respektive erbjudande att förbereda operativa regionala program för den Europeiska regionala utvecklingsfonden och utarbeta en socioekonomisk analys som ett led i förberedandet av ett nationellt program för Europeiska socialfonden. Senast den 31 mars 2014 ska länsstyrelserna till Regeringskansliet (Landsbygdsdepartementet) redovisa hur samordningen har säkerställts.

Bakgrund

Inför programperioden 2014–2020 har Europeiska kommissionen föreslagit en strategisk inriktning av jordbruks- och fiskeripolitiken, bland annat genom att politiken ska bidra till att uppnå målen i Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla. Dessutom ska arbetet mellan fonderna för sammanhållningspolitiken, jordbrukspolitiken och fiskeripolitiken i högre grad samordnas. För att genomföra detta har kommissionen föreslagit ett gemensamt strategiskt ramverk på EU-nivå för den Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt den Europeiska havs- och fiskerifonden (Europeiska struktur- och investeringsfonderna, ESI-fonderna). Enligt det gemensamma strategiska ramverket ska varje medlemsstat i samarbete med berörda parter utarbeta en gemensam, nationell strategi för programperioden 2014–2020, en s.k. partnerskapsöverenskommelse.

Partnerskapsöverenskommelsen ska omsätta innehållet i det gemensamma strategiska ramverket till ett nationellt sammanhang och innehålla fasta åtaganden för hur unionens mål ska uppnås genom ESI-fondernas program.

Framtagningen av Swot-analysen

Länsstyrelsen Värmland bjöd in ett trettiotal organisationer för en work-shop inom ramen för framtagningen av länets Swot-analys. Inbjudan fick ett bra gensvar och ca 60 personer deltog den 23 augusti i en s k Swot-dag som gav mycket viktig input till Swot-analysen. De organisationer som deltog kommer att följa det fortsatta arbetet både med framtagning av Swot-analysen och den regionala handlingsplanen. Under mötet den 23 augusti deltog regionförbundet Region Värmland med flera deltagare. I programmet ingick en presentation av förslag till ny regional utvecklingsstrategi – Värmlandsstrategin – som Region Värmland för närvarande tar fram. Särskilt lyftes fram Värmlandsstrategins koppling till prioriteringar och fokusområden i det nya Landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har vidare genomfört interna work-shops där särskilt de miljörelaterade prioriteterna 4 och 5 behandlades. Vi har också haft dialog med länets tre Leaderkontor.

De organisationer som deltog vid mötet den 23 augusti kommer att bjudas in till nytt möte närmare årsskiftet då Länsstyrelsen kommer att presentera stommen till den regionala handlingsplanen och också hur vi vill forma det partnerskap som ska följa programgenomförandet.

Jord- och skogsbruk

I länet finns 3600 jordbruksföretag. På heltidsföretagen sysselsätts 1400 personer stadigvarande och 300 tillfälligtvis. Jordbrukets strukturrationalisering och produktivitetsutveckling kommer att kraftfullt fortsätta. Uppdelningen mellan expansiva heltidsföretag och deltids- och fritidsföretag kommer att förstärkas.

Trots att Värmland är ett betydande skogslän är jordbruksarealen ganska omfattande med 108 000 hektar åker och 8 000 hektar betesmark. Åkermarken har sedan 1980-talet minskat med 10 % medan betesmarken i stort är oförändrad. Den mesta jordbruksmarken finns i Vänerområdet. I övrigt är den koncentrerad till dalgångarna.

Jordbruket koncentreras alltmer till de ur odlingssynpunkt mer gynnade områdena. Dessa är framför allt slättbygderna runt Vänern. Mjolkproduktionen koncentreras till Karlstad, Kristinehamn och Säffle som sedan 1980 har ökat sin andel av länets mjölkkor från under 40 % till 54 %. Likartad är utvecklingen för fårhållningen. Däremot avviker detta mönster för antalet kor för köttproduktion där norra länet har ökat sin andel.

Spannmål, oljeväxter, potatis och andra ettåriga grödor har kraftigt minskat i omfattning eller från runt 55 % av odlingsarealen vid mitten av 1980-talet till 30 %. Arealen vall har ökat i motsvarande grad. Eftersom antalet djur inte har ökat under denna tid har arealen vall per djurenhet ökat med 30 %. Sammantaget innebär denna utveckling såväl en ökad ensidighet som en extensifiering av länets växtodling. Antalet företag med vallproduktion utan egen djurhållning har ökat. En allt större del av vallen kommer dock till användning som foder till det ökande antalet hästar. Cirka 850 gårdar odlar spannmål, oljeväxter odlas på 80 gårdar och

2800 gårdar odlar vall. Potatis odlas på cirka 400 ha av 95 gårdar. Potatis odlas främst på Gravaslätten, på Värmlandsnäs och i trakterna kring Ekshärad.

I länet finns runt 110 mjölkgårdar, knappt 500 gårdar med kor för uppfödning av kalvar (dikoproduktion) och totalt cirka 740 gårdar med nötkreatur. Utöver de cirka 600 gårdarna med moderdjur finns ett antal uppfödare som köper in ungdjur för köttproduktion. Antalet gårdar med får är cirka 400, svingårdarna är cirka 30.

Områden med stor mjölkproduktion är Gillberga, Långserud, Väse och Fryksdalen. Av mjölkkena finns 50 % på de 26 gårdar som har fler än 100 kor vilket är ungefär som riket som helhet. Ca 6 % av korna finns på de 29 gårdar som har färre än 25 kor. Sammantaget är strukturen något mer småskalig i länet i jämförelse med riket. Exempelvis är medelkoantalet 65 mot rikets 70 kor. Länets andel av landets mjölkproduktion har under en lång följd av år kontinuerligt minskat. Vår andel var cirka 3,6 % 1980 och har sjunkit till 2,3 %.

Den pågående strukturrationaliseringen innebär att många områden som tidigare har haft mjölkkor som utnyttjat åkrar och betesmarker i framtiden kommer att sakna dessa djur.

Samtidigt som mjölkproduktionen har gått tillbaka har dikoproduktionen ökat flerfaldigt eller från cirka 700 djur 1980 till dagens 9000. Samtidigt som två tredjedelar av mjölkdjuren försvann denna period så begränsades därför nedgången i antalet moderdjur till en fjärdedel. Totala antalet nöt har också varit hyfsat konstant med en nedgång under perioden på endast 10 %. Eftersom dikoproduktionen är betydligt mer småskalig med en medelbesättning om knappt 19 kor och dessutom är jämnare spridd över länet har den expansion som skett varit av stor betydelse för bibehållandet av det öppna landskapet. Det finns dikor i länets samtliga kommuner och länets norra delar har ökat sin andel av dikorna!

Fårgårdarna har en stor landskapsvårdande betydelse. Sedan EU-inträdet 1995 har antalet får i länet ökat från 8000 till 9300. Hela ökningen har skett i de södra delarna av länet som har ökat fåraantalet med bortåt 40 % och där drygt hälften av fåren finns medan norra delarna har tappat i antal något. Totalt finns det får på 400 gårdar. Det finns 300 gårdar med färre än 25 tackor och 38 större gårdar med fler än 100 tackor.

Svinproduktionen har de senaste tjugo åren genomgått en oerhörd kraftig teknik- och storleksutveckling. Medan man ännu på 1980-talet byggde nya stallar för 40 suggor finns denna besättningsstorlek idag knappast kvar. Länets 2800 suggor finns idag på 9 gårdar vilket ger ett snitt på över 300 suggor per gård. Integreringen av svinproduktionen har ökat vilket betyder att fler företag föder upp sina smågrisar till färdiga slaktsvin. Det finns också ett antal specialiserade slaktsvinsföretag som köper in sina smågrisar och då ofta genom ett mellangårdsavtal från någon specialiserad smågrisproducent. Av länets 26 svingårdar finns de allra flesta på Värmlandsnäs. Grisnäringen i länet har under en lång följd av år hävdats och till och med ökat sin andel av rikets produktion. Även om antalet suggor har minskat ganska kraftigt senaste året finns ingen klar bild om detta indikerar ett negativt trenderbrott.

Storskalig äggproduktion bedrivs egentligen bara på ett par ställen i länet. Sammanlagt redovisas cirka 20 000 höns i statistiken.

En tydlig utveckling är att jordbrukets priser och lönsamhet har blivit alltmer beroende av händelser på världsmarknaden. Variationer i priser har grisproducenterna fått lära sig att leva med sedan inträdet i EU 1995. Under senare år har mjölksektorn, i takt med avregleringen av denna, fått kännas vid större prisfluktuationer än man har varit van att hantera. Förmågan att

kunna hantera anpassningar av produktionen kommer att vara viktigt och betydelsen av ett skickligt företagarskap ökar. Inte minst för att kunna fatta avgörande beslut om produktionsinriktning och investering i ny produktionsteknik och att kunna anskaffa kapital.

Lantbrukskooperationens livsmedelsförädling i länet har mer eller mindre försvunnit. Det är nu ett bra tag sedan slakteriet i Kil lades ned. Tidigare lades också ostmejeriet i Arvika ned och nyligen har mejeriet i Karlstad stängts. Sista året med spannmålsinvägning i Lantmännens regi var 2006. Bland övrig livsmedelsindustri kan nämnas Stjärnfors slakteri, youghurtmejeriet i Gillberga och Konsum Värmlands unika bageri- och charkindustri.

SWOT jord- och skogsbruk

Styrkor

Lantbruket genererar öppna landskap

Skogen som resurs: finns i hela länet; kapitalgrund, skogsturism, 1,7 miljarder ha jaktmark

Mark, vatten och bioråvaror som resurser för omställning till ett hållbart samhälle

Alltfler lantbrukare ser sig som företagare

Växande samverkan mellan primärproducenter och små matproducenter

Svagheter

Primärproduktionen minskar i volym

Stor andel passiv markanvändning

Mycket åkermark fordrar återställning exempelvis i form av dränering

Bilden av jordbruksnäringen påverkar rekrytering och tillgång till riskkapital

Låg grad av vidareförädling

Många inom näringen har svårt att ställa om till marknadstänkande

Behov av storskaliga satsningar medför hög risk

Jordbrukets stödssystem och områdesindelning kan snedvrida konkurrensen

Möjligheter

Stora arealer obrukad eller extensivt brukad mark

Attraktiva boendemiljöer kan ge kapitaltillskott vid avstyckning av tomter

Nya Landsbygdsprogrammet bör styras mot aktiva jordbrukare

Investeringsstödet en viktig del av Landsbygdsprogrammet

Startstöd kopplad till rådgivning och uppföljning

Ökad förädling av skogsprodukter, restprodukter från skogsråvara och lantbruk, biogas, bioenergi och upplevelser

God djurhållning kompenseras

Fler invandrare som satsar inom jord- och skogsbruksnäringarna

Hot

Passivt brukande låser in mark för aktivt företagande

Stor andel import av jordbruksprodukter

Långivarnas bristande kunskap om modernt jordbruk i kombination med allt större investeringsbehov medför svårigheter att erhålla riskkapital

Områden med vikande utveckling tenderar att självförstärkas

Miljö och odlingslandskap

Värmlands landskap uppvisar en stor variation från Vänerns skärgårdar i syd till förfjällsterrängen i norr. Vidsträckta skogar och rikligt med sjöar dominerar landskapet som också rymmer natur- och kulturmiljöer med stor variation.

Jordbruksmarken i slättbygderna runt Väneren har i regel bra arrondering och gårdarna är relativt stora och rationella. Liknande förhållanden finns i andra delar av länet men här finns också en större andel jordbruksmark med sämre arrondering samt fler mindre gårdar.

Det är vanligt att markunderhållet och då främst dräneringen har blivit eftersatt under senare årtionden. Detta gäller framförallt de mindre jordbruksföretagen. En betydande del av åkermarken brukas också extensivt och endast i syfte att uppfylla minimikraven för gårdsstödet.

I den södra delen av länet finns många vidsträckta strandängar som idag mest används som bete för nötkreatur, vilket ger god naturvårdsnytta. I skogs- och mellanbygderna är ängs- och betesmarkerna betydligt mer småbrutna och ängarna måste slå med lie, så kallad hackslätter, för att dess värden ska bevaras.

Längre norrut i länet finns finngårdar och sätrar. Finngårdarna är från 1500- och 1600-talet då finnar flyttade från nuvarande Finland och bosatte sig i olika delar av Sverige. Finnarna bröt ny odlingsmark och tog med sig odlingsteknik från hemlandet, till exempel svedjebruk.

Sätrar var mycket vanligt förekommande under tidigare århundranden. Säterbruket innebar att djuren på sommaren flyttades till en plats en bit från den egentliga gården för att få tillgång till mer bete. Idag finns ett 80-tal restaurerbara sätrar kvar i länet men endast ett fåtal är i aktivt bruk. I Värmland är många biologiska och kulturhistoriska värden knutna till finngårdar och sätrar.

SWOT miljö och odlingslandskap

Styrkor

Landskapets stora variation

Goda förutsättningar för produktion av naturbeteskött med miljö- och klimatprofil

Finnbygden med natur & kultur, ängar, byggnader, historia

Höga natur- och kulturvärden kopplade till säterbruk

Ängar/hackslått med höga värden

Höga biologiska värden knutna till stora betade strandängar

Värdefulla regionala särdrag i byggnadskultur

Områden med starkt lokalt engagemang för bygden

God tillgång på råvaror för bioenergi främst skog

Viljan finns att engagera sig i vattenfrågorna

Jordbrukets vattenförsörjning

Svagheter

Bristande förståelse av jordbrukets betydelse för, och värdet av, landskapsvård och natur- och kulturvärden

Få aktiva brukare och framför allt djurbönder i skogs- och mellanbygderna

Bristande entreprenörsanda för att utnyttja möjligheterna kommersiellt (finngårdar och sätrar)

Få brukade sätrar, hög medelålder på brukarna, svårt med kunskapsöverföring, generationsskifte

Många ängar utan hävd, få som kan slå med lie, hög medelålder på de som kan, för låga ersättningar

Dålig arrondering med små och spridda skiften påverkar markskötseln

Eftersatt markavvattning/dränering

Bristande dokumentation av täckdikning

Inaktuella markavvattningsförrättningar

Möjligheter

Ökande intresse för miljö, skog och friluftsliv

Deltids- och fritidslantbrukares resurser och möjligheter i arbetet med biologisk mångfald tillvaratagna

Stora biologiska värden som går att bygga vidare på

Bildandet av Finnskogens natur- och kulturpark

Ökande intresse för att lära sig slå med lie

Ökad dränering minskar klimatpåverkan och gynnar klimatanpassning

Våtmarker på jordar som är olämpliga att dränera

Ökat genomförande av åtgärder för minskad påverkan på vatten till exempel fånggrödor, vårbearbetning, fosfordammar, optimal gödselhantering och gödslingsstrategier

Utnyttja biobränslepotentialen i skogen, i våtmarksgräs och i stallgödsel

Paper Province projekt ”Vinn Växt” kan skapa marknad för restprodukter från skogen

Ökad produktion av vindkraft och solenergi

Hot

Bristande hävd av hävdberoende marker

Förfall, sönderrenovering, rivning av värdefulla byggnader

Bristande förståelse för natur- och kulturvärden

Rovdjuren försvårar möjligheten och viljan att hålla betesdjur

Större leverflundran vid betning av strandängar

Missad kunskapsöverföring från äldre säterbrukare

Otillräckliga ersättningsnivåer för ängsskötsel

Otillräcklig ersättningsnivå för traditionellt säterbruk med få djur och mjölkhantering

Ökad dränering kan hota biologisk mångfald

Ökad dikesrensning kan hota småbiotoper

Klimatförändringarna

Minskande befolkning på landsbygden på grund av sämre grundläggande service

Landsbygd

Urbaniseringen har under lång tid haft stor påverkan på utvecklingen inom landsbygd och glesbygd i Värmland. Den demografiska utvecklingen med allt fler äldre är en stor utmaning. Med minskande befolkningsunderlag har serviceutbudet på landsbygden successivt minskat, både för offentlig och kommersiell service. För företag och boende på landsbygden är det därför viktigt med motverkande åtgärder för att bibehålla och helst öka livskvalité och attraktionskraft för Värmlands landsbygd. Bredbandsutbyggnad och annan infrastruktur är viktig men även sysselsättningsfrämjande åtgärder. Den som besöker, bosätter sig eller etablerar sig på Värmlands landsbygd ska känna att det är ett bra val. Attraktivt boende och livsmiljö, försörjningsmöjligheter, gott samspel mellan stad och land är viktiga pusselbitar som också är grunder och utgångspunkter i ett landsbygdsutvecklingsarbete. Sysselsättning

och boende genererar efterfråga på offentliga och privata tjänster till exempel skola, vård, livsmedels- och drivmedelsförsäljning.

SWOT övergripande för landsbygd

Styrkor

Geografiskt läge; närhet till Norge

Varierad natur, ”allt” finns

Vänern

Naturnära boendemöjligheter, närhet till vatten

Varierande kulturupplevelser inom konst, teater och musik

Värmland är ett starkt varumärke

Svagheter

Flaskhalsar i järnvägsnätet

Delvis svag standard i vägnätet

Bristande pendlingsmöjligheter

Svårighet att få tillgång till utvecklingskapital

Bristande samordning bland aktörer i utvecklingsarbetet

Möjligheter

Samverkansvana som kan användas i fler sammanhang

Samverkan mellan stödprogram

Öka förutsättningarna för integration och mångfald på landsbygden

Ta vara på närheten till Norge – även inom landsbygdsutveckling

Utveckla internationellt erfarenhetsutbyte

Marknadsföra Värmlands tillgångar inom skog, natur och mat

Hot

Befolkningsminskningen på landsbygden fortgår, åldrande befolkning, ungdomar och kvinnor flyttar i större utsträckning

Utbudet av kvalificerade tjänster inom stora delar av länet minskar

Antal tomma hus ökar

Områden med höga naturvärden försvinner, igenväxning av öppna bygder

Besöksnäringens slitage av naturmiljön

Försämring av pendlingsmöjligheter för landsbygden

Särintressen som leder till suboptimering

Bristande samverkan mellan stödprogram

SWOT service på landsbygden

Styrkor

Ökande intresse för att förbättra servicen på landsbygden

Många lanthandlare

Svagheter

Allmän service på landsbygden har minskat eller försvunnit

Dålig mobiltäckning

Bredbandsutbyggnaden är långt ifrån färdig

Möjligheter

Lanthandlarna ingår i en grundstruktur för service på landsbygden

Lanthandeln som utvecklingsnav till exempel samverkan med småskalig livsmedelsproduktion och besöksnäring

Samlingslokaler som exempelvis bygdegårdarna som knutpunkt för service

Fiberutbyggnaden genomförd och tekniken utnyttjad i ett utvecklingsperspektiv

Hot

Grundläggande samhällsservice och kommersiell service fortsätter att minska/försvinna

Kedjornas krav på omsättning på lanthandeln/bensinmackar

Lokal köptrohet minskar

Brist på tillgång till kontanter

Generationsväxlingen inom lanthandeln

SWOT lokal utveckling

Styrkor

Stark lokal identitet

Starkt föreningsliv med lång tradition som är positivt för näringslivsutveckling

Lokalt engagemang som förstärkts under senare år, god kommunikation mellan småföretag och föreningar inte minst genom Leadermetoden

Många nystartade fiberföreningar som kan bli arenor för andra utvecklingsprocesser

Tillgång till lokal rådgivning

Svagheter

Bristande kommunikation mellan småföretagare och mellan föreningar

Bristande samverkan mellan lokala utvecklingsinitiativ

Möjligheter

Skapa arenor för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan aktörer

Ökad betydelse för den sociala ekonomins aktörer

Kyrkan och idrottsrörelsen som resurs för lokal utveckling och social integration

Integration som potential

Lokala arenor för unga, fler fritidsaktiviteter för tjejer på landsbygden för ökad attraktivitet

Hot

Allt svårare att rekrytera aktiva medlemmar till föreningslivet

Generationsväxling i föreningslivet

SWOT företagsutveckling på landsbygd

Styrkor

Lokalt stark entreprenörsanda

Inflyttning av entreprenörer från till exempel

Holland Lokala banker och investerare

Kooperativ företagsverksamhet växer

Ökande turism med koppling till Branäs, skidtunneln, biltävlingar vinter och sommar (Svenska rallyt och EM i Höljes)

Lokala och regionala matmarknader med fokus på närproducerat

Fungerande logistiklösningar inom livsmedelsdistribution

Växande samverkan mellan primärproducenter och små matproducenter

Geografiskt spridd lokal rådgivning för företagare genom kommunernas näringslivsfunktioner, Almi, Värmlandskooperativen med flera

Folkhögskolornas kursutbud för exempelvis turismens utveckling

Möjlighet till investeringsbidrag

Svagheter

Generationsskiftesproblematiken för småföretagen

För få företag vill växa

Låg grad av vidareförädling

Begränsat utbud av lokala produkter försvårar för företagen att delta i lokal upphandling

Litet konsumentunderlag försvårar etablering av lokala försäljningsställen

Logistiklösningar exkluderar många småföretag

Bristande kommunikation mellan småföretagare och mellan föreningar inom till exempel besöksnäringen

Få aktivitetsföretag inom besöksnäringen

Bristande acceptans och mottagande av nya idéer och företag

Möjligheter

Ökad förädling av energi och råvaror, exempelvis livsmedelsförädling

Ökat deltagande i lokal upphandling

Fler aktörer som samverkar: livsmedelsproducenter, turistföretag med flera Även samverkan med närliggande regioner, exempelvis inom skog och energi

Småföretag inkluderas i logistiklösningar, till exempel inom distribution av lokalproducerad mat, matkasseföretag

Ökat intresse för närproducerat bland konsumenter och producenter/organisationer

Stärkt och vidareutvecklat kooperativt företagande

Utvecklade efterfrågebaserade stödfunktioner för små företag, än mer samordnade och tillgängliga rådgivningsresurser

Ökad samverkan mellan livsmedelsföretag, jordbruk och besöksnäring

Stimulera innovation, koppling forskning och landsbygdsföretag, även skogssektorn

Utvecklade tjänster kring jordbruket

Skogens potential som grund för ökad företagsamhet

Stärkt turistutveckling genom exempelvis utvecklad samverkan, utvidgad säsongsturism till helårsturism, ökat utbud av paketturism kopplad till naturen, innovativt turistutbud och eventföretag

Besöksnäringen etablerad som ett kluster vilket innebär bättre samverkansmöjligheter

Stimulerad entreprenörsanda genom exempelvis starta-igångcheck

Invandrares idéer och syn på nya affärsmöjligheter och produktutveckling tillvaratagen

Hot

Fortsatt negativ utveckling på landsbygden ökar svårigheterna att få bankfinansiering till byggande och till nya näringsverksamheter.

Priskänsliga konsumenter kan motverka lokal produktion av livsmedel

Svårigheter för turismföretag med skogen som bas att få till stånd överenskommelser om nyttjande

Kunskapsöverföring och innovation

Värmland har det väl förspänt vad gäller innovationsmiljöer och stöd för företagsutveckling och kompetenshöjning. Länet är först ut i landet med en regional sida av nationella www.verksam.se och där hänvisas till inte mindre än ett 50-tal olika stödfunktioner för företagen. Knutet till Karlstads universitet finns enheter för både tjänsteforskning och forskning om regional utveckling, liksom ”drivhus” och inkubator för knoppande företag.

Värmland är dock relativt lågutbildat och intresse och tid för kompetensutveckling finns inte alltid i önskvärd omfattning. Initiativkraft och attityd till lärande lämnar en del i övrigt att önska och de som skaffar sig högre utbildning tenderar för närvarande att flytta från landsbygden och även lämna länet.

Dock finns stora möjligheter när det gäller att vidareutveckla företagarskapet med exempelvis coachning och mentorer, att hitta metoder för integration och internationellt erfarenhetsutbyte samt ta vara på det ökande intresset för hållbarhetsfrågor. Kring de nationella visionerna Matlandet och Skogsriket vävs också regionala planer där betydande kraft kommer att satsas på kunskapsöverföring och innovation i de dessa branscher.

SWOT kunskapsöverföring och innovation

Styrkor

Karlstads Universitet inklusive centrubildningar som CTF, centrum för tjänsteforskning, och Cerut, Centrum för forskning om regional utveckling

Folkhögskolorna

Inova (inkubator)

Rådgivningsorganisationerna i länet

De gröna utbildningarna i länet (naturbruksprogrammen)

Svagheter

Brist på kompetent arbetskraft inom jordbruket, till exempel djurskötare

Kompetensbrist avseende företagsutveckling och vad det innebär, till exempel att vara arbetsgivare

Låg utbildningsnivå

Attityd till lärande

Initiativkraft

De som skaffar sig högre utbildning flyttar från landsbygden i högre grad

Ensidig sammansättning av styrelser och företagsledningar

Kvinnliga invandrare riskerar i större grad att bli isolerade

Möjligheter

Utvecklingsinriktat kompetensutvecklingsutbud

Nya företagare i jordbruksnäringen

Utveckling av metoder för upphandling av lokalt producerade varor och tjänster

Vidareutveckling av företagskapet genom exempelvis kompetensutveckling, coachning, mentorer

Utveckling av metoder för integrationsprojekt

Utveckling av internationellt erfarenhetsutbyte

Det ökade intresset för hållbarhetsfrågor möts av kompetensutveckling

Hot

Bristande intresse för kompetensutveckling

Bristande tid för kompetensutveckling

Bristande intresse från ungdomar att utbilda sig inom skogssektor

14.2 Bilaga 2: Stödprocent för bredband

Underlag till fastställd stödandel (stödprocent)

Län: Värmland

2014-08-19

Registrering görs i blå rutor, övriga rutor är låsta.

På flik "Kommentarer och motivering" skrivs en kommentar (förklaring) till varje delfråga enligt hänvisningarna 1.1, 1.2 osv samt en sammanfattande motivering till slutligt vald stödprocent.

I kolumn E får ojämna procental användas t ex 63%. Det är bara den slutligt valda stödprocenten som ska vara ett helt tiotal.

1a. Markförhållanden	Antal ha	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel skog (inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker).	1 555 750	74%	Om andel skog > 80 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel skog 70-80 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel skog < 70 % bör stödprocenten vara 20-50 %	60	1.1	44
Andel åkermark	114 809	5%	Om andel > 30 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel åkermark 10-30 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel åkermark < 10 % bör stödprocenten vara 70-90 %	80	1.2	4
Andel vatten (inkluderar större vattendrag och sjöar)	427 200	20%	Om andel vatten > 7 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel vatten 5-7 % bör stödprocenten vara 50-60 % Om andel vatten < 5 % bör stödprocenten vara 20-50 %	70	1.3	14
Summa	2 097 759				Sammanlagd, viktad %	63

		Andel (%)				
Andel betesmark av total jordbruksmark (ange % i blå ruta)	-	6	Om andel betesmark > 40 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel betesmark 20-40 % bör stödprocenten vara 40-60 % Om andel betesmark < 20 % bör stödprocenten vara 20-40 %	30	1.4	30

2. Nätets storlek	Antal kommuner	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel av länets kommuner där det bor < 5 personer per km2	1	6%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 20-50 %	35	2.1	2
Andel av länets kommuner där det bor 5 - 15 personer per km2	7	44%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 80-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 40-60 %	70	2.2	31
Andel av länets kommuner där det bor > 15 personer per km2	8	50%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 70-80 %	60	2.3	30
Summa	16				Sammanlagd, viktad %	63

3. Sammanvägning

1. Markförhållanden	63	
Betesmark	30	
2. Nätets storlek	63	
Sammanvägd procent (medel)	52	

Hänvisning till kommentar

Länets stödandel avrundad till närmaste hela tiotal: 50 3.3

Motiveringar stödandel

Län: Värmland

Registrering görs i blå rutor, övriga rutor är låsta.

Stödandel

Nr	Motivering
1.1	Vi väljer att lägga oss i mitten av intervallen.
1.2	Vi väljer att lägga oss i mitten av intervallen.
1.3	Vi väljer att lägga oss i mitten av intervallen.
1.4	Vi väljer att lägga oss i mitten av intervallen.
2.1	Vi väljer att lägga oss i mitten av intervallen.
2.2	Vi väljer att lägga oss i mitten av intervallen.
2.3	Vi väljer att lägga oss i mitten av intervallen.
	Sammanfattande kommentar för slutligt vald stödprocent
3.3	Nedanstående resonemang har reviderats, detta gjordes i samband med revideringen av RHP för år 2019. I och med att utlysningar nu genomförs med fokus på bredbandsutbyggnad i de svåraste och dyraste områdena i respektive kommun, så har det från och med år 2019 ansetts vara nödvändigt att öka stödandelen till 75 %. Detta har varit nödvändigt för att det ska vara ekonomiskt möjligt att bygga ut de i utlysningarna utpekade områdena med bredband. Vi förordar 50 % i stöd även i nya programperioden. Våra argument för 50 %: 1. Genomsnittliga investeringskostnaden per anslutning, för de stöd som beviljades i Värmland under de senaste åren är ca 23 tusen kr. 50 % stöd ger en snittkostnad för den privata medfinansieringen på ca 11 500 kr. Det är en låg kostnad jämfört med en genomsnittlig kostnad för en bredbandsanslutning i större tätorter som ligger på ca 15 000 kr. Det talar för att hålla ner stödprocenten mot 50 % 2. Fiberutbyggnaden i länets landsbygd beräknas fortsatt domineras av föreningsprojekt men med varierande inslag av samarbete med kommun och kommunala bolag. En antagande som beräknas hållanere kostnadsnivåerna. 3. Eftersom kostnad för fibrering och antennutrustning kommer att vara stödbart blir den stödbara andelen kostnader högre och genom att ligga kvar på 50 % har stödandelen egentligen ökat i Värmlands län jämfört med förra programperioden. 4. Länsstyrelsen gör också bedömningen att de totala investeringskostnaderna kunnat hållas tillbaka genom att fibreringen inte varit stödbar i länet. Utifrån antagandet att högre stödandel påverkar priset uppåt. 5. Investeringskostnaderna per anslutning bedöms även fortsättningsvis variera starkt kring genomsnittet. De delar av länet där bredbandsinvesteringarna inte riktigt kommit igång, bedöms vara områden med högre kostnader än snittet. För att de områden som får höga investeringskostnader per anslutning inte ska drabbas av så höga kostnader att de omöjliggör satsningar, bedöms en ytterligare sänkning av stödprocenten under 50 % inte vara önskvärd.

14.3 Bilaga 3: Miljö

Dokumentet är till hjälp för att göra bedömningar inom området miljö för 4.1/2a samt 7.4/6b.

Miljömål för 4.1/2a

Miljömålstabell för Investeringsstöd för konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag

I tabellen finns exempel på investeringar som bidrar till de nationella miljö- och klimatmålen. Vissa av de som nämns finns med som en del av ”all inclusive” investeringar, det vill säga ett tillägg till en huvudinvestering, till exempel i och med en investering i ett kostall.

I vissa fall kan energieffektivisering och förnybar energi ingå i investeringar inom det här investeringsstödet. Det är till exempel när ett nytt djurstall byggs med energieffektiva lösningar som återvinning av värme från mjölk eller att gödselvården är klimatanpassad. Då måste en bedömning göras om investeringen passar övervägande i ett annat stöd så ska den dit. Ibland kan en ansökan delas upp i flera ansökningar som ska hanteras som olika stöd.

Den här listan inkluderar enbart sådant som är stödberättigat i detta stöd, det vill säga att investeringar som till exempel värmepannor finns i andra stöd. Allting nedan som står som en del i en ny investering kan även sökas separat.

Miljömål	Önskad positiv effekt	Exempel på investeringar som kan ge positiv effekt
Begränsad klimatpåverkan	Ökad effektivitet i kväveanvändning Minskad växthusgasavgång från hantering av stallgödsel Produktion av förnybar energi Energibesparing/ -effektivisering Omställning från fossila bränslen till förnybar energi	- Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat - Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med lagringskapacitet över lagkrav för stallgödsel - Ett nytt stall med tak över gödselbrunn - N-sensor - Strukturkalkning - Dränering

Bara naturlig försurning	Minskad ammoniakavgång	• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn • Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat • Rening av frånluft
Giftfri miljö	Minskad risk för utsläpp av skadliga ämnen till mark, luft och vatten. Minskad risk för hälsa och miljö vid användning av växtskyddsmedel	• Tunnelodling • System för cirkulerande vatten och rening i växthus • Investeringar i företag med ekologisk produktion • Investeringar som är en del i omställning till ekologisk produktion • Utrustning och installationer som minskar risk för oavsiktlig spridning av växtskyddsmedel (exempelvis hårdgjord yta med uppsamlingstank, preparatpåfyllare och sköljvattentank till spruta)
Ingen övergödning	Minskad ammoniakavgång, Minskat kväve- och/eller fosforläckage	• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat • Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn • N-sensor • System för vattenrecirkulering och rening i växthus • Strukturkalkning • Dränering

Ett rikt odlingslandskap	Ökad areal betesmarker som betas. Bevara och förstärka flora och fauna. Bevarad kulturmiljö	• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar avsedda för djur som kommer att hållas på bete • Investeringar för biodling • Särskilt anpassad utformning av nya byggnader med hänsyn till kulturmiljön • GPS-övervakning av betesdjur på svårtillgängliga platser
Bidrar till energieffektivitet	Energibesparing	• Energikartläggning eller motsvarande har gjorts • Investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet • Ett nytt växthus eller stall med isolering t.ex. energivävar i växthus • Ett nytt växthus eller stall med värmeväxlare t.ex. luftvärmepump, värmeåtervinning, frikyla
Bidrar till djurvälstånd	Minskad skaderisk och ökat välbefinnande för djuren	• Ny skonsammare golvbeläggning i befintliga djurstallar • Ny inredning/utrustning i djurstallar med fokus på djurvälstånd (utöver lagkrav)

Miljö-, kultur- och friluftsmål för stöd till service och fritid på landsbygden 7.4/6b

Detta används som ett vägledningsdokument bedömningen av kriterierna för miljö-, kultur- och friluftsmålen i insatsområdet 7.4/6b.

Målen för kulturmiljöarbetet

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser

- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen

<https://www.raa.se/kulturarvet/kulturpolitik/da-och-nu-att-bevara-anvanda-och-utveckla-kulturmiljon/vad-ar-kulturmiljo/nationella-kulturmiljomal/>

Mål för friluftslivet

Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att med bland annat allemansrätten som grund stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv.

1. Tillgänglig natur för alla

Naturen ska vara tillgänglig för alla. Det innebär att möjligheten att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

2. Starkt engagemang och samverkan

Ett starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än i dag samverka. Ökad samverkan kan bidra till att fler människor ägnar sig oftare åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet lokalt, regionalt och nationellt

3. Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

4. Tillgång till natur för friluftsliv

Det finns tillgång till natur för friluftslivet. Det innebär att samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

5. Attraktiv tätortsnära natur

Det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet. Det innebär att befolkningen har tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.

6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Att bidra till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt i alla delar av landet. Detta bör innebära att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Natur- och kulturturism bör uppmärksammas och prioriteras som strategiska verksamheter inom besöksnäringen. Upplevelserna bör kännetecknas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Att skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Det innebär att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

8. Ett rikt friluftsliv i skolan

Ett rikt friluftsliv i skolan. Det innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

9. Friluftsliv för god folkhälsa

Att skapa goda förutsättningar för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Det innebär att evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sammanställs och sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

10. God kunskap om friluftslivet

Det finns god kunskap om friluftslivet. Det innebär att det finns etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer. Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

<http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

14.4 Bilaga 4. Prioriterade områden

Kommun	Område/Ort
Arvika	Glava
	Edane
	Mangskog
	Årbotten
	Ottebol
	Sulvik
	Vikene
Eda	Skillingsfors
	Koppom
	Åmotfors
Filipstad	Nykroppa
Forshaga	Deje
Grums	Degerbyn
Hagfors	Råda
	Sunnemo
Karlstad	Molkom
Kil	Fagerås
	Högboda
Kristinehamn	Björneborg
	Nybble
	Skottlanda
	Bäckhammar
Sunne	Lysvik
	Prästbol, Östra Ämtervik
	Stöpafors
	Uddheden/Gräsmark
	Västra Ämtervik
Säffle	Långserud
	Värmlands Nysäter
	Botilsäter
	Svaneholm

Torsby	Ambjörby
	Bograngen
	Höljes
	Likenäs
	Lekvattnet
	Långflon
	Röjdåfors
	Stöllet
	Sysslebäck
	Vitsand
	Värnäs
	Östmark
	Överbyn
Årjäng	Lennartsfors
	Svensbyn, Sillerud
	Östervallskog

